

PRIHODNIČ NOVI ROMAN „JUŽNO OD JAVE“

„GEMINI 8“ - 7. MARCA?

Ameriška agencija za vesoljske raziskave NASA sicer še ni uradno sporočila datuma, ko naj bi poskusili z osmo izstrelitvijo — in šesto, v kateri naj bi astronaut nekaj časa sam vodil svojo ladjo — v programu »Gemini«. Može, ki vodijo ameriški program vesoljskih raziskav, so prav tako molčeči in skrivnostni glede tega, s katero vesoljsko ladjo — na voljo sta dve: »Agena« in »ATDA« — bodo poskusili izpeljati prvo vesoljsko srečanje s prekrcavanjem. Toda v Washingtonu je kljub temu vedno pogosteje slišati, da bodo z izstrelitvijo poskusili 7. marca letos. Obe vesoljski ladji so v Cape Kennedyju že preizkusili in menda se je pokazalo, da je »Agena« nekoliko boljše in verjetno se bodo tudi odločili zanjo. »Gemini 8« bosta vodila astronauta Neil A. Armstrong in David Scott. Scott naj bi zapustil vesoljsko ladjo in ostal zunaj toliko časa, dokler ne bi enkrat obkrožila Zemljo.

teden se začne s **TT**

TEDENSKA TRIBUNA

7 Ljubljana, 21. februarja 1966
Leto XIV • Inozemska izdaja

1966: VSAKIH 11 DNI ENA NESREČA

Tako kot vsako jutro je tudi prejšnjo sredo sopihal mešani vlak »1331« iz Starega Kaštela v Sadine. Proga je strma, na kilometer se dvigne 25 metrov, in lokomotiva ni zmogla hitreje kot 25 kilometrov na uro. In tako kot vedno so potniki brali, klepetali, dremali, saj še danes trdi uradno sporočilo, da za »vožnjo do postaje Sadine ni bilo nobene zapreke«.

Dvesto metrov pred kilometrom »1331« se je delavec Ivan Jakelič nagnil skozi okno na vratih in na progi pred seboj zagledal tovorni vlak, ki je drvel nasproti. Tako naglo se je bližal, kot še ni videl vozila na tej progi. »Rešite se!« je zakričal in se vrغل iz vagona. Trenutek potem, ob 8,30, je tresčilo. Osemnajst vagonov premoga in lokomotiva, ki so mislili, da železniške postaje Sadine in na klanec dosegi hitrost 75 kilometrov na uro, so zdrobili mešani vlak. Ob nesreči v tovornem vlaku ni bilo žive duše.

Komaj mesec in pol novega leta je za nami in že štiri večje železniške nesreče. Približno vsakih enajst dni ena nesreča. Kje bo naslednja?

Na parah v Splitu so ležali štirje vlakovodje, prometnik, dva železniška čuvaja, konduktor, svetilničar, kurjač, štirje železniški delavci. Umrli so pri nesreči, ki so jo morda krivi njihovi tovariši — železničarji. Pet so jih preiskovali že zaprl. Toda ali so ti slabo plačani železničarji, ki so velikokrat z eno nogo v službi in z drugo doma na polju, krivi vseh teh katastrof, ki jih menda nepodkupljiva statistika skoro polovico pripisuje nedisciplinam in zanemarjanju predpisov?

Gotovo bi bilo narobe, če bi trdili — tako kot tolikokrat — da so, da smo, vsega krivi vsi. Treba je poiskati neposredne krivice, jih kaznovati v opomin drugim. Toda neposredne krivice železniških nesreč že dolgo preganjajo. Pomaga pa — tako kot vedno ...

Ko je časnik »Politika« Ekspres uspešno tisto, kar je časopis »Borba« zaman poskusil, da so namreč le pricali vsaj nekatere od vodilnih tovarišev šestih jugoslovanskih železniških transportnih podjetij in jim postavili vprašanje: »Kje je vzrok tako številnih nesreč?«, so takole odgovorili: Slovence Robar je dejal, da je v naši republiki vsako leto manj nesreč, Bosance Calović, da je potrebna takojšnja modernizacija, Hrvat Guljak je čez nekaj dni obetal odkrit razgovor, Makedonci Unkovski je pribral, da prehitro vozimo z vozili, kakršna imamo in Srb Mirković je bil na nekem sestanku.

Generalni direktor Zdrženja jugoslovanskih železnic Marijan Dermastija pa se je edini potkal na prsi: »Križi smo, da nismo naše družbe dovolj strokovno opozorili na problem položaja železnic in na posledice neprestanega zmanjševanja tehnične osnove, pa pri tem vedno večjega obsega dela. Iz tega sledi, da je deloma kriva vsa naša družba, ki je dovolila ropanje železnic in ni že zdavnaj začela z modernizacijo ...«

In ko je novinar vprašal generalnega direktorja, ali je res prepričan, da je vseh nesreč kriva pomanjkljiva tehnika in ne tudi malomarnost ter nediscipliniranost, je odgovoril: »Kadar ni tehnike, potem je za vse odgovoren človek. Vprašanje pa je, ali lahko človeku, saj vemo za njegove psihične in fizične sposobnosti, prepuštimo hitrost in zamotanost povečanega prometa? ...«

Vlak med Starim Kaštelom in Sadinom je vozil s hitrostjo komaj 25 kilometrov na uro. Tako počasi vozi že zelo dolgo. Dejali bi, vedno ...

Ali tako kot vedno spet nihče ni kriv? Je kriv! Pravite? Kdo? Stroj, ki ga nimamo in ga ne moremo kaznovati? Tisti, denimo, strojevodja, ki je neposredno zadnji v verigi zagrešil nesrečo? Tolikokrat smo ga že kaznovali, pa se nesreče še vrste, da očitno ni vsega kriv samo on!

Ali je kriva vsa družba? Je že kaznovana? Kaj pa če je kriv tudi tam na sredini med malomarnim strojevodjem in vsi družbo? — Danes še ne vem odgovora. Tako kot vedno ...

ANTE MAHKOTA

VAŠA VPRAŠANJA NAŠI ODGOVORI

DKW - F 11

Ze večkrat sem zasledil v TT odgovore na vprašanja v zvezi s carino. Kot vaš naročnik vas tudi sam prosim za pojasnilo. Ze dalj časa sem zaposlen v Stuttgartu in dajem svoje prihranke na devizni račun v domovini. Rad bi uvozil avto DKW - F 11 ali DKW - F 12, in sicer rabljenega. Povejte mi, prosim, kakšni so pogoji za uvoz, koliko je carine za avto in kakšni so pogoji za uvoz drugih gospodinskih predmetov. Lepo vas pozdravljam,

K. L., 7 Stuttgart, Stammheim

Lahko uvozite osebni avto, če ga kupite za tuja plačilna sredstva, naložena na vašem deviznem računu pri Narodni ali komunalni banki. Potrtilo banke, da je opravila plačilo po vašem nalogu, je dovoljenje za uvoz. Za rabljen osebni avto je treba plačati enake davke kakor za novega. Osebni avto znamke DKW - F 11 lahko kupite pri podjetju AutoCommerce, Ljubljana, Trdinova 6. Cena je 3.944 DM, doplačati pa je treba 7.630 N dinarjev za stroške, carino in prometni davek. Za osebni avto znamke DKW - F 12 s pomično streho je cena 4.212 DM, doplačati pa je treba 8.080 N dinarjev za stroške in uvozne carinske davke.

TAPETNIŠKO ORODJE

Začasno sem v Nemčiji in naročil sem si »Siarafija« stroj, ki stane kakih 19.000 DM. Zanima me, ali lahko račun plačam kar tu osebno ali pa ga moram plačati prek deviznega računa. Rad bi tudi zvedel, koliko carine bi moral plačati za stroj. Za boljše razumevanje prilažem prospekt. Vnaprej se vam zahvaljujem in vas pozdravljam,

V. S., Fellbach

Lahko kupite stroj v tujini in kupnino zanj plačate osebno, brez posredovanja Narodne ali komunalne banke prek vašega deviznega računa. Za stroj za izdelovanje vzmeti za blazine tipa »Jovic« in druge tapetniške izdelke ter za stroj za kriviljenje jeklenega traku je treba plačati 33 odstotkov carine in 12 odstotkov prometnega davka. Cena za oba stroja na domačem trgu je 95.950 N dinarjev, ki jo za carinsko osnovo zmanjšajo za 20 odstotkov, t. j. 76.165 N dinarjev. Carine in prometnega davka bi moral plačati 30.665 N dinarjev. Dobro ste storili, da ste vprašanje priložili prospekt, kajti brez njega vam ne bi mogli odgovoriti.

ŠIVALNI STROJ

Zeni bi rad kupil šivalni stroj »Singer«, najnovejšega tipa, ki stane v Švici 950 švicarskih frankov. V trgovini so mi povedali, da moram plačati še izvozno carino, pri nas pa spet uvozno. Zdi se mi, da je vse to preveč, zato me zanima, če je morda v Jugoslaviji katero zastopstvo za šivalne stroje »Singer« in če je mogoče »Singer« 631 kupiti tudi pri nas. Koliko stane stroj in koliko je carine? Je res, da je carina manjša, če pošljem ženi šivalni stroj kot darilo? Najlepša hvala za pojasnilo.

I. S., Schönenwerd 5012, Svica

Predstavnstvo šivalnih strojev »Singer« je v Ljubljani, Trubarjeva 24. Trenutno v Jugoslaviji ni mogoče za dinarje kupiti šivalnega stroja znamke »Singer«, model 631. Za tuja plačilna sredstva tak stroj lahko naročite pri uvoznih podjetjih, npr. v »Tehnolimpex«, Ljubljana, Beethovnova 12. V ZR Nemčiji stane tak stroj kakih 900 DM in iz uvoznih davkov. Najbolje bo, da stroj kupite v tujini. Pri uvozu v Jugoslavijo je treba plačati 52.700 starih dinarjev carine in prometnega davka. Če je stroj prirejen za krojaško obrt, pa je treba plačati 60.750 starih dinarjev carine in prometnega davka. Uvozne carinske davke so za vse pošiljke enake, tudi za darilne pošiljke. Prepričani smo, da bo tak stroj koristen in družini in bo soproga vesela in ponosna na tako darilo.

ŠPORTNI MOZAIK

● SMUCANJE — Na XXI. državnem prvenstvu v klasičnih disciplinah so v posamični in ekipni konkurenci zmagali: člani 30 km Seljak (Triglav), 15 km Bavčec (Fužinar), štafeta 3 x 10 km JLA (Mrzlihar, Krpač, Dretnik), klasična kombinacija Ambrožič (Bled); članice 10 km Plibersček (Lovrenc na Pohorju), štafeta 3 x 5 km Lovrenc na Pohorju (Plibersček A., Grušičnik, Plibersček K.); st. mladinci 10 km Jakopič (Gorje), štafeta 3 x 5 km Gorje (Kalan, Simič, Jakopič), klasična kombinacija Jakopič (Gorje), ml. mladinci 5 km Pintar (Jesenice), klasična kombinacija Primc (Triglav), štafeta 3 x 5 km Jesenice L., st. mladince 5 km Repinc (Bohinj), ml. mladinke 3 km Podlipnik (Bohinj).

● NOGOMET — Jugoslovanska moštva, ki teknujejo v I. in II. zvezni ligi, so minule dni odigrala več prijateljskih tekem za trening: Split : Olimpija 0:4, Maribor : Slovan 4:0, Dinamo : Vojvodina 2:1, Vardar : Pobeda 3:0, Rijeka : Borovna 0:1, Zagreb : Hajduk 2:1, Zvezničar : Celik 4:2 in Velež : Radnički (N) 2:1. Igralci ljubljanske Olimpije, ki se se dalj časa pripravljali v športnem središču v Makarski, vadijo zdaj doma.

● WATERPOLO — Jugoslovanski državni prvak Partizan iz Beograda se je uvrstil v finale tekmovalja za evropski pokal, ker je v povratni tekmi zmagal nad italijanskim šampionom Pro Recco iz Genova 5:1. Prva tekma se je končala z zmago Italijanov 4:1.

● HOKEJ — V prijateljski meddržavni tekmi v Zagrebu je reprezentanca Madžarske premagala Jugoslavijo 3:2.

● SAH — Prvenstvo Ljubljane je osvojil mojstrski kandidat Grosek (z 10 točkami).

● PLAVANJE — V okviru zimskega tekmovalja za pokal mesta Rijeke se je izkazal mlad slovenski plavalec Dani Vrhovšek, ki je 200 m hrbtno preplaval v 2:17,3; to je bolje od državnega rekorda, vendar rezultata ne bodo priznali, ker je bil dosežen v 25-metrskem bazenu.

KAJ PA JE DOMA KAJ NOVEGA?

NOVA DOLOČILA V MALEM OBMEJNEM PROMETU. Na 12. zasedanju mešane italijansko-jugoslovanske komisije za mali obmejni promet med Italijo in Jugoslavijo so sprejeli vrsto določil za še večjo sprostitev ob meji. Tako bodo koristniki videmskega sporazuma, ki stanujejo pri nas, lahko prenesli čez mejo po 10.000 starih dinarjev na mesec, imetniki kmetijskih propustnic pa bodo lahko prenesli čez mejo po 1000 starih dinarjev na dan, ko bodo sklepi začeli veljati.

»LE NAMESTO »SOLE«. Doslej smo bili vajeni videti na naših cestah avtomobile šoferskih šol, ki so imeli pritrjeno posebno tablico z napisom »solus«. Zdjaj teh tablic ne bo več, temveč bodo avtomobili, ki solajo šoferje, morali imeti modre stiroglate tablice, na katerih bo črka »L«.

NASI NA DELU V TUJINI. Lani v prvih devetih mesecih je redno odpotovalo na delo v tujino 64.480 naših delavcev, drugi pa so bili zunaj zaposleni že prej in računamo, da je vseh skupaj kakih 200.000. Večina tistih, ki so odpotovali lani, so bili ob odhodu brez strokovne usposobljenosti, tako da je odšlo za zasluzkom le kakih 15 odstotkov strokovnjakov ali avdiciranih delavcev. Precej delavcev se v tujini strokovno usposobi, vendar večina ostanejo ne kvalificirani delavci.

KOSILNICE V SUHI KRAJINI. V začetku lanskega leta so bile v Suhi krajini le štiri motorne kosilnice, zdaj pa jih je že več kot 20. Največ kosilnic je znamke salpina. Da so prišle kosilnice v Suho krajino, je pomembna odločitev žužembeske zadruge, ko je devizna sredstva namenila za nabavo ročnih motornih kosilnic za kmete kooperante. Zadruga bo tudi letos namenila devizna sredstva za nadaljnjo opremo kmetov kooperantov s to mehanizacijo.

POVEČANE POKOJNINE. Od 1. januarja bodo pokojnine povečane za 8,3 odstotka. To povečanje bodo obracunal ob izplačevanju pokojnin za marec. S tem bodo pokojnine uskladene s povečanimi življenjskimi stroški.

S CIGARETAMI OGREVAJO TOVARNO. V tobačnem kombinatu v Skopju že od srede januarja ogrevajo tovarniške prostore — s cigaretami. Pokvarilo se jim je namreč 80 ton cigaret in zdaj ne sodijo drugam kot v peč.

KONSERVIRANJE SNEGA. Letos nam odjuga jemlje sneg in ker bodo letos v Planici jubilejni smuški poleti že tako in tako pozno — 25. marca — prireditelji skrbli, kako bo s snegom. Za vsak primer, čeprav resno računamo še na sneg, so delavci nanosili velike količine snega v senco pod drevesa, da bi ga lahko, če bi prišlo do večje odjuge, nanosili na skakalnico in bi se tako prireditelji nemoteno odvijala.

REKORDEN ULOV. Lani so naši ribiči nalovili 26.097 ton rib ali približno 750 ton več kot leto poprej oziroma skoraj 7.000 ton več kot leta 1963. Slovenski ribiči so od teh ujeli le 240 ton rib.

VIZUMI Z ITALIJO BODO KMALU ODPRAVLJENI. To je povedal predstavnik sekretariata za zunanje zadeve Dušan Blagojevič. S tem se bo število prehodov čez mejo v obe smeri še povečalo. To velja zlasti za Slovenijo, kjer je na meji z Italijo in Avstrijo največ prehodov na svetu. Res je, da imajo drugod po svetu tudi zelo liberalne oiajšave za prehod čez mejo, vendar nikjer ni toliko prehodov. Razmeroma kratko mejo, ki loči Slovenijo od Italije in Avstrije, je prestopilo lani več kot 10 milijonov tujcev. Mejni prehod je na vsaki cesti, ki vodi v Italijo ali Avstrijo, tako da se lahko obiskujejo ljudje celo iz vasi v vas, ne le iz države v državo. Zaradi tega lahko po pravici trdimo, da je v Sloveniji najbolj odprta meja na svetu. Še bolj pa bo odprta, ko bodo imeli tudi jugoslovanski državljani večje oiajšave za potovanje v tujino, se pravi, da ne bodo potrebovali dovoljenja za vsakokratni prehod, temveč bo zadoščal samo potni list, ki ga bo pač treba vsako leto zopet podaljšati. Tako bodo tudi naši državljani izenačeni s tujci, ki zdaj praktično lahko pridejo v našo državo celo brez potnega lista, saj jim naši organi izdajo propustnico celo na podlagi šoferskega dovoljenja.

Devetindvajset ljudi z vlaka »1331« je mrtvih. Trideset jih je moralo v bolnišnico, med njimi je šest hudo ranjenih. Železniško transportno podjetje Zagreb: »Materijalno škodo cenimo na 280 milijonov starih dinarjev. Pri nesreči so bili uničeni: dva potniška vagona, službeno vozilo in 22 tovornih vagonov s premogom in drugim tovorom. Lokomotivi nista znatno poškodovani.«

Tovorni vlak je bojša zaradi okvare stal na postaji Sadine, njegovo upravljalci pa so razpravljali v prometnem uradu. Potem je začel vlak nemodno drseti nazaj. Strojvodja trdi, da je planil, tekel in še ujel vlak, toda zavreti ga ni mogel zaradi pokvarjenih zavor. Mnogi ne verjamejo. Preiskava se nadaljuje. Tako kot vedno ...

In naši ljudje, pogumni reševalci, so tako kot vedno dali vse od sebe. Tvegali so življenje, da bi rešili umirajoče iz ruševin. Po devetih urah nepretrganih naporov so reševalci rešili iz ruševin mater in starca. Splitčani so čakali v vrstah, da dajo ranjenecem svojo kri.

Statistika mednarodne železniške unije pripoveduje, da je lani v Jugoslaviji pri »rčenjih, iztirjenjih in drugih nepredvidnih dogodkih umrlo 545 ljudi, medtem je v Italiji pri dvainpolkrat večjem prometu umrlo le 265 ljudi, na Poljskem, kjer železnica tudi prevozi 2,5-krat več kilometrov kot pri nas pa je število žrtve le 79.

KONVENCIJA ZA NORMALNO ZAPOSLOVANJE

Sklenjena konvencija o zaposlovanju in socialnem zavarovanju med Jugoslavijo in Avstrijo zagotavlja v bodoče našim ljudem povsem normalno zaposlovanje. Pogodba bo začela veljati mesec dni po ratifikaciji, ko bodo naši delavci v Avstriji deležni popolnega zdravstvenega varstva, prav tako tudi družinski člani, kar pomeni, da za te ljudi ne bo več potrebno plačevanje zavarovanja v domovini. Vse obveznosti do socialnega zavarovanja bodo namreč vplačali naši delavci v Avstriji.

Sporazum o zaposlovanju naših ljudi v Avstriji tudi določa, da morajo biti vsi, ki odidejo na delo v tujino, pred odhodom zdravniško pregledani, da ne bi odhajali bolni ali celo noseče ženske na delo s potnimi listi, kot

do dobivali tudi otroške dajatke. Dopolnjena konvencija omogoča delavcem, da bodo dobili invalidsko pokojnino tudi v primeru, če je invalidnost nastopila prej kot v enem letu. Dopolnjeni so tudi predpisi, ki urejajo invalidsko zavarovanje zaradi poklicnih obolenj. S to konvencijo pa so rešili tudi zdravstveno zaščito za studente, ki se šolajo pri nas ali naši v Franciji.

S Francijo smo podpisali konvencijo že leta 1950, toda prav te dni so to konvencijo

KONVENCIJA S FRANCIJO SO IZPOPOLNILI

Naša država ima podpisanih že vrsto konvencij o socialnem zavarovanju: z Vel. Britanijo, Švico, Nizozemsko, Češkoslovaško, Belgijo, z državami Beneluxa in še nekaterimi drugimi. Nedavno je bila podpisana z Avstrijo, medtem ko zdaj tečejo pogajanja z Zah. Nemčijo in Švedsko.

S Francijo smo podpisali konvencijo že leta 1950, toda prav te dni so to konvencijo

Dopolnjena konvencija omogoča delavcem, da bodo dobili invalidsko pokojnino tudi v primeru, če je invalidnost nastopila prej kot v enem letu. Dopolnjeni so tudi predpisi, ki urejajo invalidsko zavarovanje zaradi poklicnih obolenj. S to konvencijo pa so rešili tudi zdravstveno zaščito za studente, ki se šolajo pri nas ali naši v Franciji.

Charles Helou
Riba smrdi pri glavi...

LIBANON

METLA JE ZAČELA POMETATI

V Bejrutu policaj mirno stoji na pločniku in opazuje taksije, ki vozijo po enosmerni ulici v prepovedani smeri in ob vsakem znaku »trobiti prepovedano« zahu-pajo. Če v pristanišču iztovarjajo vhitopajljivi hasiš ali ročne bombe, carinski inšpektor prizanesljivo zamahne na eno oko; če hočete podkupiti sodnika, pa se ne zamudite nič več, kot če kupite zaboj libanonskih bomb. Ko je parlament izvolil za predsednika republike 52-letnega, rahločutnega Charlesa Helouja, so pričakovali, da bo smehljaje vladal tej veseli zmešanji, saj je »korupcija libanonski način življenja in se proti njej nima smisla boriti.«, kot je dejal neki poslanec iz Bejruta.

Toda predstavljajte si, kako so bili Libanonci presenečeni, ko je njihov ljudomilni predsednik izjavil, da riba smrdi pri glavi in ne pri repu in pričel s krepkimi za-mahi pometat nasnago od vlade navzdol. Najprej so jo skupili sodniki. Vrhovno sodišče je decembra na Heloujevo zahtevo razrešilo trinajst sodnikov, o katerih je bilo splošno znano, da imajo smasio na glavi. Pred dnevi pa je sveži veter zajel

IZGUBLJENI MOŽGANI

Po več kot dvajsetih letih so v ameriškem medicinskem središču Walter Reed spet našli del možganov Benita Mussolinija, ki so ga takoj po njegovi smrti prepejali v ZDA na posebno analizo, pa ga potem založili, še preden je prišlo do analize. Možgane naj bi pregledali, ker so nekateri trdili, da je bilo vse početje italijanskega diktatorja med vojno samo posledica neke hude možganske poškodbe. Predstavnik medicinskega središča je sedaj izjavil, da bodo sedaj možgane sicer pregledali, da pa bodo rezultate preiskave objavili samo, če bo tako zahteval predsednik Johnson.

ART BUCHWALD

TREBA JE ZNATI TELEFONIRATI

Pri nas v Washingtonu je položaj v družbi — ali krajše rečeno status — odvisen od premnogih stvari, toda med njimi nikakor ni najmanj pomembna tista, ki je v zvezi s telefonom: pri tem mislim na tisto, kar se dogaja, ko telefonirata kakemu vladnemu funkcionarju. Kar pogledamo dejstva:

Najvišji status gre tistim ljudem, ki takoj, ko omenijo svoje ime, dobe zvezo. Če tajnica pravi: »Gospod Jones je na sestanku, ali vas lahko pokličete kasneje?« bo vaš status doletel že čas, ki bo minil, preden vas bo gospod Jones tudi res poklical. V Washingtonu to lahko traja ura, dve, dve dni ali pa celo en teden. Nekoč je neki moj prijatelj telefonski Sargentov Shriverju, toda gospod Shriver ga ni poklical kar dva tedna. Ugled, se pravi status mojega prijatelja med njegovim osebjem je postopno padel. Toda ko ga je g. Shriver končno le poklical, mu je kljub temu uspelo, da se je rešil. Moj prijatelj je rekel: »Nič hudega, gospod Shriver, saj sem tako in tako pozabil, o čem sem pravzaprav hotel govoriti z vami.« In tako je njegov status takoj skočil visoko. V Washingtonu je zelo razvita spretnost telefoniranja, s katerim potisneš status človeka, s katerim govoriš, na nižjo raven. Najhujišji položaj, ki sem ga kdaj doživel v tej igri, je bil takrat, ko sem telefonski nekemu novinarju, pa mi je le-ta odgovoril: »Ali bi me lahko poklical nekoliko kasneje, prav sedaj na drugem telefonu govorim s predsednikom ZDA.«

Telefonska igra je pravzaprav še bolj priljubljena med tajnicami kot med njihovimi šefi. Taka igra tajnic ima še svoje posebne čare. Najlepše je, ko kaka tajnica pokliče kaklega vladnega funkcionarja. Funkcionarjeva tajnica noče zvežati s svojim šefom, dokler druga tajnica ne priključi telefon in tako vključi na linijo svojega šefa. Tista tajnica, katere šef se je prvi oglasil, je izgubila. Nekateri tajnice so kar brezobzirne v tej igri. Ko pokličete, bo tajnica gotovo vprašala, kdo kličete. Ko boste povedali, kdo ste, bo rekla: »Pogledala bom, če je go-

tudi smrdečo glavo diplomatske ribe. Veleposlaniki v Sovjetski zvezi, Iranu, na Cipru, v Pakistanu, Saudovi Arabiji, Japonski, Senegalu in Argentini so dobili »odpoved«, ker niso »dostojno zastopali Libanona«. Veleposlanika v ZAR in Veliki Britaniji sta se previdno umaknila že prej.

Kaže pa, da Helou se zdaleč ni končal. Naslednji na njegovem seznamu so vrhovi ministrstev, carine, policije in vojske. Utegnil bi se lotiti celo neonotnega, razmajnega parlamenta, saj poslanci doberšen del časa porabijo zato, da postiljajo sebi ali svojim prijateljem v kakšni dobro plačani državni službi. Zato ni čudno, da je nedavno eden izmed poslanecv pripomnil, bolj začuden kot jezen: »Krotki mož, ki smo ga izvolili, se je spremenil v tigra.«

LR KITAJSKA

INTERNACIONALA ROJAKOV

Kaže, da nameravajo tudi Kitajci ustanoviti svojo internacionalo, vendar bo to bolj etnično kot politično gibanje. Liao Ceng Ci, predsednik komisije za prekomorske zadeve, je namreč nedavno pozval vse Kitajce, ki živijo v državah azijskega Jugovzhoda, naj se združijo in neposredno prispevajo k zmagi komunistične revolucije. Cenijo, da živi v jugovzhodni Aziji štirinajst do petnajst milijonov Kitajcev. Največ jih je v Indoneziji — približno tri milijone — nato v Tajski in Maleziji (po dva milijona in pol), v Singapuru (1,5 milijona) in Južnem Vietnamu (1 milijon). Čeprav žive kitajski manjšine v teh deželah že stoletja, se niso zmešale s drugim prebivalstvom in so vedno ostale tesno povezane z matično državo. Vsako leto dobi Kitajska od njih 300 do 400 milijard dinarjev, ki jih pošiljajo sorodnikom. Pekings je že večkrat preko manjšin razširjal svoje revolucionarne teorije, vendar so to vedno počeli zelo diskretno. Liao Ceng Ci je eden izmed prvih kitajskih voditeljev, ki so odkrito pozvali Kitajce azijskega Jugovzhoda, naj posežejo v politično življenje.

AVSTRALIJA

SPLAKOVANJE OB ŠESTIH

Nekje sredi prve svetovne vojne je avstralska vlada iz patriotskih nagibov sklenila, da bi bilo lepo, če bi začeli gostilne zapirati ob šestih popoldne. Ker Avstralsci končajo delo le uto prej, jim ni ostalo mnogo časa za pitje, vendar so tisto urico izkoristili, kolikor se je le dalo. Kot kamele, ki se napajajo vode za mesec dni vnaprej, so vrli Avstralsci zivali vase velikanske količine piva. Višek vsega je bilo tako imenovano »splakovanje ob šestih« — tiki, preden so zaprli, so namreč naročili tudi po šest vrčkov piva in jih izpraznili, dokler so natakarkaj pospravljali kozarce. Pokloniki abstinenosti so pivsko policijsko urok ohranili pri življenju celih petdeset let, sedaj pa ji je naposled odzvonilo. Na predlog kraljevske komisije je namreč vlada sklenila, da bodo čas za zapiranje premaknili za štiri ure. Avstralski pivski bratci bodo torej imeli dovolj časa, da se bodo lahko »civilizirano« napili.

Willy Brandt
Ni taktike brez spremembe taktike

ZR NEMCIJA

BRANDT PROTI JEDRSKI OBOROŽITVI ?

Skoraj gotovo je, da zahodnonemški socialdemokrati ne bodo zahtevali, naj bo Zahodna Nemčija sodelovala pri jedrski oborožitvi NATO. Doslej se politika Brandtove stranke glede tega ni mnogo razlikovala od Erhardove. Nekateri dogodki v zadnjem času pa kažejo, da so socialdemokrati spremenili stališče in se nameravajo docela odločiti za jedrsko oborožitev. Poslanec SPD Berkan, ki je član sekretariata stranke in izvedenec za vojaška vprašanja, je izjavil na nekem zborovanju, ki ga je organiziral list Bayern Kurier, da bi zahodnonemški vladi samo koristilo, če bi se odrekla pravici do jedrskega orožja. Prav tako so na socialdemokratskem kongresu v Schleswig-Holsteinu, ki je trdnjava socialne demokracije, soglasno podprli predlog, naj bi zahtevali od državne vodstva, da se odpove kakršnikoli zahtevi po jedrskem orožju. Dokončno stališče socialdemokratov glede tega vprašanja pa se bo izoblikovalo na kongresu stranke prihodnjega meseca.

ZDA

PIKOV AS IN ČUKI

Član ameriškega predstavnškega doma Craig Hosmer je pogratuliral, kako bi lahko na mirnem načinu dobili vojno v Vietnamu. Stvar je popolnoma preprosta. Najprej bi morali zasuti vietnamsko ozemlje s plastičnimi figurami bežičnih psov. Za vzvodnjaka namreč ni hujšega, je pojasnil Hosmer, kot bežični pes. Psi naj bi imeli glavo Mao Ce Tunga ali Ho Si Minha, sicer pa bi bili taki, kakršni so pač psi, kadar bežijo. Takih psov bi lahko zmetali iz letal na tisoče.

Druga učinkovita stvar bi bile igralne karte, točneje pikov asa. Ta karta je namreč za Vietnamce slabo znamenje. Zato Hosmer predlaga, da bi vržili iz letal na tisoče plastičnih pikovih asov, na katerih bi bile spet narisane poleg pika še Ho Si Minh ali Mao Ce Tung. To tempo pa bi bilo mogoče obdelati na razne načine. Lahko bi na primer, z dinom zarisali na nebu ogromen pikov asa ali pa bi ob Ho Si Minhovi stezi požgali vse rastline, tako da bi se naposled pokazala ogromna goljava v obliki — pikovega asa.

Tretja inačica so čuki. Če čuk trikrat zaskovika, to pomeni smrt v družini. Hosmer zato predlaga, naj bi s padali spuščili na Vietnam posebne naprave, ki bi oponašale čuka in Vietnamci bi se razbežali, ne da bi bilo treba ameriškim »fantom« izstreliti en sam naboj.

Toda Johnson in njegovi sodelavci očito ne sodijo, da je kljub nesporni psihološki učinkovitosti Hosmerjevih predlogov še vedno bolj zanesljivo, če mečejo na Vietnam kar bombe.

TEŽAVE Z LASULJAMI

Zahodnoevropski lasuljarji ne bodo več mogli izvažati v ZDA svojih izdelkov, če ne bodo dokazali, da v njihovih lasuljah in umetnih kodrih ni niti laska, ki bi prihajal iz Azije. Taka je odločba ameriške vlade. Največji izvoznik lasulj oziroma las je namreč LR Kitajska. Zaradi gospodarske blokade te države so v ZDA najprej prepovedali uvažati kitajske lase, potem pa tudi vse lasulje iz Azije, ker se je pokazalo, da so bile le-te še vedno izdelane iz kitajskih las. Sedaj pa je prav možno, da bo podobna prepoved veljala tudi za francoske lasulje, ker menda Francija pridno uvažata kitajske lase.

ALBANIJA

KONEC NAJVEČJEGA PRIJATELJSTVA ?

Nedvomno eden najbolje obveščenih in najresnejših časnikov na svetu, pariški »Le Monde«, je pred dnevi napisal: »Peking noče več žrtvovati milijonov in milijonov dolarjev, da bi kar naprej držal življenjski standard ljudstva, ki sicer živi v Evropi najslabše, pa kljub temu veliko bolje kot Kitajci.«

»Albanija«, je poudarjal Cu En Laj v

nem izmed svojih stevalnih govorov, ki jih je imel leta 1964, ko je poteval po tej mali evropski državi. »Albanija je cvetoči vrt socializma. Toda kaže, da sedaj na Kitajskem menijo, da je ta vrt dovolj časa cvetel s kitajsko pomočjo in naj poskusi cveteti tudi z lastnimi močmi. Prve temne oblake nad »večnim in največjim prijateljstvom« je bilo opaziti že lani med razgovori od 27. aprila do 9. junija, na katere je šel v Peking Spiro Koleka, podpredsednik albanskega ministrskega sveta, z nekaj člani vlade in partijskega vodstva. Albanci so tedaj — tako kot vedno — zahtevali izdatnejšo pomoč. Kitajci so prijazno priklimali in se smehljali, toda obljubili niso ničesar.

Ni sicer točnih podatkov, kolikšna je pravzaprav kitajska pomoč Albaniji, toda kljub temu je moč domnevati, da je ta pomoč dosegla v tretjem albanskem petletnem načrtu kakih 125 milijonov dolarjev. V četrti petletki — vsaj tako trdijo in verjetno tudi upajo Albanci — pa naj bi bila ta pomoč še izdatnejša. Če vemo, da ima Albanija le podrug milijon prebivalcev, moramo priznati, da je kitajska pomoč res izdatna. Toda vprašanje je, kako so jo v Albaniji porabili. Ker je v tej deželi že vsaka malenkost »državna skrivnost«, ni nič čudnega, če to še najbolj velja za kitajsko pomoč. Toda ljudje, ki se nekoliko bolj temeljito zanimajo za to malo državo, kljub temu domnevajo, da je več kot tretjina, če ne kar polovica pomoči namenjena »neproduktivnim investicijam«, med katere sodi predvsem vzdrževanje in opremljanje armade, ki šteje kakih 70.000 mož. Oborožitev te armade je precej zastarela in Kitajci so prevzeli nase dolžnost, da jo modernizirajo. Z Daljnega vzhoda prihajajo brzostrelke, strelivo, topovi. Ladje z orožjem pristajajo bodisi v Valoni, ki vella za prepovedano področje za civile, bodisi na otoku Sezano, ki je prav tako namenjen samo vojakom in »zanimim«.

Ogromne vsote — vsaj za albanske razmere — ki gredo za oborožitev in vzdrževanje armade, upravičujejo »revizionistično in imperialistično okoliščino« armade. Uradna propaganda iz dneva v dan napihuje to psihozo zunanje nevarnosti, in to celo v najbolj zakonitih in zaostalih krajih. In »Le Monde« piše: »Kljub temu pa lahko ugotovimo, da večji del prebivalstva precej neprizadeto sledi vsemu temu, kar vlada govori ali počenja. Albanci imajo preveč osebnih skrbi in ne verjame v vojno, ki jo tiranski radio iz dneva v dan napoveduje za »najbližjo prihodnost«, hkrati pa niti ne ve, kaj pravzaprav točno pomenita besedi »revizionisti« ali »imperialisti«.

S STRANSKIH TIROV

DOVOLJ GILJOTINE. Osemindeset francoskih poslancev iz različnih strank je predložilo zakonski osnutek, po katerem naj bi tudi v Franciji odpravili smrtno kazen. To je prvič, da je tak osnutek podprlo toliko poslancev.

PO CHURCHILLOVIH STOPINJAH. London je dobil novo slikarsko galerijo: izkazalo se je namreč, da je med britanskimi državniki in poslanci precej amaterskih slikarjev, pa so nedavno odprli v poslopu skupščine razstavo 14 slik 11 poslancev. Zastopane so vse umetniške smeri, razen abstraktnega slikarstva.

NIC POKORSČINE. Nizozemci niso bili nič kaj navdušeni, ko se je razvedelo, da se hoče princesa Beatrix poročiti z Nemcem Clausom von Amsbergom. O zadevi je večkrat razpravljala celo parlament in časniki so skoraj brezobzirno protestirali, toda princesa je vztrajala. Tako bo sedaj le prišlo do poroke, le da princesi pred duhovnikom ne bo treba obljubiti pokorsčine možu. Von Amsberg namreč ni samo Nemec, ampak je bil med vojno tudi nemški vojak.

USPEH ZAGOTOVLJEN. Edinburški vojvoda se očitno temeljito pripravlja na potovanje po ZDA. Soprog britanske kraljice je namreč zaprosil za sodelovanje Henryja Rogersa, enega najbolj znanih ameriških strokovnjakov za reklamo in »public relations«, ki med drugim skrbi, da med Američani ne popusti zanimanje za Danyja Kaya, Audrey Hepburn, revijo Playboy, avtomobile fiat in za Sara...

SKRBI. Angleški tednik »The Economist« je z veliko anketo med bralci ugotovil, da Britanci najbolj skrbijo naslednje stvari (po vrsti): Rodezija, življenjski stroški, stanovanja, imigracija, vojna in mir, stavke, gospodarsko stanje, pokojnine, varnost prometa, dolгови, zločini.

Mambuca IV.
Spotoma se Urundi

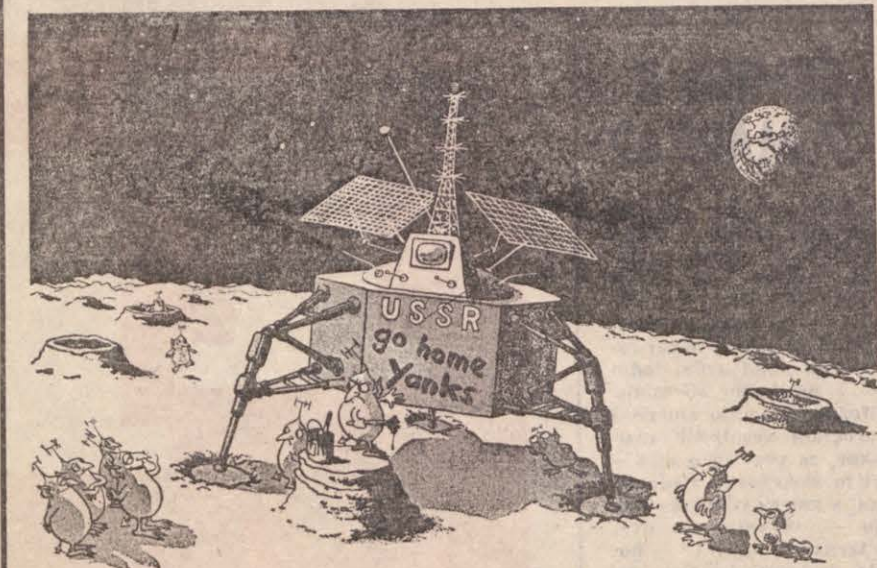
BURUNDI

NEMCI ZA KRALJA MAMBUCA

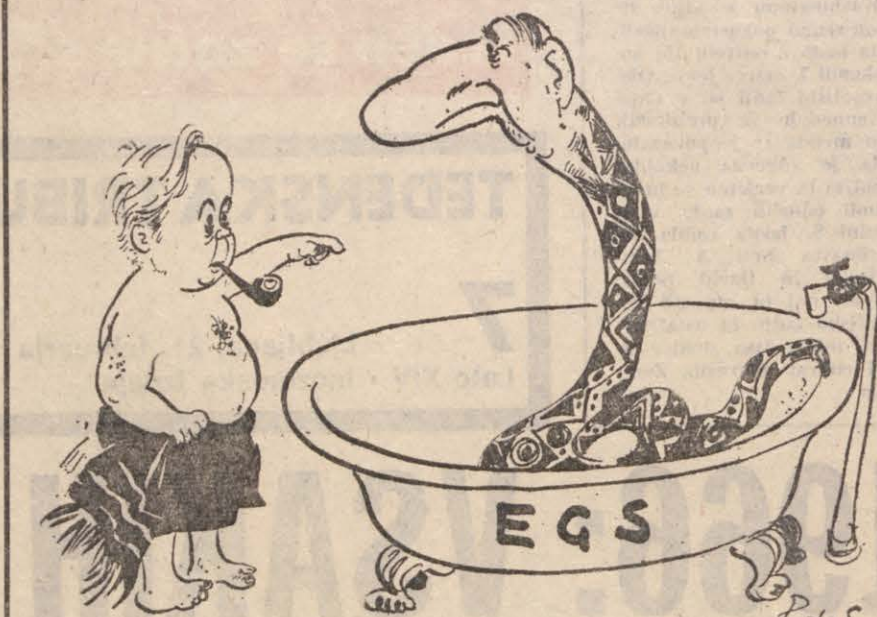
Kralj, nemški najemniki, Kitajci, pa še nekaj temnopoltih velikanov, ki izvirajo kar iz časov Salomonovih rudnikov — vse to bi pravzaprav sodilo v kak mogoče napet pustolovski roman ali film. Toda tokrat gre za resnične osebe resnične zgodbe, ki se prav sedaj razpletata v Burundiju, skrivnostnem kraljestvu treh milijonov prebivalcev tam nekje med Kongom, Tan-ganjiko in Ruando, in bo mogoče res celo prenapeta.

Kralj se imenuje Mambuca IV. in že nekaj mesecev potuje po Evropi, predvsem po Zahodni Nemčiji, kjer novači najemnike za armado, s katero bi napravil red v svojem kraljestvu, opravil z nekaj tisoč uporniki in nekako spotoma še zasedel sosedno deželo, Gre za Ruando, in cela zadeva ima kaj čuden izvor. Lani je prišlo v Burundiju do državnega udara.

UKRADENA KARIKATURA

»Trenutek, otroci! Pazite, saj SZ ni v Združenih državah Amerike.«

Wilson de Gaulle: »Ali bi se lahko še jaz kopal?«

pa je pred dnevi zaradi takega sporočila nastal pravi pravcati upor. Uporniki so bili Malajci, ki so jih regrutirali v lokalno policijo, ki straži tovarne in vladna poslopja v tej pristaniški državi. Čeprav je med 2.000.000 prebivalcev tri četrtine Kitajcev, daje polovico vojakov in policajev ljubosumna in pogosto nasilna malajska manjšina, ki šteje vsega 270.000 ljudi. Ko pa je kitajski policijski major ukazal malajskim regrutom, naj gredo domov, se je to ravnotežje porušilo. Razjarjeni regruti so nagnali majorja, pretepli kitajske regrute, razdejali kantino, zažgali dve motorni kolesi in prevrnili tovarnjak.

Sele čez dobre pol ure je policistom uspelo ukrotiti vročekrvneže. Takrat je prišel na prizorišče tudi premier Lee Kuan Yew, ki so jih upornike takoj potolažili. Zagotovili jim je, da gre za »nesporazume«, nato pa je v tekoči malajščini navrgel še nekaj fraz o sožitju med rasami v Singapuru. Ko je končal, so ga regruti toplo pozdravili. Lee jim je tudi zagotovil, da lahko ostanejo v vojski, toda kaže, da to nikakor ne gre v račun nekaterim članom vlade, v kateri, kakor povsod drugje, prevladujejo Kitajci, ki bi vsakega radi, da bi se tehtnica v vojski naglana na njihovo stran. Lee je nedvomno privednejši, saj bržkone še ni pozabil zadnjih krvavih nerodov, ki so bili septembra leta 1964, in med katerimi je več kot sto ljudi izgubilo življenje.

VOLKSWAGEN PA NE!

Ali se lahko radijski napove dovalec upre in ne prebere besedila, ki žali njegovo prepričanje? To je vprašanje, o katerem se dan na široko razpravljajo v Izraelu. Problem je sprožila mlada napovedovalka Gaele Ben Yehuda, ko pred mikrofonom ni hotela prebrati reklamnega besedila nemške avtomobilne tovarne Volkswagen. Dekle je izjavilo, da nasprotuje stikom z Zahodno Nemčijo, da gozpodarsko sodelovanje Izraela s to državo žali in da torej ne bo storila prav ničesar, kar bi lahko poglabilo te stike in razširilo sodelovanje. Direktor programa je sicer prisilil, da je reklamo le prebrala, toda predsednik sindikata je vso zadevo sprožil javno.

EVO zelenjavna začimba ZA JUNE IN PRIKUBE

SINGAPUR

REKRUTI NOČEJO DOMOV

Povsod na svetu, kjer bi regrutom povedali, da gredo lahko domov, bi le-ti vriskali od veselja. V Singapuru

NA JAPONSKEM DEŽUJE

Dežuje. Z juga, s Tihega oceana prihajajo cele falange koprenastih oblakov. Na fronti, široki tisoč kilometrov, prodirajo kot vojska v starih rimskih časih. Tako prihaja svetloba v toplih julijskih dneh.

Tiho je, narava prisiškuje. Zdaj si lahko predstavljamo, zakaj so Japonci risali sama tihotajta. Drevesa — na veji je piček, spodaj skromna vodica.

Japonci so zvesti tej tradiciji. Pa Kitajci?

Dež zaliva Japonsko. Lije po travnikih, škropi po riževih poljih, s streh curjta voda. Na podeželskih cestah ni živega človeka. V gorskih dolinah vozijo avtomobili s prižganimi lučmi. Ko se zvečer raztrgajo oblaki, se zasvetijo lučke po hribih.

Kaj Tirolska, kaj lepa dolina porenjska, kaj Lago di Como! Sem bi se bili morali preseliti romantiki 19. stoletja. Trava, polja — pokrajina je, kakor bi jo poškrbilo z nebeško kemikalijo.

In vendar misli vsak — na Japonskem je zjutraj rosa, nato posije sonce, vse se sveti in blešči. O, ne.

Velika japonska industrija se razvija v mistiki meglenega podnebja. Umazani dimniki štrle pol leta v oblake. Vode so motne, močno narastejo. Japonci plavalci trenirajo vedno v zaprtih bazenih.

Sonce, dež — takšno je japonsko poletje.

Dež v Arabiji je nevihta. Pride iz temnih oblakov, navadno se začne s peščenim viharjem.

Dež v Indiji je monsun, lije ko iz škafa (ne vedno). Vsi beže, jogiji odpro dežnike, nato razmišljajo. Umazana voda človeka približa naravi.

Nevihta na ekvatorju, sredi morja... Nikogar ni na krovu, potniki se zabavajo v salonu. Kadar je ladja v bližini koralnih otokov, vsi gledajo v morje. Voda kipi čez koralne grebene, bela pena ure in ure visi v zraku.

Monsun na Japonskem je bil moje največje doživetje. Rišave trske tretjajo v zraku, jezera so zamišljena. Kaj neki razmišljajo?

Slišim udarce stoletij, zgodovine. To je prava Japonska, otok kmetov in fevdalcev, junakov in razbojnikov — Shakespearova dežela. Tedaj v japonskem cesarstvu ni bilo tujcev, ni bilo televizije, gramofonskih plošč. Tokio se je imenoval še Edo, bil je navadna vas.

Kandelabri v dežju približajo srednji vek, stare ljubzenske zgodbe.

EYO
zelenjavna začimba

ZA JUHE IN PRIKUHE

Zarotniki se zbirajo in kujejo načrte.

Sprehajati zvečer se po starih japonskih ulicah je užitek. Preseljen se petsto let nazaj. Samuraji, kimono, velike bitke fevdalnih gospodov, sogunov, mongolska flota se približuje japonskim otokom. Evropa je daleč, Evrope sploh ni. Se nikoli nisem bil tako daleč od nje, ko v tem trenutku.

Monsun je Japonska. Če zjutraj pogledam s hotelskega okna na vse te dežnike, zelene, rumene, modre in rjave — saj to je dežela lotosa. Če obrnem oči na drugo stran Tokia — sami dimniki. Saj to je Anglija.

Bo robot uničil lotosov cvet? Bo stroj iz Japonca naredil Nemca? To bi bil konec lepe dežele.

Če je zjutraj dež, ima Japonka škorenjce. Kadar je lepo, nosi visoke pete. Stari Japonci capljajo s coklami. Vsak korak slišim. Cokle tako močno poudarjajo osebnost človeka. Nič nima, samo to ima — nobena obleka ne naredi človeka. Dajte ljudem cokle, bomo videli, kaj so.

Japonska očara. Zakaj? Zato, ker so Japonci tako podobni nam in ker so tudi tako drugačni od nas. Japonci so del industrializiranega amerikaniziranega Zahoda.

Nippon pa je tudi dežela lotosa — »Lotusland«. Lepi, dišeči, surovi, vulkanski otok je bil dvesto let odrezan od vseh tokov zgodovine. Ostal je zvest sebi in Aziji.

Japonska je simbioza dveh elementov: Vzhoda in Zahoda. S Kitajske je dobila pisavo, poezijo, modrost, umetnost. Taoizem, konfucionizem in budizem — vsi so prišli s kitajske celine. Kitajci so bili učitelji narodov Daljnega vzhoda. V srednjem veku so bili najboljši civilizirani narod na svetu.

Nato — v XVII. stoletju — je Japonska zaprla vrata — školjka. Ostala so zaprta celih dvesto let.

V XIX. stoletju jih je odprla na zahod. Leta 1853 je flota ameriškega komodorja Perryja priplula v Tokijski zaliv. V eni sami generaciji je Japonska spremenila iz fevdalne družbe v vodilno industrijsko in vojaško silo na svetu. To je bila prva eksplozija.

Druga eksplozija je bila leta 1945 — po velikem porazu v Aziji. Japonska je odprla vrata še bolj na zahod.

Medtem ko je bilo pred sto leti še geslo: posnemajmo Evropo (Nemčijo), je sedaj geslo: učimo se od Amerike. Japonci hočejo prehiti Ameriko — »out-Americanize America«.

Nemški čudež je v primeri z japonskim tako blede. Japonski čudež je nekaj izrednega. Tu ni treba nobenih narekovačev, nobenih klicačev.

Japonec ima v enem žepu televizor, v drugem magnetofon. Oba sta majčkna, noben nima več kot 12 centimetrov — štiri palce. Toda najmanjši pisalni stroj ima še vedno 2000 znakov.

Tokijski magacin je ondan objavil dopis, v katerem avtor zavrača reformo pisave. Dopisnik predlaga, naj bi šteli kitajskih črk, ki se jih morajo naučiti v šoli, povečali od sedanjih 1850 na 3000!

Nazaj v srednji vek? O, ne. Tudi mi se učimo latinsko (in grško), vendar zato še ne silimo v samostane. Trda šola utrjuje spomin, dá dobro podlago.

Japonska ima najvišji standard v Aziji in je edina moderno organizirana država vzhodno od Sueza. To je edina azijska dežela, ki je uvedla kon-

trolo rojstev. To je še en dokaz več, da je bližja Evropi kot Aziji — Kitajski ali Indiji. Letni prirastek je komaj 1 odstotek na leto. Le malo evropskih dežel je, kjer je še manjši. V Jugoslaviji je skoraj dvakrat večji, v Latinski Ameriki je 2,8 odst., v Združeni arabski republiki 2,9 odstotka.

Evropa ne razume Japonske in njene psihe. Vse, kar pride iz Dežele vzhajajočega sonca, je za nas mistično, skrivnostno, vse je zavito v tancico, vse je Orient. Evropa kliče na pomoč Freuda, psihoanalizo. Zgodovinarji, kje ste?

V Tokiu pa zatrjujejo: ni azijske mistike. Kdo si je to izmislil? Tisti, ki kar naprej govori o skrivnostih, ta ne razume Japonske — Azije.

Za Angleže je bilo nekdaj mistično vse, kar je bilo »East of Suez« — vzhodno od Sueškega prekopa. Za Arabce se začneja mistika šele vzhodno od Indije, za Indijca še korak naprej — vzhodno od Malaje.

Japonci so velik narod, polni so optimizma in dinamike. Delajo ko Nemci, štedijo ko Angleži. Toda Japonci imajo tudi smisel za življenje — joie de vivre.

Pojdite na Ginzo! Tokio ponoči — Tokio di notte, Tokyo nights! Japonci se zabavajo, pijejo — mlada dekleta so prisleda. Evropa o tem nima pojma. V Tokiu je več zabavišč kot v Parizu, Londonu, Rimu in Amsterdamu skupaj.

Japonski filmi so za naše pojme težki, osnovna značilnost je tragedija. Toda erotika igra zelo veliko vlogo — ameriški cenzor ima že pripravljene škarje. Nasilje, maščevanje, sentimentalnost, sla po življenju — vse se vrsti v tistih dveh urah.

Imajo pa tudi velik smisel za estetiko. Kako elegantno pakirajo v trgovinah! Kozarce, skodelice za kavo, pepelnike zavijejo tako, kakor da bi šlo za diamantno ogrlico. Menda imajo kar 37 načinov pakiranja.

Obiščite japonsko družino, pojdite na vrt, vrnite se v sobo. Servirali vam bodo čaj — čaj brez sladkorja. To je lep običaj, vsi ga spoštujejo.

Nič se ne bo zgodilo, važno je to, kar ni važno. Vedno je bilo tako v življenju. Čaj je lepa preprosta ceremonija.

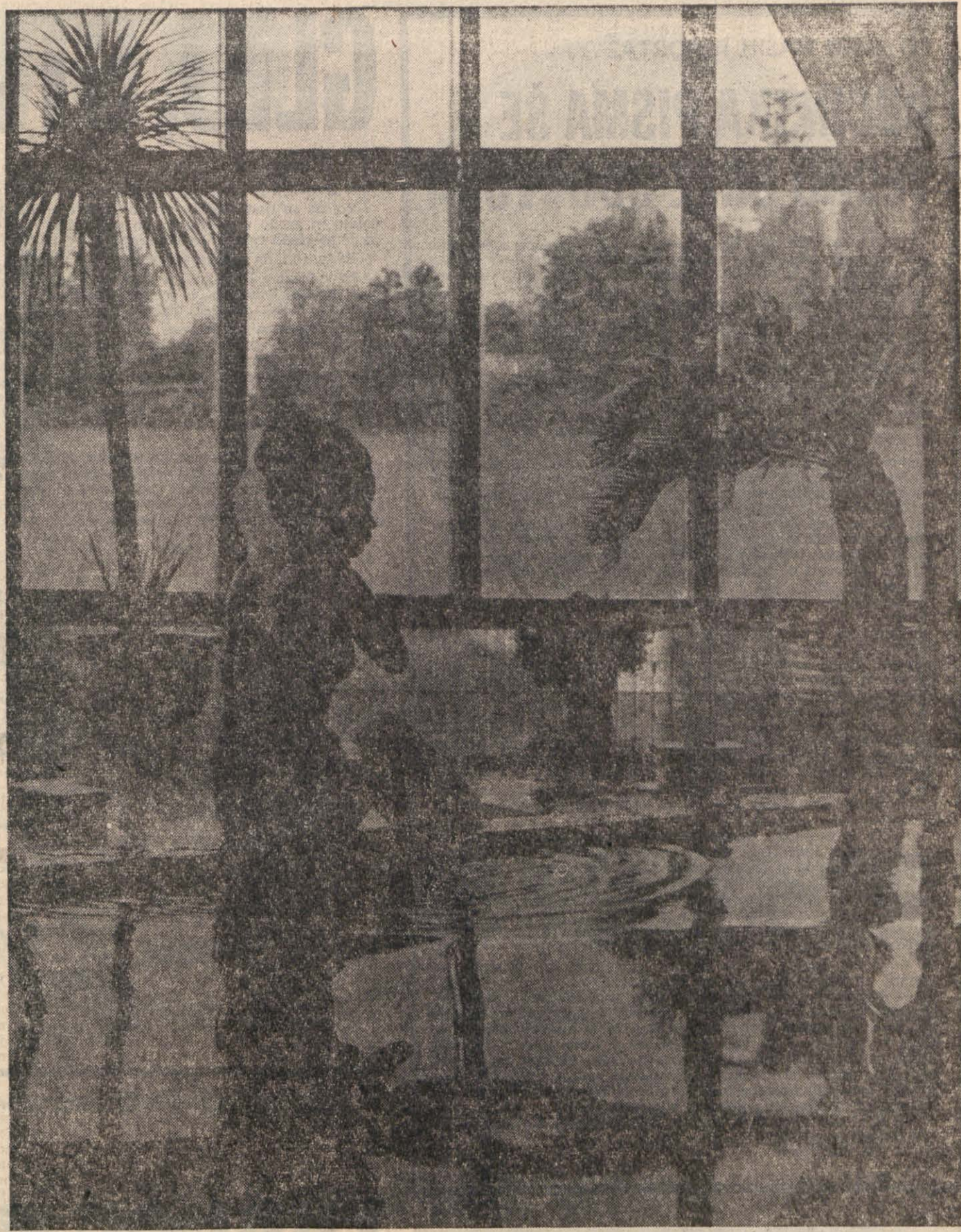
Kaj je Japonska? Moj znanec Theo — spoznal sem ga na ladji — prvi takole: »Japonska je Tati plus Kafka.« Morda vas je zdaj ta prispevka presenetila. Theo pozna svet, že deset let potuje po Aziji, na Japonskem je prebil štiri leta.

Tati (francoski igralec-režiser) je groteska. Kafka pa je »wangoiche« — strah. Japonci so smešni, strah jih je, pravi Theo. Ne vzemite tega dobesedno. — Tudi mi smo zanje smešni... Strah — zakaj? Theo pravi: vedno grede skupaj. Pri njih je vse organizacija. Japonci, trdi, niso individualni sti...

Theo mi razlaga, da bi rad napravil s Tatijem film o Japoncih in Japoncih. Velika želja, kaj... Japonska posnema Zahod? Mlada dekleta hodijo na plastične operacije, imeti hočejo »naše oči«. Njihov ideal so prsi »kavkaškega standarda«.

Tudi Italija se amerikanizira, vsaj nekateri zatrjujejo. V Parizu se šaljijo: »Parlez-vous franglais?« — govori-te »franglščino« — francosko angleščino? Nekateri se šaljijo, drugi se strašno jezijo.

Slagerji, strip-tease in še kaj... Italija je po mojem danes bolj ita-

Na Japonskem je vse tako čudovito zlito z mirom narave. Dežela je videti kot uspravna in hišice dremajo v njej. Pred monsunom, neskončnim, očičujočim deževjem pa se ti zazdi, da se je ta mir preselil za stoletja nazaj, da se je dežela preselila v zgodovino. In tedaj začne razmišljati, če so slike pred teboj še sploh resničnost, tedaj se ti tudi prizor iz te japonske kopalnice pod Fudžijemo zazdi kot slika, ukradena s starega lesoreza.

lijanska, kot je bila sploh kdaj prej. Zdaj ima še več »kolorja«. Indijski muslimani so živeli tisoč let v indijskem cesarstvu, vendar so ohranili vero svojih prednikov. Bogati hindusi v Madrasu se vozijo z limuzinami, hodijo v kino, ostali so, kar so — sinovi Indije.

Moderna tehnika ne bo spremenila japonske psihe, spremenila pa bo japonske navade.

Slikarji Japonske so mojstri. Abstraktno pri njih ni abstraktno. Njihov ideal so klasični in predklasični mojstri. Velike palače, hale, dvorane so zadnja beseda tehnike. Tu bi se lahko učila tudi Evropa. Forma je abstraktna, duša je japonska. Tisto sonce na golem platnu je japonsko.

Obiščite olimpijske naprave. Kakšno arhitekturo! Združitev dveh elementov. Olimpijski stadion je tempelj in spomenik moderne japonske arhitekture. Spiralne linije se križajo z mirmimi ravnimi ploskvami.

Kak je pogled z olimpijske palestre (telovadnice) na Tokio! Spredej je 333 metrov visok tokijski stolp, zadaj park, posvečen cesarju Meidži. Na stolpu vso noč gori luč, vrata parka zapro ob sedmih zvečer. Zakaj park je veliko svetišče, nihče ne sme motiti miru.

Japonska leži na severu Pacifika, v pasu tajfunov. Ko se pojavijo, ljudje pozabijo na vse krize in težave, na Vietnam in Korejo. Govore samo se o tajfunu. Tudi vi pozabite na vse.

MIRAN OGRIN

ko perem volno vem,

da rabim

Perilo 64

za pranje vsega volnenega svilenega in sintetičnega

ALI JE MRTEV NEMEC VEČ VREDEN KOT MRTEV DANEC?

VOJNA NA DANSKIH POKOPALISČIH

Jeseni je izbruhnila nemško-danska pokopalska vojna. Zdaj prehaja vojna v odlični stadij. Danski odvetnik pri prvem sodišču Ove Rasmussen je povzdignil svoj glas v javnosti z zahtevu, naj Nemci pustijo danska pokopališča na miru. V danski zemlji je pokopanih 24.204 nemških vojakov, od tega 14.757 beguncev. Ležijo na 479 različnih pokopališčih. Neki nemško-danski sporazum pa predvideva, da bi jih »zaradi boljšega var-

stva in oskrbovanja grobov» prekopali in vnovič pokopali na vsega 30 pokopališčih, kjer zdaj že tudi večina počiva. Za ta sporazum si je prizadevala zvezna nemška vlada, ker je po zakonu dolžna skrbeti tudi za grobove v tujini, ki naj »se trajno ohranijo«. Zategadelj je predlagala manj grobišč in danska vlada je pristala. Ko je bil sporazum 1962 v Bonnu podpisan, so se začela prekopavanja. Rasmussen pa je protestiral proti »oskrbnanju domačih pokopališč in njegov protest so natisnili skoraj vsi danski časopisi s podpisli tisočev danskih patriotov, med njimi 87 bivših jetnikov jersupskega zapora.

Fotoreporterji so vrveli na pokopališčih, domačini so bili ogorčeni spriču nemške mladine, ki je množično prihajala na njihova pokopališča, politiki in duhovniki so povzdignili glasove. Njihova kritika se je koncentrirala na početje danske ministrice za cerkve, Bodil Koch, ki je odgovorna za sporazum o vojaških grobovih. Gospa se je branila, toda brez uspeha: »Vem, moj kritiki izgovarjajo samo to, kar misli večina Dancev.« Večina Dancev pa sporazuma ne kritizira zgolj zato, ker Nemcem dovoljuje, da lopatajo okrog njihovih cerkev, marveč tudi zato, ker so nemška grobišča privilegirana.

Mrtvi Danci počivajo namreč navadno 20, na željo sorodnikov pa največ 60 let. Potem njihove

grobove izravnavajo. Nemci pa naj bi svoje grobove v danski zemlji obdržali za zmeraj. Ta vedna pravica za vojake je ameriška iznajdba. Izhaja iz ameriške državljanske vojne in so jo evropski narodi prevzeli po prvi svetovni vojni — v upanju, da bodo dolge vrste vojaških grobov vedno opominjale ljudi, naj se sporazumevajo. Danci pa za nemški »popomine ne kažejo razumevanja. Večno pravico miru imajo pri njih samo kraji in slavni možje, kot na primer pravljicar Hans Christian Andersen, filozof Sören Kierkegaard, atomski znanstvenik Niels Bohr in pastor pa dramatik Kaj Munk, ki ga je ubil gestapo. In zdaj zahtevajo ravno Nemci isto pravico za tiste vojake, ki so se borili proti Danskim! Navzlic protestom se je Nemcem jeseni le posrečilo prekopati kakšno polovico raztresenih grobov. Za spomlad predvideno prekopavanje pa namerava Rasmussen preprečiti. Nekateri župniki ne pustijo »pokopalskih komandosov na svoja pokopališča. Po danskem pravu jih ministrstvo za cerkve tudi ne more prisiliti, razen v izjemnih primerih. Rasmussen: »Vojaški grobovi ne sodijo med te izjeme.«

(Po Spieglu)

Slika levo: Nemški mladinci na danskih pokopališčih

PO SLEDI NAŠIH REPORTAŽ

OBČINSKA PISMA ŠE VEDNO BREZ ODGOVORA

Niti nismo bili prvi, ki smo sprožili ta problem, in verjetno tudi ne zadnji. Če smo v naslovu postavili besedico »še vedno«, se nam zdi, da imata bolj žalosten kot pa kakorkoli »senzacionalističen« prizzvok.

Gre za drobno kmetijsko mehanizacijo. Za potrebo, zahteve in prošnje zasebnih kmetovalcev v hribovitih krajih, da bi jim — z odpravo carine na te stroje — olajšali proizvodnjo in sploh delo na kmetijah, kjer je iz leta v leto manj ljudi, ki bi bili sposobni obdelovati zemljo.

V »Tedenski tribuni« smo 7. decembra lani objavili sestavek »Občinska pisma brez odgovora«, v katerem smo želeli malce širše zagrabiti ta problem in ga prikazati v taki luči, kot dejansko je! To nam je, vsaj kar zadeva bralece, uspelo. Objubili smo, da bomo tudi naše gradivo poslali zveznemu izvršnemu svetu z namenom, da nam bo odgovoril in povedal svoje stališče. Zlasti še, ker so tudi druge občine, predvsem na Primorskem, poslane podobna pisma istemu organu, vendar doslej niso dobile — tako kot mi ne! — nikakršnega odgovora.

Pred kakimi štirinajstimi dnevi smo lahko zasledili v »Delu« kratko poročilo s seje občinske skupščine v Novi Gorici, na kateri so odborniki vnovič zahtevali od zveznega izvršnega sveta, naj jim odgovori na njihovo pismo, ki so ga pisali v imenu vseh volivcev tega območja.

Kakšen bo rezultat te vnovične prošnje, nam za sedaj še ni znano.

Ker smo v naši redakciji v tem primeru na istem, smo se odločili in povprašali predsednika sveta za kmetijstvo pri republikanski gospodarski zbornici tovariša Vilka Plešnarja (sicer direktorja »Agrokombinata« v Grosuplju), kaj meni o tem, vsaj v Sloveniji zelo perečem problemu.

Takole nam je odgovoril:

— Neposredno o tem problemu naš svet pri gospodarski zbornici še ni razpravljaval. Bo pa to tema ene prihodnjih sej, ker se zavedamo, da je problem izredno pereč, zlasti v naši republici.

— Ali menite, da bi s tem, če bi kmetje imeli možnost navesti si drobno kmetijsko mehanizacijo, začeli z nekakšno »kapitalizacijo« naše vasi, kot je to zadnje čase vse pogosteje slišati?

— To je nesmisel. Nastali pa bi drugi problemi. Po neki anketi je zdaj v Jugoslaviji v rabi kakih sedemdeset vrst in tipov traktorjev. Kaj to pomeni, menda sami veste, zlasti če upoštevate nadomestne dele. Toda to so le traktorji. Če imamo v mislih naš kmetijski minimum desetih hektarov zemlje, se traktor ne splača, saj je evropska norma zanje vsaj petintrideset hektarov obdelovalnih površin za zasebnika. Če pa v bistvu še za druge manjše kmetijske stroje: kosilnice, žage itd.

— Torej mislite, da je drobna kmetijska mehanizacija za zasebne kmetovalce nesmotrna?

— Nikakor! Prav nasprotno! Brez mehaniziranja zasebnih posestev ni moč niti govoriti o pametni kooperaciji v kmetijstvu med zadrugami, kombinati in zasebnimi kmetovalci! Ali se nihče ne zaveda, ali pa noče vedeti, da je treba prav za mehanizacijo nadomestiti manjkajočo delovno silo, ki smo jo iz vasi pošiljali v mesta, v industrijo! Se pravi: brez napredka in proizvodnje zasebnih kmetov tudi ne more biti pomembnejšega sodelovanja z družbenim sektorjem v kmetijstvu!

— Zdej ste govorili o stališču vašega sveta. Kakšno pa je vaše osebno mnenje?

— Nič drugačno!

I.A.

NA KREDO OD OSEMDESETIH LET NAPREJ

Gostilina Franca Smerkolja v Prekopi, prijazni vasici v smeri od Vranskega proti Celju, je po svoje gotovo samitiva. Nad točilno mizo je namreč črna tabla, na kateri je dobesedno napisano:

»Na KREDO dam samo nad osemdeset let starim ljudem, v spremstvu starišev!«

Komercialno povsem v redu zadeva. Gospodinja pa je dejala, da se jim je že enkrat primerilo, da so morali ta svoj zelo »ostrenje« napis tudi uveljaviti. V gostilno je namreč prišel osemdesetletnik s svojim očetom...

V NOVI ŠTEVILKI VAŠE REVije

BOSTE BRALI

STO STRANI BOGATO ILUSTRIRANE REVije ZA 150 DINARJEVI!

V rednem delu »Tovariša« si preberite:

NOČNI POTEPO PO LONDONU
Londonski dopisnik Božidar Pahor vas bo popejel na zanimivo nočno pohajkovanje po britanski prestolnici.

»RESITE TUDI OTROKA!«
Reportaža o tragični nesreči na mariborskem mostu.

ZAKAJ FRANCIJA TAKO HITI V VESOLJE?
44 STRANI O SVETOVNEM HOKEJSKEM PRVENSTVU V LJUBLJANI

Govorile bodo o zgodovini hokeja, o dosedanjih svetovnih prvenstvih, o vseh sodelujočih državah in o jugoslovanski ekipi še posebej, navedene bodo postave vseh ekip in razpored tekem.

GLEJ, STVARNICA VSE TI PONUDI

V življenju je marsikaj človeško. To, da se ljudje rodijo in umirajo, da delajo in gredo v pokoj. Da so prijatelji in da se gredo vojake. In še marsikaj. Pa tudi to, da se pogovarjajo.

In v Siški v Ljubljani se zdaj na glas pogovarjajo, kako so v šoli »Valentina Vodnika« delili dobiček. Takole pravijo:

Od kolektiva te šole se je šestnajst tovariš in tovarišev v jeseni oddelilo na novo šolo »Riharda Jakopiča« na Jamo, štiri tovariške pa so šle v pokolj. Decembra, ko so delili rezervna sredstva, ostalo jih je za dva odstotka, pa so pozabili na dvajseterico, s katero so več let složno živeli.

Pardon, niso čisto pozabili. Tistim, ki so odšli s šole, so določili delež do 13 tisočakov, sebi pa so našli tudi 300 tisočakov. Morda vse ni bilo čisto tako, toda ostal je občutek, da so tisti, ki so odšli, bili prikrajšani. Postal je tako boleč, da so se pritožili.

Tisti z Jame posebej, upokojenke posebej. Pritožili so se, da so bili prikrajšani pri delitvi dobička. In upokojenke so dobile razmnožen takle odgovor:

Na podlagi vaše vloge z dne 29. 12. 1965 smo vas povabili na osebni razgovor s predsednikom sveta šole, predsednikom komisije za delitev osebnega dohodka in ravnateljem šole dne 28. 1. 1966, katerega ste se udeležili. Po tem razgovoru vam dajemo še naslednje pojasnilo:

Svet šole je vašo vlogo obravnaval na svoji seji dne 6. 1. 1966. Sklep te seje o vaši zadevi vam je predsednica sveta šole, posredovala na osebnem razgovoru. Sklep je bil utemeljen na podlagi principov delitve osebnega dohodka in je bistveno takšen: 1. Finančna sredstva šole so deljena na podlagi pravilnika o delitvi dohodka šole. Sredstva namenjena za

osebne dohodke pa na podlagi pravilnika o delitvi osebnih dohodkov. 2. Člen 3. Pravilnika o delitvi OD se glasi: Na osnovi izračuna in obračuna se izplačuje članom delovne skupnosti OD v obliki mesečne akontacije POLLETNEGA in zaključnega obračuna za nazaj. Člen 11. se glasi: Čista sredstva, ki jih dobimo, če od sredstev za OD odšteto obvezne dajatve, se dele na: 88,2 odstotka — akontacijska sredstva, 9,8 odstotka — obračunska sredstva in 2 odstotka rezervna sredstva. Člen 14. se glasi: Iz rezervnih sredstev se izplačujejo subvence v višini, ki jo predlaga grupa za delitev OD in potrdi SS. Z zaključnim računom izprana rezervna sredstva se delijo z uporabo obrazca: obračun OD

fo no
rs — f.n

kjer je »fo« n. vsota »fn« članov delovne skupnosti.

Iz vsega tega sledi: Obračun, ki je bil izvršen 1. 7. 1965 predstavlja polletno delitev — 1/2. V naslednjih dveh mesecih, juliju in avgustu, so bile izplačane čiste vrednosti v višini 1/2 po obračunu 1. 7. 1965 in ste tako bili deležni s 1,9 1/2 celotnega OD, če ne upoštevamo rezervnih sredstev, ki so se delila 31. 12. 3. člen 8. se glasi: Število točk članov delovne skupnosti, dobimo, če seštejemo ustrezne točke v »abcd«, kot to predvideva pravilnik.

Članu delovne skupnosti, ki odhaja v pokolj, se mesečni akontaciji prišteje znesek 5.000 zadnja tri leta.

Poleg teh, s pravilnikom priznanih vrednosti, vam je delovna skupnost priznala še znesek 55.000 in upoštevala maksimalni faktor kvalitete. Smatram, da smo s tako delitvijo, ki je bila izvršena, izpolnili obveznosti delovne skupnosti do svojih članov.

Pismo smo prepisali do pitčice natančno zato, ker je opremljeno z uradnim žigom šole »Valentina Vodnika«. In Valentin Vodnik ni bil samo prvi slovenski pesnik, ampak tudi pedagog in nekaj malega pisatelj.

Pismo upokojenkam ni razumljivo. In tudi nam ne preveč. Zato smo stopili po odgovor k vodstvu šole.

— Res je, da smo delili, kar smo imeli. Pa tudi res je, da smo mi več dobili kot oni, — je pojasnil tovariš upraviitelj.

VAŠA TRIBUNA

TUDI ČE HOČEŠ DELATI, NE MOREŠ

»Zdej, ko smo v dobi rentabilnosti in ko o njej toliko beremo in pišemo, sem se še jaz odločil napisati nekaj stavkov z upanjem, da bi morda zaslužili objavo v Tedenski tribuni.

Sprašujem se, če je moja zadeva, ki ve vleče že štiri leta, tudi rentabilna in za koga?

Pred osemnajstimi leti sem se začel učiti v Tovarni avtomobilov v Mariboru. Popolnoma na stroške družbe. No, potem sem bil deset let zaposlen in tudi rentabilen, saj sem med tem opravil tudi mojstrski izpit. Leta 1961 sem zbolel in ker sem že nekaj let poprej pri delu izgubil palec na levi roki, sem postal za takratnega direktorja »Alposa« v Sentjurju, kjer sem bil nazadnje zaposlen, nerentabilen delavec in na njegovo željo in posredovanje tedanjega sekretarja podjetja pri zdravnikih in kumulacnem zavodu za socialno zavarovanje potreben rehabilitacije kot invalid. Zaradi objektivnih vzrokov do rehabilitacije ni prišlo in zdaj sem od oktobra 1962 brezposeln invalid III. stopnje, zmožen še za obrtnega mojstra ali stikalnničarja elektro stroke. Prepričan sem torej na milost in nemilost zavodu za zaposlovanje, ki bi mi po zakonu moral najti zaposlitev. Na zavodu pa pravijo, da to ni mogoče v sedanjih razmerah, od socialnega zavarovanja pa prejemanj redno 360 novih dinarjev za mesečno začasno nadomestilo.

Ko sem jih prosil za pomoč, da bi se ponovno zaposlil, so dejali, da to ni njihovo delo in da moji prejemki ne bremenijo hudo njihovih skladov. Začel sem sam iskati delo na vseh koncih, toda brez uspeha. Upravičeno se sprašujem, in skrbi me, ali res ne bom prišel več do kruha, čeprav si sam to od vsega srca želim. Saj sem za delo le malo nezmožen, star pa sem komaj triinštrideset let! Tujina bi mi gotovo dala zaposlitev, saj sem visoko kvalificiran delavec, vendar, kaj pa z družino? Na to niti ne pomisljam...

In podpis: Jug Alojz, Sentjur pri Celju 92/c.

To so izvečki iz precej obširnega pisma Alojza Juge, pri katerem smo se tudi oglašili. Povedal nam je natanko isto zgodbo, kot jo je zapisal v pisnu.

Dejal je še: »Lahko še delam, čeprav sem za trdo fizično delo nesposoben, saj sem kronično zbolel za osteomielitisom, vendar sem zdaj po izjavah zdravnikov

popolnoma zdrav in sposoben za delo. Tudi sam si to želim.«

— Ste že iskali zaposlitev in kje?

— Iskal sem v železarni Store, a zaman. Tudi pri »Alpos« sem povprašal in zdaj imam vloženo prošnjo pri Kmetijskem kombinatu, vendar, kot slišim, tudi tam ne bo nič!

Začel sem tudi sam povpraševati...

»Alpos«, sekretar podjetja...

— Da, nekaj se spominjam... Jug je lani prišel k meni in sva se pogovarjala. Nisem mu ničesar obljubil, ker smo sklenili, da ne bomo več tako po domače zaposlovali kot prej, ko so nekateri kar dobivali delo mimo vseh predpisov, vendar na podlagi znanstev... Kako se je potem zadeva končala, ne vem. Čudno pa se mi zdi, da se Alojz Jug ni prijavil na razpis mesta izmenjskega električarja, ki smo ga objavili. Delamo namreč v dveh izmenah, in enega smo potrebovali, — je odvrnil sekretar.

V »Kmetijskem kombinatu« pa so nam povedali:

— Da, prošnja Alojza Juge imamo, vendar še ni nič rešenega. Pri naši reorganizaciji imamo namen zaposliti električarja, ki je zdaj v Klavnic, v našem obratu, vendar ga kolektiv od tam ne pusti... Bomo videli, kako bo.

— Menite, da bo Jug dobil zaposlitev?

— Tega vam ne morem reči, — je odvrnila tovarišča v tajništvo, — ker moramo za to šele odpreti delovno mesto!

Tovariš Franc Jovan z zavoda za zaposlovanje v Celju, ki je zadolžen tudi za sentjursko občino na tem področju, je takoj vedel, za kaj gre. Nemudoma je iz predala potegnili kartoteko Alojza Juge, saj mu je zadeva znana, ker jo je tudi sam že vseskozi pomagal reševati. Vendar sva v pogovoru prišla do tega, da je problem invalidov nasploh zelo pereč in ga je moč le s težavo reševati.

— Z invalidi, ki jih želimo ali se sami žele zaposliti, so velikanske težave. Zlasti po reformi, ki podjetja v en glas trdijo, da morajo skrbeti predvsem za rentabilno poslovanje, invalidi pa so zanje nerentabilni, čeprav je moč povsod najti tudi taka delovna mesta, na katerih bi invalidi lahko v celoti koristili kolektivu.

— Zakaj se podjetja boje zaposlovati invalide?

— Zdi se mi, da iz preprostega razloga: ko invalida zaposliš, ga po zakonu ne moreš več premeščati z delovnega mesta na drugo delovno mesto.

— To reč bi vendar morale urejati občine...

— Da, občinske komisije v referatih za delo bi morale nenehno ocenjevati posamezna delovna mesta, na katerih bi lahko zaposlovali invalide. To je zakonsko določilo, ki pa ga ne izvajajo bodisi zaradi skromne kadrovske zasedbe v posameznih občinah, bodisi zaradi njihove brezbriznosti. Komisije ne delajo, to je dejstvo! Nekaj je bilo sicer pred časom storjenega na tem področju, vendar je bilo vse le kampanjsko in nedokončano. Jasne podobne o potrebah in dejanskem stanju ni! — Ali zavod lahko priporoči podjetju, da zaposli invalida?

— Seveda lahko! Lahko navsezadnje tudi zahteva, vendar le, če na podlagi ocen dejanske ugotovitve, da lahko podjetje na določenem mestu zaposli invalida. Ko pa tega ne vemo... potem sami veste, da so vsa priporočila le na papirju...

— Menite, da bo Alojz Jug je dobil zaposlitev?

— Karkoli bi rekli, bi tvegali... Vse je v rokah delovnih kolektivov...

x x x

Taka je zgodba o že tri leta brezposelnem Alojzu Jugu iz Sentjurja. V njegovem primeru predvsem bolj dejstvo, da ta invalid III. stopnje sam vroče želi, da bi se zaposlil in rad bi delal, saj je še mlad in poln volje do dela. Noče biti breme socialnemu zavarovanju, saj čuti, da bi lahko še dal skupnosti tako svoje znanje kot svoje roke. Ni take vrste človek, kot sem se lahko prepričal v pogovoru z njim, da bi rad doma poležaval, temprej, ker je njegova žena bolna in mora, takoj ko pride z dela, v posteljo. Zaposlena pa mora biti, ker je drugače nemogoče vzdrževati štiric člano družino...

Zaposlovanje invalidov je torej splošen problem. Ne je problem Alojza Juge.

Kdo je temu kriv, če se vprašamo? Odgovor je preprosto: nihče! Verjetno je Alojz Jug, ki hoče delati, ki hoče zaposlitev, saj meni, da še ni za staro šarol!

IZTOK AUSEC

KULTURNI SPOMENIK - ŽRTVOVALI GOVEDOREJI

pa nepopravljivo izgubili še nekaj neprimerno dragocenejšega

GRAD GORI — GROFA PA NI

Odmev sestavka iz prejšnje številke TT sta pismil pisateljice Vere Albreht in zgodovinarja Iva Pirkoviča, ki pa ju žal zaradi stiske s prostorom ne moremo objaviti v celoti.

Vsaka doba in družba gradi svojo kulturo — ali boljše ali slabšo od starejših, ocenjujejo šele potomci. Vsaka pa tu di uničuje kulturne spomenike, ki niso njena stvaritev. Rimski »barbari« in Barbarinije so ropali svoj čudoviti antični Forum, da so z njegovim marmorjem gradili sebi bivališča in — hleve. Prvi kristjani so tudi v naših deželah dosledno obglavljali poganske sohe: čut za lepo in starino je moral umolkneti pred nestrpnostno versko idejo. Gotika je postala »barbarski slog« in doživljala težke dni preganjanja in fizičnega obračunavanja, ko je bilo človeku dovolj asketskega mračnjaštva in se je vračal k življenjski vredni antičnega človeka. Skratka, vsi uničevalci so imeli vedno svoj prav, vsi pa so v obeh potomec kulturni barbari.

Ce danes kulturni spomenik uničimo, ga ne vzamemo samo sebi, današnji družbi, ki nam tega dejanja ni odobrila, ampak ga nedopustno za vselej odtegnemo tudi vsem našim potomcem, do česar ni namo pravice. Mi nismo lastniki nacionalnih kulturnih spomenikov, ampak samo njihovi čuvarji, vestni ali barbarski, to sodbo nam bodo izrekla bodoča pokolenja.

Mi, ki smo v uporabi izbojevali zmago nad starim, preživelim svetom, uničujemo v svojem kultu estetikce stekla in železobetona čisto ohranjene starinske Kozlerjeve palače in razbijamo po Virantovih dvorih dragoceno stilno opremo, medtem ko so Poljaki do zadnjega okna in portala obnovili vso svojo čisto stari starinsko Varšavo in so prav tako uničili tudi Nemci s svojimi zbornardiranimi slikovitimi srednjeveškimi mest.

Znanstvenost je neproučene ostanke najstarejše srednjeveške trdnjave v Gorjan-

cih, stari Prežek, so nam novomeški gozdarji porabili za cestno škarko, preden so jih utegnili zgodovinarji videti in jim izgrgali njihovo skrivnost za še neznan poglavje naše domače zgodovine. Nihče ni razburil. Zivineorejci so nam blizu tam sedaj porušili še čisto cel draškovski grad, da si bodo z njegovim kamnom tlakovali dvorišče okoli hlevov. Vsi uničevalci kulturnih spomenikov so imeli vedno svoj prav, bolj klavrnega in mizernega od tega ne morem najti v zgodovini.

Vsi drugi izgovori za storjeni greh so ničevi in izmišljeni. Na to sem že lani opozoril Zavod za spomeniško varstvo, po s nemocih dvignili roke »Kaj naj storimo? Če ne bodo mogli drugače, bodo grad zažgali.«

Preverimo po vrsti vsa opravičevanja! • Obnova gradu bi bila dražja kot nov stanovanjski blok. — Ne bi ga bilo treba zato porušiti. Na prostrani ravnini tam je ogromno gradbenega prostora.

• Ni bilo denarja za vzdrževanje. — Brez škode bi grad počakal deset ali dvajset let, ko bomo dovolj bogati tudi za spomeniško varstvo. Zadostovalo bi, da bi ga živinorejci popravili samo toliko, kolikor so ga sami razdejali.

• Uničili smo že žlahtnejše gradove, Hmeljnik, Sotesko, čemu torej jokati

za malo pomembnim Draškovec? — Vsak nepridiprav išče sence večjih hudelecev, da bi bil v njih sam še manjši. Pamet je samo ena: če več je uničenega, bolj se moramo oklepati in bolj ljubosumno čuvati to, kar nam je ostalo.

• Draškovec ni imel posebne arhitektonske vrednosti. — V arkadah in prijetnih, klasičnih razmerjih zlatega reza (tvegamo očitke Vidmarjevi »normativni kritiki«) je bil prav slikovit in ljubeč; s častitljivo starinsko podobo prav čudovito zračen; s okoljem panonskega nadiha, na robu zelenih polj in gozdov, ki skrivajo starodavne ilirske gomile. Slog ni vse. Brezlični kamen, ki leži na Forumu ali Palatinu, je danes nedotakljiva svetinja iz golega spoštovanja stoletij, ki so šla čezenj.

• In še zadnji, najbolj čuden, jalov izgovor: Draškovec baje ni imel posebne zgodovinske vrednosti. — Figov list, ki naj skrje sramoto pravega namena. Na draškovskih razvalinah žalujemo v resnici za nečim mnogo dragocenejšim, kot je samo slikovit star dvorec in iznakažena priroda; zgodovini je tam prizidevanja nepopravljiva znanstvena škoda.

Surovo uničen Draškovec je segal s prvimi začeti vsaj v 12. stoletje, ko je bil dom višnjevskih vazalov Kavcerjev, v li-

KDO BO ŠE PLESAL,

SAJ NAS DOVOLJ „VRTIDO“

«Oh, ta mladina, same neumnosti ji gredo po glavi! Ali ne, kako smo mi večer morali biti pridni! (To bi bila ena stran medalje). »Oh, kaj pa ti mladi vedo, kaj je lušno?! Ali ne, kako smo ga mi lomili, ko smo bili mladi? (Druga stran medalje). Katera od teh, tako različnih trditelj, je bolj resnična? Vsaj kar zadeva predpustni čas, gotovo druga. Če ne verjameš, pogledaj na nekaj desetletij nazaj. Statistična služba tedaj sicer še ni bila tako popolna, kot je danes, pač pa nam ohranjena predpustna kronika za l. 1906. poroča, da je bilo v predpustnem času recikliranih 343 raznih plesnih prireditelj. Med temi je bilo 27 večjih v Unionski, Narodnem domu, Kazini in v Starem strelšču, drugo pa so bili po manjših gostilnah navadni bali.»

Res je predpust trajal skoraj dva meseca, ker pa so plesali le ob sobotah, nedeljah in praznikih — in seveda vse pustne dneve — je to kakih 20 dni oziroma večerov, torej bi bilo vsak tak večer po 17 plesnih prireditelj. Omenjena kronika poroča celo, da so za dve največji prireditelji prodali po več kot 1000 vstopnic.

Danes se nam čudno zdi, kako je tedaj Ljubljana, ki ni imela niti 50.000 prebivalcev, »mogla« toliko plesa. Vendar je treba upoštevati, da tedaj ni bilo drugega razvedrila kot ples in gledališče. Nobena zimskega športa, nobenih izletov ali vikendov, saj so se nekateri boljše družine za zimo celo preselile v Ljubljano.

Plesna prireditelj je bila, če ne edina, pa nemara najugodnejša priložnost, da se za možitev godne »gospice« pokažejo v javnosti. Razen tega pa je bilo treba v udeležbo na plesu pokazati tudi narodno zavest. O sokolski maskaradi — beli reduti — beremo na primer, da »se je pri nas tako živela, in priljubila, da si pravi slovenski narodnjak Ljubljanski pustnega večera brez običajne prireditelje Ljubljanskega Sokola ne more več predstavljati.«

Nasi spoštovani predniki pa so na plesni tudi dobro jedli in pili. Statističnih podatkov o tem sicer ni pač pa so ohranjeni pravi pesniški opisi, kakšne vrste fine dišeče pečenke in drugo »mesovje« in koliko vrst žlahtne kapljice so imeli na voljo. (Toda to ni namigovanje na današnje gostinstvo). Vsako zadovoljstvo stane. Ko liho je Ljubljancem stalo vse to zadovoljstvo, seveda ni moč ugotoviti. Pač pa je ohranjen skromen podatek, da je mestna

občina dobila za plesne licence več kot 1800 kron, »ki so pripadle ubožnemu zakladu«. Tako je imel tedaj »narodnjak Ljubljanskje poleg zavesti, da je storil svojo narodno dolžnost, še zavest, da je pomagal revežem. Če je kateri pozneje obubožal in bil primoran prositi za pomoč iz ubožnega sklada, je med drugim lahko navedel, da je bil svoj čas vnet obiskovalec plesnih veselje in da je torej posredno pomagal ustvarjati nubožni zaklade. Ne smemo pa misliti, da je med tem, ko so Ljubljancem plesali, »provinciac« spala. Statističnih podatkov resda ni, pač pa poznamo nekaj zanimivih gesel, pod katerimi so prirejali plesne zabave »v provinciac«:

«V rokovanjškem taboru, prireditelj Narodne čitalnice v Kamniku. »Otvoritev idrijske železnice« v Idriji, »plesna prireditelj logaških samcev« itd.

Pa zapišimo še to, da je učiteljstvo v Mokronogu priredilo pustno zabavo v korist šolski kuhinji...

Kako pa pred 40 leti (1926)?

Kot marsikaj drugega, je v »ta gnili« tudi statistika odpovedala. Kljub temu je moč iz časopisnih notic ugotoviti, da je bilo tega leta pred pustom v Ljubljani 40 velikih plesnih prireditelj, tj. 13 več kot pred vojno, če se izrazimo statistično, 48,18 odstotka več, kar je vsekakor zadovoljivo. Ohranile so se tudi nekateri prireditelji, znane že pred prvo svetovno vojno, »Slavčevac« in sokolska maskarada, in »planinski ples«. Da je Ljubljana med tem dobila univerzo, je prišlo do izraza tudi na predpustnih prirediteljih: ples juristov, medicinski ples, skok čez kožo itd. Nove razmere nakazuje slovenski večer, jadranska noč, Tatjanin večer zvez ruskih akademikov, svetosavska beseda itd.

Glede »družabnega večera s plesom« v hotelu Union so kronisti (in zlobni jeziki) celo ugotovili, da je bil »na katoliški podlagi«. Tudi to je bil za tiste čase napredek.

Glede študenjskih plesov je zanimivo poročilo o VI. slovenskem večeru: »Cela prireditelj je znova pokazala, kak ugled uvida med ljubljanskim občinstvom naša akademska mladina«. (Kakršnakoli podobnost z l. 1926 je zgolj slučajna.)

Kot boleč disarkord se je med bombastična vabila na vse elitne in druge plese vrnila notica »Na pomoč revni družini.

— Žena z bolanim možem in 15 mesečnim otrokom popolnoma brez sredstev, prosila za pomoč. Naslov pove uredništvo...»

»Provinciac« se tudi to pot ni mogla pritoževati. Iz Kranja so vabili na veliki galski ples in sokolsko maskarado »I veleseljem«, iz Celja pa veliki triglavski ples, za katerega so članom društva Triglav celo priznali polovično voznišna na železnici. (Kako za vruga, da niso »zafurali« železnico.)

Iz Maribora so vabili le na »planinski ples«, pač pa so posebej poročali, da ni ostalo pri tem: »Vinski duhovij predpusta se širijo po Mariboru. — Od sobote dalje ima policija polno posla z ljudmi, ki v pijanosti ne vedo kaj počenjajo. Policijski zaporji so polni pijančkov. Nekateri kar po 3 dni zaporedoma prenočujejo pod nadzorstvom policije.« (Velja pa to poročilo dobesečno tudi za Ljubljano.)

Skoraj istočasno pa so časopisi poročali, da bo v Mariboru deložiranih 10 družin, za katere ni niti barak in bodo do nadaljnega na cesti.

Pa še enkrat preskociamo 20 let (1946). Med velikimi plesnimi prireditelji prevladujejo brucovanja oziroma elitni plesi, združena z brucovanji. Za manjše prireditelje pa bi skoraj lahko posplošili naslednji vzorec: »Teran AFŽ Napoleonov trg priredil danes, v soboto ob 20. uri v dvoranji Sloga v Pražakovi ulici zabavni večer s pevskimi, recitacijskimi, glasbenimi točkami in skeci. Po sporedu sledi zabava. Vstop prost.« Nedvomno napredek v kvaliteti.

No, za leto 1966 pa tako sami veste! Če ste namreč utegnili opaziti, da smo pravzaprav nehali plesati. Za kaj neki bi si delali skrbi še s plesnimi prireditelji, saj je po enem samem brucovanju polemike za pol leta Mladi se tako ali tako pregledaj spoznajo in poženijo; nacionalna dolžnost? Ziro račun za novo bolnišnico, za nov onkološki inštitut itd. je številka ta in ta. Funca hoče vsako nedeljo na smučanje v Kranjsko goro, mulc je prinesel ob polletju 6 cvetov, za pokojnino mi ne priznajo dvojnih let od takrat in takrat pa reelekcija pa obroki za fička pa devize za uvožen pralni stroj (domači ni dober, ker ima sosedu uvoženega), tak nehajte že vendar! Kdo pri vrugu bo še plesal, saj nas dovolj vrtijo!

IKO

Vsaka novost razveseljuje!
Taft — novi lak za lase vas bo še posebej razveselil. Rešil vas bo strahu pred vetrom in vlažnim vremenom. Enostavno ga rasprišite po laseh in vaša priredka bo obstojna in urejena.

- PO NAŠI DEŽELI NEKOČ IN DANES**
- OB ROBU KURETOVEGA FESTIVALA — 60-LETNICA PRVEGA VINSKEGA SEJMA V PTUJU**
Prvi vinski sejem v Ptuj se vrši 26 svečana 1906 v prostorih minoritskega samostana. Pomočniki se bodo vzorci letošnjega prav dobrega pridelaka ter tudi vzorci iz prejšnjih letnikov iz vseh vinorodnih krajev ptujskega okraja. Začetek ob 10 uri dopoldne. Železniške zveze...
»Slovenski narod« z dne 20. febr. 1906
  - KOLIKO JE POTREBOVALA LJUBLJANA PRED 90 LETI?**
Podatki o uvozu v l. 1895 na podlagi seznamov o plačanem aduciu:
597 stotov masla
373 stotov svinjske masti, sala in slanine
774 stotov sira
1.490.981 kom jafa
»Domačija« št. 4 z dne 20. II. 1896
  - PASJA RAZSTAVA NA DUNAJI**
Na Dunaji je letos meseca maja velika razstava kmetijskih in gozdniških pridelkov, v katero smo vabili še naše gospodarje na Kranjskem iz vseh slovenskih dežel. S to razstavo je pa letos tudi združena razstava psov, katere sploh štejemo med zveste pomočnike kmetijstva in gozdarstva. Jemali se bodo v razstavo lovski psi, psi, mesarjem in sploh gospodarstvu za varhe potrebni, pa tudi psi za veselje in igračo. Najboljši in najlepši psi bodo darilo (prejeto), in sicer se jih bo razdelilo 103, namreč 11 srebrnih bokalov, 71 cekinov, 30 tolarjev in 40 lčnih pasjih ovratikov. Tudi naše dežele imajo lepe in dobre pse, zlasti krašovski psi po pravici slovijo; hajdi tedaj š njimi v dunajsko razstavo; lepo bo, ako dobijo premijo na Dunaji!
Novice, 21. februarja 1866
  - MALI OGLASI**
TRISOBNO STANOVANJE, komfortno, solnčno oddam v vili z majem ali pozneje. Po želji vrt in uporaba telefona. KOMFORTNO STANOVANJE odda v soopji palači zavarovalnica Dunaj. Informacije istotam v družbeni pisarni. INOZEMKA, zelo lepa, z doto Dm 270.000 išče trgovca, obrtnika ali sltčno. HOTEL z restauracijo na Bledu, kompletno opremljen, s 30 posteljami za tuje, lep senčnat vrt, njuje, gospodarska poslopja, ugodna lega na križišču cest, oddam s 1. aprilom. ZA GOSPOKO HIŠO v Beogradu iščem mlajšega (drugega) slugo, ki je bil kot tak že zaposlen. Obširne ponudbe s spričevali in pogoji je nasloviti na oglasni odelček. NA CELOVSKI CESTI oddam stanovanje, obstoječe z 2 sob, 1 kabineta in kuhinje, za din 650 mesečno, ter 1 sobo s posebnim vhodom za din 150.— Vprašati pri hišnici. DEŽELANKA, 19 letna, z doto v gotovini 250.000 Din, išče zakonskega moža. CHEVROLET, avto limuzina, eleganten nov 1935 šele par 1000 km vožen napredaj. Le resni kupci naj se zglastjo od »Chevrolet 1935«. VARČNA GOSPODARSKA srednjih let, dobra gospodinja, ne omadeževane preteklosti, s pohištvom in otrovino, želi poročiti oročnika ali državnega uslužbenca. Vdovci brez otrok niso teklučeni. Ponudbe poslati pod značko »Varčna«. Jutri, 23. februarja 1936

VI. NAGRADNA AKCIJA TT V KRANJU TEŽKO JE SKRITI KUVERTE

Doslej so morali naši bralci poiskati osebni avto z rumenim zavojem na zadnjem sedežu in odgovoriti reporterju na tri preprosta vprašanja. V Mariboru smo pravila že malo zapletili, v Kranju pa smo se odločili za povsem drugo pot.

Nekaj čez četrtino smo naš avto, velik rumen zavoj z napisom Elektrotehna je bil na strelhi avtomobila — postavili tako rekoč sredi Kranja, na Titovem trgu, kjer se je trije že precej ljudi. Toda to je bil šele začetek akcije. Na zavoj, v katerem je bil glasbeni avtomat Ljubljana GA 6 smo namreč prilpleli nadaljnja navodila.

NA KOROŠKI CESTI JE SKRITO DESET KUVERT NA DOSEGLJIVEM MESTU; POISČITE VSAJ ENO! MORDA BO NAGRADA TT VASA.

Precej preprosto, zlasti na oko. Vraž je težko pa je bilo namreč skriti kuverte, v katerih je pisalo, da reporter TT čaka srečnega dobitnika v podružnici Dela na Koroški 14. Še potem, ko je namreč avto z glasbeno skrinjo na strelhi odšel s primernim spremstvom proti Titovemu trgu, nam trije domačini niso in niso hoteli izpustiti iz zornega kota.

Odšli smo po Koroški cesti proti črpalici in nekako se nam je posrečilo skriti dve kuverti; eno pod posodo za smeti, drugo v prečni kanal, tako da je bila kuvverta dosegljiva... toda spet nam je bila trojka za petami.

Potem smo začeli lepiti reklamne lepake TT. Popolnoma preprosto, tako pač kot lepimo plakate. Po zidovih, ograjah, drevsih... Pa niso bili čisto navadni lepaki. Na hrbtini strani so namreč imeli skrivoma prilplejeno kuvrto.

— Zakaj pa lepite te plakate? me je povprašal eden od trojice, ki je prišel k steni, kamor smo pravkar prilpleli plakate, vendar se zadaj prilplejena kuvrta zares ni prav nič videla.

— Tako pač, za reklamo! sem rekel.
— To bo za gotovo kak štos!
Eden od trojice, suh dolg fant je stolpil k zidu, odtrgal plakat in zagledal kuvrto. Mrzlično jo je odprl in zdiral proti podružnici.

— Nima smisla, da hitite, sem zaklical za njim. Po naših pravilih bi morali najprej poiskati avto, ne pa nas, in šele potem bi lahko šli iskat kuvrto.

Po prekananju in čitanju pravil iz TT je le nered uvidel, da res nima prav.

Medtem je pritekla po Koroški cesti falanga ljudi, nekateri tudi na mopedih in kolesih. Mnogoča rentgenskih pogledov v hiše ob Koroški cesti...

Čakali smo pred podružnico. Slabih pet minut kasneje je ves zasopel in prepoten priteklet fant z očali in v odpetem plašču. V eni roki je vihtel TT, v drugi pa zmečkano kuvrto.

— Tukaj je kuvrta, nagrada je moja! je komaj spravil iz sebe. Povedal je, da jo je našel na tleh pod plakatom — morda se je odlepila? — vedel pa je tudi, kje je stal avto, kakšna so bila navodila na lepaku. Nekaj ljudi, ki so med tem že docela napolnili poslovalnico Dela, je pritrldilo, da je bil fant zares na Titovem trgu.

Se med pogovorom je priteklet v poslovalnico že drug fantič s kuvrto in nekaj minut kasneje še stariši tovariš. Vsi, ki so prišli prepozno, so se morali zadovoljiti s tolažilno nagrado Elektrotehne — gramofonsko ploščo!

Fant z očali in odpetim plaščem je Kranjčan. Doma iz Zlatega polja. Cedo Stojanovič.

Sam se je potrudil in pomagal glasbeni avtomat prenesti v svojo sobo. Glasbeni avtomat je tako zapletena stvar, da ga sami ne bi nikoli znali pripraviti do granja. Zato so nam v Elektrotehni ljubezvno dali na pot še bolj ljubezvno Marjano, ki je strokovno in brez zadrege avtomat priključila in že hip za tem so iz zvočnikov vžigale električno kitare. Polna soba prijateljev in znancev je občudovala glasbeno skrinjo in brtko Marjano. Cedo pa je hotel nočes moral zbrati misli za pomeneč.

In še prvo plačo sem dobil danes. Za 11 dni sem dobil 25 tisoč dinarjev. Cedo je star 19 let in je tekstilni tehnik v Tekstilindustri. Simpatizira s košarko in hokejem.

— Hokej je dinamična in možka igra. Tudi sam drsam in bi rad igral hokej, toda v Kranju ni mogoče kaj prida. Nam vreme preliho pobere drsalšče.

— Povej kaj o kranjskih dekletih.
— So kar v redu in rade plešajo.

— Na kaj si ponosen v Kranju?
— Na naše košarkarice, ki, žal, ne bodo prišle v prvo ligo.

Besede so vrele na plan brez reda in spravevati v veselem diranju ni bilo mogoče več. Zato smo dali besedo drugim. Cedo je pokazal prijatelja, ki smo ga dočeli, da lahko vpraša srečnega dobitnika, kar želi.

In prvi intervju mladega Jožeta Pogacarja je bil takle:
— Ali boš obdržal avtomat?
— Bom.
— Misiš, da ti bo dolgčas, ko boš pri voljakih?

— Gotovo mi bo. Ko bi bila vsaj dobra dužba.

— Ali je to tvoji najsrečnejši dan?
— Seveda.

Mladi Pogacar je odlično intervjuval prijatelja, ki bo šel marca, takoj po koncu hokejskega prvenstva, k vojakom. Potem bo glasbeno skrinjo navljala mama, Elektrotehna pa bo vsak mesec zastopaj pošljala za avtomat nove plošče. Ko bo prišel Cedo iz vojske, jih bo imel poln kup. Toda preden bo šel, mu bomo še nekajkrat lahko voščili srečo z našimi besedami:

— Teden se začne s TT. E. Hrausky T. Fornezzi

HOTEL „SLON“

IN SE PREPRICAJTE O NAŠIH PRIVOVRSTNIH SPECIALITETAH TER SOLIDNI POSTREZBI!

stini pomotoma okrnjenih iz Derš-kavcerjev. Zanje zgodovinarji še do včeraj niso vedeli, kam naj jih postavijo. Z vrsto drugih višnjegorskih in spanheimskih vitezov so se nekaj stoletij srdito bojevali zoper Ogre in Hrvate za dolino Krke. Sovražnika so potisnili čez Gorjance in prek Zumberka v Pokoplje. Tako se je takrat državna meja Tomislavove srednjeveške Hrvaške za vselej umaknila s Krke. Te izgube še tristo let pozneje ni mogel prebodoleti niti ogrski kralj Matjaž, ki je konec srednjega veka s silo zavzel feiisinski Klekovez in deset let gospodaril po teh krajih. Še usti so se v zadnji vojni spomnili te davne preteklosti in zahtevali, da bi bila njihova državna meja spet na Krki.

Draškovec je bil potentakem ena od utrdb v trdnjaviški ofenzivni liniji, ki so jo višnjegorski s koroškimi vojevodi zgradili od Krke, prav od Draškoveca in Golega, pa visoko v Gorjance. Tam se je končala s stariim Vrhom in Prežekom, ki so nam ga zadnja leta uničili, kot smo slišali, gozdarji. Druge trdnjave in te črte so izginile že prej: Kastel v Sentjerneju so med zadnjo vojno požgali Nemci; Kastalovec, stari Draškovec, gradič Prevole, Turn na Gorenji Brevovici, Golo... so nam pustili samo še imena.

Srdite srednjeveške vojne za deželne meje v dolini Krke so ostale doslej skoro neznan in tudi pomen zdolne gradove za neznan zgodnjo fevdalno gospodstvo teh krajev ne vedimo.

Mnogo bi nam lahko povedal vsaj še zadnji veterani iz te junaške preteklosti, stari Draškovec. Če bi zares morali uničiti š to edino pričlo neznanega poglavlja naše zgodovine, bi gradič morali podirati arheologi, ki bi raziskali njegov nastanek, rast in kulturo skozi stotletja.

Ze tramovi sami, ki so jih izročili nekuemu ciganu za kurjavo, so z letnicami in možnostjo analize radioaktivnega ogljika dragocen pripomoček za absolutno datiranje, za svoj vek pa tudi klimatski koledar,

REKVIEM ZA DRAŠKOVEC

Ne samo brezmejno ogorčenje, resnična žalost me je obšla, da danes moderni barbari odločajo o tem, katere kulturne in zgodovinske dokumente naj uniči buldožer. Ne zato, ker sem osebno globoko prizadeta zaradi porušenega, po vojni še kar dobro ohranjenega gradiča Draškovec... temveč nad brezmejno nekulturnostjo odločujočih ljudi, ki so ugodili žilij neodgovornemu nekumu: treba je podreti grad in na njegovo mesto postaviti moderno zgradbo.

Ko sem si po vojni ogledala ta kraj mladostnih spominov, se mi je nad nekulturnostjo prebivalcev od bolečine stisnilo srce. Kaj je uspelo zadržnikom napraviti iz te narodne imovine! Na nekaj čudovitno parketu, vložnem s črnimi zvezdami, so v sobah gozeli piščance, skozi razbito gotosko okno kapelice je molela pločevinasta cev, ker so v nji namestili kotel za kuhanje žganja, pozneje so to lepo osmerokotno kapelico spremenili v »silo.« Zaradi malomarnih odnosov nevednih ljudi, ki so gospodarili na Draškovec, je vse vidno propadalo. Dvakrat sem za man intervirala in opozarjala na pro-

pad Zavod za spomeniško varstvo v Ljubljani, a žal zmerom zaman. In tako se je gospodarilo vse naprej, dokler niso po dvoletnem razpravljanju pri novomeških instancah odločili, naj gradič Draškovec kratko malo izgine s tal... v dolini gradov je en grad manj...

To je ena izmed tragičnih resnic. Ni se več spalačalo plačati 40 milijonov, ki bi bili baje potrebni, da se ohrani grad, ki je po malomarnosti in brezbrizičnosti odgovornih ljudi 20 let iz leta v leto bolj propadal. Treba ga je bilo porušiti v imenu načela: zgraditi na njegovem mestu modernejši objekt. Prav gotovo bi se v bližini Draškoveca našel primeren prostor, kjer bi lahko postavili novo zgradbo. Grad pa bi lahko preuredili za upravne prostore za druge. Toda... zvoniti po toči ne pomagaj!

Draškovec tudi v literarnem pogledu ni bil brez pomena, kar mora biti znano vsaj literarnim zgodovinarjem, če že ne ravnateljmu muzeja ali pa Zavodu za spomeniško varstvo v Novem mestu. Na Draškovec je namreč zahajal Prešeren.

Brat starega očeta, Anton Trenz, je bil prijatelj in sošolec Prešerna, s katerim sta skupaj študirala pravo na Dunaju. V pismu Čelakovskemu Prešeren omenja, da je bil Trenz prvi, kateremu je zaupal svojo pesniške prvenca. Ta mu je svetoval, naj jih pokaže Kopitarju. Anton Trenz, naj jih zbraznel še kot razmeroma mlad sodnik, je do visoke starosti živel pri svojem bratu na Draškovecu. Veliko je govoril o Prešernu, in da je Prešeren v resnici zahajal na Draškovec, je kot dokaz ostala ohranjena neka kupna pogodba, ki jo je steric svoj čas izročil kot poročno darilo Otocnu Župančiču. Po Žigonovem zadržku ni bil na tej listini le Prešernov podpis, temveč je vso pogodbo spisal on sam.

Na Draškovec je zahajal tudi slikar Benec, ki je na Draškovecu veliko portretiral in slikal. Prav tako naša slikarica Ivana Kobilica Vavpotič in drugi. Vsa navedena dejstva menda niso bila neznana ljudem, ki so sodočevali pri tragični usodi Draškoveca. Nerazumljivo mi je, kakšnim vplivom so podlegli. Draškovec ni več... Naj končam z besedami O. Župančiča Zgrozim se in oči zaprem. VERA ALBREHT

preden bi jo odprli in prebrali. Če nam Josip Vidmar po pravici damo kliča, da socialistam ni brez kulturne, moramo ob počenjanju, ki smo mu priče, biti plit zvona. IVO PIRKOVIC

OGLEDALO

Portret, posvečen Lisztovi soprogri in tačhi Richarda Wagnerja, je zdaj spet v hiši družine Wagner v Bayreuthu. (Delo 15. februarja — Družniska umetnina na dražbi) Rahla sorodstvena zmeda. Franz Liszt ni bil nikoli poročen, pač pa je njegova hči Cosima, ki jo je imel s prijateljico grfico D'Agoult, postala druga žena Richarda Wagnerja, potem ko se je ločila od pianista Hansa von Bülowa. New York, 12. — Stalni predstavniki Zdrženih narodov v OZN Arthur Goldberg je dejal... (Ljubljanski dnevnik 12. februarja — Ameriška trdovratnost v vietnamskem vprašanju še popuščata?) Zanimiv politični pojav: Organizacija združenih narodov ima pri sebi stalnega predstavnika Zdrženih narodov... Motorni vlak, ki odhaja ob 3.55 iz Ljubljane v Sevnico, je danes zjutraj ob 7.48, en kilometer pred postajo Zagorje...

dela četrk kubika težka skala, ki je zgrnena s pobočja na prog. (Delo 7. februarja — Stala padla na prog pri Zagorju) Nova prostorninsko-utezna enota. Letošnji ulov (59 ton) je sicer nekoliko manjši od lanskoletnega (60 ton), vendar pa precej večji od povprečnega ulova. Leta 1963 so sicer ujeli 10.000 ton ciplov, največ pa leta 1962, in sicer 11.000 ton. (Ljubljanski dnevnik 15. februarja — Skoraj 6 vagonov ciplov) Kaj se bahamo z 59 tonami rib, če smo jih pred tremi leti ulovili za 20 vliakov po 50 vagonov? Ko smo se pogovarjali z zdravnički mestne bolnišnice v Zemunu, nam je dr. Veljko Lukić povedal, da so malemu Kambaru v stegeniško vstavili srebrno šibko palico in da gre dečku naglo na bolje. (Delo 19. februarja — Beograd: padel je s 16. nastropja in ostal živ) Kaj pa, če palica ni bila tako »šibka«, ampak je »šipka« v bratskem srbohrvaškem jeziku preprosto spalica.

OGORČENI IZRAELCI

Po delu Lawrencea Durrella »Judith« so Američani takoj posneli film z enakim naslovom. Režiser je bil Daniel Mann, v glavnih vlogah pa so nastopili Sofia Loren, Peter Finch, Jack Hawkins in Hans Verner. Zgodba: nastajanje nove izraelske države in novo življenje v kibucih. Vedenje mlade in lepe Judith je vsem v napotje, deklica spravlja vse v ogorčenje, toda zaradi težav z Arabci se ljudje naposled ne zmenijo preveč zanjo. Premiera je bila pred kratkim v glavnih evropskih mestih. Film so kupili tudi Izraelci, vendar se je njihova cenzura tako zgrozila nad razgledano Sofio, da so kratko in malo izrezali vse prizore, kjer nastopi. Ostalo ni veliko, toda preprečili so pohujšanje. Na sliki: Peter Finch in Sofia Loren.

NESREČNI VEČER

V Rimu večer za večerom predvajajo glasbeno revijo »Ciao Rudy«, ki govori o življenju največjega filmskega zapeljivca Rudolfa Valentina. Scenarij so napisali Garinei, Giovanni in Magni, koreograf je Danny Daniels, skladatelj Armando Trovatioli, »Rudy« pa je najpopularnejši italijanski filmski igralec Marcello Mastroianni. Z njim igrajo Paola Borboni, Olga Willi, Giuliana Lojodice, Giusi Raspani Dandolo ter še mnogo drugih, kakaj Rudolf Valentino je pač slovel kot velik zapeljivec.

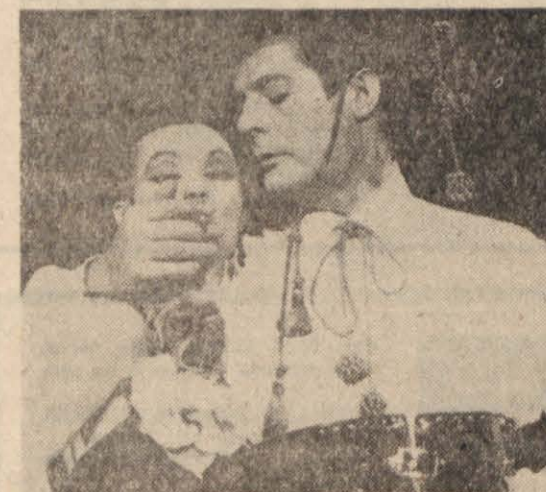
Predstave so v rimskem gledališču Sistina in pred dnevi so pričakovali imenitne goste: Sofio Loren, Carla Pontija, Elso Martinelli in Francesca Risija. Zaskalo se je s petminutno zamudo, ker so čakali na Sofio. Gledalci v dvoranah so opazili, da je Mastroianni izredno živčen. Na oder je prišel nekoliko prepozno, vendar se je hitro znašel in prvo dejanje se je lepo razvijalo.

Toda s prizorom, kjer Mastroianni pleše tango (slavni »tango lento«) so se začele velike težave. Ugasili so luči. Mastroianni bi se moral postaviti na določeno mesto, pred njim pa naj bi postavili ogledalo, v katerem se obdružuje lepi Rudolf. Toda Mastroianni se ni postavil na pravo mesto, temveč se je spotalnil in razbil ogledalo. Pri tem se je urezal v prst. Vendar se za to ni zmenil, marveč je začel plesati tango. V roki je imel prižgano cigareto, ki mu je po nesreči padla na tla. Znašel se je v precepu: ali naj pobere cigareto ali pa naj si prižge drugo. Odločil se je za drugo možnost, izza pasu potegnil cigareto, toda zdaj ni našel vžigalca. Zmedel se je in se zmotil v koraku.

Potem se mu je slabo pritrjeni metalček odvezal in padel na tla. Pred koncem prizora bi spet moral prižgati cigareto. Tokrat je porabil tisto, ki mu je bila padla na tla.

Mastroianni je bil zaradi tega neuspeha (»Ravno pred Sofio in Pontijem se mi je moralo zgoditi!«) čisto iz sebe. Nikogar ni pustil v svojo ložo in celo Sofia, ki ga je hotela potolažiti, je čez nekaj sekund molče prišla ven.

Po predstavi so gostje hoteli počakati Mastroiannija, vendar ga niso pričakali. Dolgo dolgo po koncu je Marcello sam odšel domov.

SCENARIJ ZA GABINA

Michael Audard, ki je napisal dialoge za šestnajst Gabinovih filmov, je pred kratkim povedal, kakšen naj bi bil idealni scenarij za film, v katerem naj bi igral veteran Jean Gabin.

1. Ne sme se zaljubiti, kajti v njegovih letih to ne bi bilo neumnostnega.
2. Zgodba se mora vedno dogajati v Franciji, film pa morajo četi je la mogoče — snemati v Parizu ali bližnji okolici. Zakaj Gabin hoče vsak večer domov, da večerja z družino in potem gleda televizijo.

3. V dialogu ne sme biti za francosko tako značilnih vezav. Tako na primer Gabin ne sme reči: »motus sommes allés chez«, marveč »on est allé chez«.

4. V filmu ne sme biti dolgih dialogov (»stunelova«), čeprav jih Gabin lahko izdrda, če se mu je ljubi učiti.

5. V dialogu ne sme biti nepotrebnih žargonskih besed, ker jih bo Gabin tako nerazločno izgovoril, da ga ne bo nihče razumel.

6. Gabin rad pred kamero klepeta s svojimi stariji tovariši, zato mora pisec scenarija poskrbeti, da bo tudi zanje kaj vlog.

UMRL JE BUSTER KEATON

ČLOVEK, KI SE NIKOLI NI SMEJAL

Prvega februarja je zatisnil oči veliki igralec iz dobe nemega filma — Buster Keaton. Z njim je preminil del legendarne hollywoodske preteklosti, ostali so njegovi filmi, njegove neponovljive vloge...

Rodil se je pred sedemdesetimi leti v cirkuški družini. Nastopati je začel kot štiri leten deček. Igral je čunjo, ki jo je oče brcal. Gledalci so se ob tem prizoru tako razburili, da so poklicali policijo. Policaji so nato pregledali dečkovo telo, da bi odkrili sledove udarcev. Buster sam je ob spominu na ta dogodek dejal: »Modric nisem imel, saj udarcom sem se zgodaj privadil.«

Pri enaindvajsetih letih ga je odkril Mack Sennet, najprej je nastopal s Fattyjem, kasneje je oblikoval svoj lik. Postal je človek, ki se nikoli ne smeje. S pogodbo se je zavezal, da se niti v filmih niti v zasebnem življenju ne bo nikoli smejal. Njegovo filozofsko načelo je bilo: na tem svetu je treba pač potrpeti, v nobenem primeru pa se človek ne more smejati. Bil je vedno enak, z vedno enako masko na obrazu, med drvečimi bivoli, v toči strelav, v gangsterski zaseidi... Mali možiček, reven in življenje nesmiselno, nikoli ne izgubi upanja. Iz te dobe so njegovi veliki filmi Naše gostoljubje, Sherlock junior, Bill kapitan, Sportnik, General, Navigator, Snemalce...

Sam je pripovedoval o tistih časih: »Imeli smo veliko dela in veli-

ko denarja. Komedije so bile dražje od sentimentalnih dram z Mary Pickfordovo, toda prinašale so tudi več dobička. V filmih nisem samo igral, izmišljati sem si moral vedno nove, presenetljive zgodbe in situacije, režiral sem jih, delal včasih preko svojih moči, vendar nisem čutil utrujenosti.«

»Potem je prišel zvočni film.« je večkrat grenko ugotavljal, »ni pa smo morali oditi. Razni Warnerji so nam rekli: Pojdite domov, storili ste svoje.«

Kot mnogi drugi si je moral Buster Keaton poiskati zaslužka drugje, pri filmu zanj ni bilo več prostora. Nastopal je v mušic-hallih, pod cirkuškimi šotori, stiral v slabih filmih. Ose in važna, naj bo majhna ali velika, dovolj je čelje dobro odigrati. Tega načela se je držal vse svoje življenje, tako je prebolel marsikatero razočaranje.

Kajti s prihodom zvočnega filma ni propadla samo njegova umetniška kariera, vse bolj in bolj je šla navzdol tudi njegova življenjska pot. Ves svoj zaslužek je izgubil v ločitvenih pravdah, vdal se je pijači in nekaj časa preživel celo v bolnišnici za duševno bolelo. Morda ga to ni niti preveč prizadelo, morda je bila to zanj samo nova vloga... Poročil se je z bolničarko, ki je bila prepričana, da je bogat: sledila je spet nova ločitev. Za družbo Metro Goldwin Mayer si je izmišljal burke, ki mu jih je plačevala po sto dolarjev na teden. Ko se je televizija razmahnila, je nastopal v raznih reklam-

Buster Keaton lani v Rimu: »Umreti hočem s čevlji na nogah«

FILMI, KI JIH GLEDAMO

MAGDALENA, GOLJUFICA IN KRAP

Českoslovaški film v cinemascope iz leta 1963. Distribucija Mo rava film, Beograd.

Pod tem nenavadnim naslovom stoji pripis: Otroške zgodbe in k te mu pripisu bi bilo potrebno dodati še: zgodbe o otrocih za odrasle. Prva zgodba pripoveduje o Magdaleni. Se preden sonce poje na Franco, se prebudi dekletce Magdalena, gledalec ne dobi pojasnila, zakaj je tako zgodaj vstala, zakaj vse to počne: uro premakne naprej, oblečena sloni pri oknu in gleda prebujajoči se dan. Polagoma pa se poljasi, da gre Magdalena proč v šolo. Ose oditava na stranišče in nazaj v posteljo, maži z lepimi besedami pospremi otroka na prvo pot, naj pazi na vsa križička, naj ne pozabi, da je njen razred I. b. In Magdalena gre sama v šolo. Spremljamo jo in se ponujamo na višino njenega pogleda. Z njo se izgublamo, pomensko med tuje ljudi in vestimo tudi prvi na veliko šolsko stopnišče. Srečamo starše, ki so pripeljali svoje ljubljence do šole. Z Magdaleno vstopimo v I. b. kot smo nekaj mi vstopili. Otroci posedajo, same glasovne, velike oči začudeno vprašujejo, za lastne, objokane. Nato pride učiteljica. Komaj so se otroci odledili, pri stali drug na drugo, že jih sedelci red učiteljice razmeče po razredu in Magdalena dobi sedež v prvi klopi, ki ni predeček z oblikami mi očmi. Prijeto je, da je to deček, s katerim sta si že nečl prvošolsko vajino izbrala sedež drug ob drugem. Njega je mama pripeljala v šolo z avtomobilom. Počk je končan predčasno. Magdalena za domov, deček pa ne. Skupaj pa najdeta pot do njegovega doma in si napovesta prvi, najlepši sestanek, drugi dan ob pol osmih v šoli. Dan postane lep sončen in vreden. V tej prvi zgodbi omalbenza so avtorji razkrili odrazu, da ima otrok svoj svet, v drugi zgodbi Goljufica so varčevalo na to temo še poglobili.

Zgodba pripoveduje o dekletcu, ki si želi lepši, novih čevljev, pa si drugade ne zna pomagati, kot da stare čevlje skriva v šolski klopi in poski, da drugi mislijo, nekdo jih je ukradel na šolskem hodniku. Mama ji kupi nove, čiste, ki si jih je želela, in gre po svojih opravkih. Dekletce pa nemadoma nima nobenega veselja več s čevlji. Razjocje se. Zakaj je morala goljufati, da je dobila čisto, kar je želela? V tretji zgodbi Krap pa je otrokova duševnost direktno soočena s svetom odraslih. Krap je poslastica za božično kosilo. Ljudje čakajo v vrsti nanj. Osmajeni deček se igra z njimi, za njim, pri stopnjah pa me sar polaga krepje na tobacnico, ocenjuje, jih pobija, polaga krepje v torbe. Tudi deček oče kupi krapa, deček prosi, naj ga ne ubije. Dom mu krapa položijo v kopalno kad, a deček ne zaupa staršem, poskusi vse noze, velike in majhne. Ponoči odnese ribo v bazen javnega kopa. Iščo si tam oha svobodno zaplavati. Prestrašena starša najdeta otroka in drugo jutro je kopalnice zaprto zaradi nepredvidljivih ovir.

Českoslovaški film Magdalena, goljufica in krap nadaljuje tiste misli o otrokovih odsestih, ki je bila tako izjemno lepa začeta v Vu kostički Teri in jo še preraste, ker so te igre postavljene v vsakdanjem. Ta krški film bo odšel mimo; se preden ga bo mogoče spoznati in od kritiki.

VOJKO DULETIC

EVO
ZELENAVA ZAČIMBA
ZA SRPSKI PASULJ

AVGUSTA ŠANTEL

SPOMINI NA OTROŠTVO (1)

»SPOMINI NA OTROŠTVO« NASTAREJSE SLOVENSKE SLIKARKE AVGUSTE ŠANTLOVE GOVORE O ŽIVLJENJU IN OBICAJIH PROFESORSKE DRUŽINE V GORICI V OSEMDESETIH LETIH PREJSNJEGA STOLETJA. SPOMINI SO TOLIKO BOLJ ZANIMIVI, KER SO BILI VSI ČLANI DRUŽINE SLIKARSKO IN GLASBENO NADARJENI. V NJENIH SPOMINIH SREČAMO TUDI ZNANE OSEBE IZ SLOVENSKE KULTURNE ZGODOVINE, PREDVSEM PA ISKRENO POPIŠANO DRUŽINSKO ŽIVLJENJE IN VSE TISTO, KAR SE JE MALI GUSTI, DANASNJI SKORAJ DEVET-DESETLETNI SLIKARKI ZA VEDNO UDELEŽILO V SRCE. AVGUSTA ŠANTEL, KI IMA ZA SABO POLEG NENEHNEGA SLIKARSKEGA DELA TUDI STIRIDESET LET UCITELEVANJA, JE VEDNO ZIVELA V ZAITISNI TUDI SPOMINE JE NAPISALA ZASE, BOLJ ZATO, DA BI UGOTOVILA, KOLIKO SE SE SPOMINJA KOT PA ZATO, DA BI JIH KDAJ NATISNILA. ODKRILI SMO JIH PO NAKLJUCJU IN UPAMO, DA BODO ZANIMALI ZLASTI NASE STAREJSE BRALCE, KI BODO V NJENIH SPOMINIH ODKRIVALI TUDI PRENEKATERO ZE POZABLJENO STVAR IZ LASTNEGA OTROŠTVA. MISLIMO PA, DA BODO VSEC TUDI MLAJŠIM BRALCEM, SAJ JIM JE ŽIVLJENJE, KI GA POPISUJE SLIKARKA, NEPOZNANO IN ZATO NEMARA ZANIMIVO.

DOM V GORICI

Mala, enonadstropna hiša s pročeljem na precej obširen, pravokoten trg, na treh straneh obdan z vrsto divjih konstantjev, za hišo pa ljubek cvetlični vrt; to je bil raj moje otroške dobe, ki se ga spominjam vselej z nežnim ganotjem.

Nisem bila rojena v tej hiši. Moji starši so se vselili vanjo, ko sem bila stara nekaj čez eno leto. Takrat sem imela dve leti starejšo sestro Jeticu* in tudi že mlajšega brata Lea.

Mislim, da je bilo stanovanje za sedanje pojmovanje precej pomanjkljivo: brez vode, brez kanalizacije. Vodo je v škafu na glavi prinašala služkinja z vodnjaka na trgu. Podi v sobah so bili iz mehkega lesa, v kuhinji in v veži pa iz velikih stvih plošč iz navadnega kamna, peč stane, zidane itd., a za nas otro-

* Henrietta Šantel, pozneje je postala znana slikarka

ke je bil to raj brezskrbnosti in sreče.

Moji starši niso živeli ravno brez skrbi. Nasprotno, papano-va plača gimnazijskega profesorja je bila skromna in menda ni vselej zadoščala za najpotrebnejše izdatke. Zato je mama skušala dopoljevati dohodke po svojih moči. V izloženem oknu neke knjigarne je razstavila povečan portret Beethovnov, narisan s črno kredjo. Res je kmalu do-šla naročila od gorških aristokratov. Bill so zadovoljni, ker je mama izvrstno zadelala podobnost. V naslednjih dvasetih letih je napravila stotine portretov, večinoma po fotografijah, a deloma tudi po naravi. Največ je bilo risb s črno kredjo, pozneje tudi nekaj pastelov.

Po maminem pripovedovanju je bilo nekoga meseca, najbrž po kakem papanovem napredovanju, kakoli odtegljav, da ni vedela, kako bi poravnala naj-nujnejše izdatke. Ravno v tistih dneh se oglasil pri mami baron

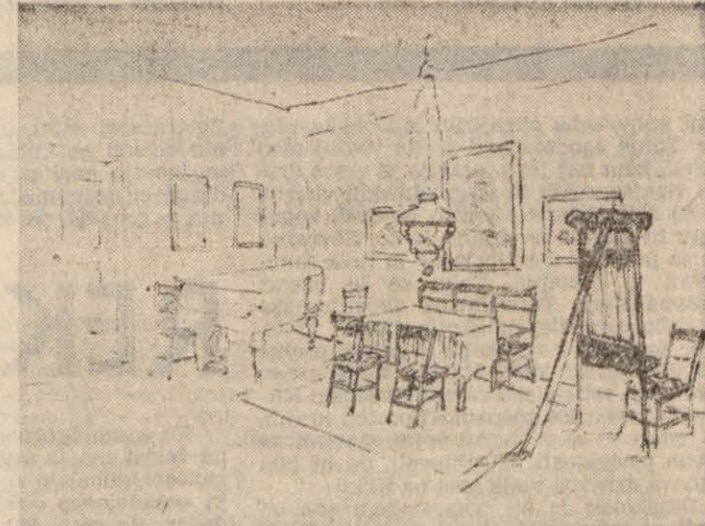
Degrazia, ki je imel starinsko hišo v Via della Caserna, ter jo vprašal, ali bi mu napravila za njegovo galerijo prednikov dve sliki v olju. Prva slika naj bi predstavljala njega samega, druga pa, namesto žene, ki je ni imel in si je brčkone tudi ni mislil nabaviti, pa samo zametast zastor.

Mama je naročilo sprejela in mi priči dobila vnaprej za morebitne izdatke tisočak (tisoč goldinarjev). Ko je prišel papa vema zaskrbljen domov, ga je mama smeje pozdravila z beseda-ma: »Jaz bom pa vendar kupila to in to in to...« Nastela mu je tiste potrebne stvari, za kate-re prej ni bilo sredstev, potem pa je začudenemu očetu pokazala tisočak in seveda povedala, kako je prišla do njega. Al mi otroci nismo vedeli o tem ničesar. Nam je bilo dobro in lepo.

Toda kmalu se je zgodila ne-sreča. Bratce Leo, posebno vesel, živahen in dobrodušen otrok, ki se je vedno smejal, brcal s no-

žicami in tolkel z ročicami po svojem trebuščku, je poleti ob hudi vročini zbolel za tako imenovano otroško kolerino in umrl komaj sedem mesecev star. Le-žal je na parah v prvem nad-stropju, v sobi, ki je bila s stop-niščem ločena od ostalega stan-ovanja. Obdan je bil s cvetjem. Pri nogah sta stala dva visoka steklena svečnika srebrne barve. Brata se ne spominjam več, pač pa se spominjam prostora, kjer je ležal med cvetjem in ti-stih dveh visokih svečnikov.

Ne vem, ali je bilo to istega dne, ko me je mama prav v tej sobi vzdignila k oknu, mi poka-zala rabišto in nekoliko okrvav-ljeno šipo in rekla, da je polob-ček, ki je bil v sobi, hotel zle-teti skozi okno na vrt, ker pa ni videl prozorne šipe, jo je razbil in se pri tem ranil. To je na-pravilo name močan vtis, kajti to in ona dva svečnika med ro-žami sta prvo, česar se spomi-njam iz zgodnje mladosti. Bila sem stara dve leti.

STANOVANJE V OSEMDESETIH LETIH

Stanovanja se spominjam precej dobro. Hiša je imela spred-nji in stranski trakt. Skozji hišna vrata si vstopil v vežo. Na desni strani veže so bila vrata v pritično obednico, ki je imela dvoje zamreženih oken na cesto. Nasproti oknom so bila vrata v mali kabinet, kjer je spala služ-kinja. Še naprej je bil hlev, ki pa je imel vhod seveda samo z vrta.

Oprema v obednici je bila zelo preprosta. V sredi miza, nad mizo je s stropa visela petrolej-ka iz belega porcelana na treh temnozelenkastih kovinskih ve-

rižah. Zdela se mi je zelo lepa. Okoli mize so stali navadni kmečki stoli s slamnatimi sedal-om. No, čisto navadni niso bili, kajti les je bil temnozrjavo po-barvan, slama pa rumeno in ži-vozeleno pisana. Pri vratih je bi-la pisalna miza s krivimi nogam-i, med okni sivalni stroj znam-ke Weller & Wilson in v kotu ši-valna mizica, tudi s krivimi no-gami. Ob steni je stal stari ma-min klavir, svetlorjavo politi-ran.

Ta klavir je stara mama kupi-la kot vdova, da bi se mama učila svirati. Prodala je v to svr-ho staro, podedovano ogrlico iz pravih biserov, ki se še vidi na sliki mamine babice, sestre sil-

VELIKA ČAROVNIJA

Kadar govorimo o jugoslovan-
skem poklicnem filmu, še vedno
iščemo in najdemo v njem ama-
terstvo in diletanstvo. S tem mi-
slimo na vse tiste površnosti,
nedogodnosti in slabe strani v
našem filmu. Medtem pa so pra-
vi filmski amaterji samo na slo-
venskem ozemlju prijavili za če-
rti festival amaterskega filma
Slovenije kar 66 filmov: dokument-
arnih, igranih in žanrskih
kratek filmov. Tudi v njihovih
filmih je mnogo nedogodnosti,
obrtiško slabega in le napoli iz-
delanega. Navsezadnje pa so to
amaterji, ki imajo le malo sku-
šenj, ki jim snemanje filmov po-
meni užitek, sprostitvev po po-
klicnem delu in ki za snemanje
trošilo predvsem svoj lastni de-
nar. Če nam svoje izdelke, pa če-
prav niso vrhunski, tudi jav-
no pokažejo, velja njihovo priz-
devanje samo pohvaliti.

Statistiki menijo, da lahko naj-
bolj resnično predstavijo vsako
stvar le številke. Zato nekaj šte-
vilk ne bo odveč. Festival ama-
terskega filma Slovenije se pri-
reja v zadnjem času vsako dru-
go leto objubljajo pa, da bo
odšel če bo le moglo vsako
leto. Medtem ko so amaterji za
prvi festival leta 1956 prijavili
38 filmov, so jih letos prijavili
66. Pravijo, da ima v Sloveniji
tisoč ljudi svoje kamere, ki jih
bolj ali manj tudi uporabljajo.
Svoji kamerami snemajo Slo-
venski predvsem svoje otroke in
državljanke. To še niso ama-
terji. Amaterji pa delujejo v
dvanajstih kinoklubih. Festivala
so se udeležili štiri kinoklubi
iz Ljubljane in po eden iz Ma-
ribora, Celja, Kranja, Prevalj,
Tržiča, Ljutomerja in Jesenic.
Kar polovico vseh prijavljenih
filmov so prijavili ljubljanski
klubi, šestino pa kranjski klub.
To govori o žariščih slovenske-
ga kinoamaterstva. Organizatorji
festivala pravijo, da se pojavlja
vedno več novih imen, tako med
prijavljenci kot med nagradenci.
Festivalna žirija je namreč tu-
di nagradila devet filmov. Da bi

opravila to težko delo, je mora-
la predsediti pri ocenjevanju kar
trideset ur. Vsa čast jim.
V dvorani Kluba poslancev so
predvajali filme v dveh zapored-
nih večerih, prvi dan nagrajene,
drugi dan izbrane. Nobenega po-
mena nima razpravljanje o tem,
ali so dobili nagrado in prizna-
nja pravi filmi, saj gre za ama-
terski festival. Nagrajeno je bi-
lo bolj prizadevanje kot resnič-
ni dosežki, nagrada naj bi po-
menila nadarjenim kinoamater-
jem priznanje za prizadevanje in
spodbudo za prihodnje delo.

Nekateri nagrajeni filmi pa so
tako kvalitetni, da se lahko mir-
no postavijo v vrsto z boljšimi
filmi poklicnih filmskih ljudi.
Taki so zlasti dokumentarni
filmi s folklorno oziroma etno-
grafsko vsebino. Takšen je film
Velika čarovinja (avtorja Slav-
ko Jančar in Marjan Cilar) o
kurentovanju, živ, v razkošnih
barvah in verodostojen. Zanimiv,
čeprav tehnično slabši je film
Uroša Kreka Lončena pištalke,
filmski zapis o ljudskem lon-
čarstvu.

Sicer pa dokumentarni filmi
trpijo za dolgozvonostjo ali za-
staralo aktualnostjo. Nekateri
amaterji poskušajo spregovoriti
v svojem osebnem filmskem je-
ziku, žal še tehnično slabo, saj
nimajo pri snemanju na razpo-
lago niti svetlobnih teles niti
vseh drugih tehničnih pripo-
močkov, ki jih imajo na razpo-
lago poklicni snemalci.

Oba nagrajena igrana filma
(In kaj sedaj, avtor Zmago Jeraj
in Nevartnost, avtor Vlado Mo-
dić) sta zanimiva. Prvi s skoraj
statično kamero in z dialogi v
slugu nemega filma v dokaj iz-
čiščenem stilu meditira o živ-
ljenju in odnosih med dvema
človekoma, drugi se odlikuje z
napeto filmsko zgodbo in z ne-
kaj dobro posnetimi kadri.

Zdi se, da so za amaterskega
ustvarjalca še najbolj zanimivi
žanrski filmi. Tu mu niso po-
trebni igralci, niti ni vezan na
aktualne dogodke. Tu se lahko

sprosti njegova domišljija, lah-
ko eksperimentira in ustvarja
lasten filmski svet. Z razkošjem
oblik in s preiščeno monta-
žo ustvarjajo ti filmi predvsem
razpoloženi. Nekateri med nji-
mi so presenetljivo moderni.
Njihovi avtorji se zledeujejo pri
najboljših tovrstnih dosežkih
kratkega filma v svetu.

Mimo tega, da je večina fil-
mov, ki jih snemajo amaterji,
tehnično šibko posneta, boleha-
jo pri amaterskih filmih pred-
vsem scenariji. Dialogi so ve-
časih nerodni, ker njihov avtor
pač ni izkušeni pisec, komentarji
pa predolgovezni, saj naj v fil-
mu govori bolj slika kot beseda.
Kinoamater je navadno tudi
kompleten avtor svojega filma.
Film pa je kolektivna umetnost.
Ne bilo bi napak, če bi si tudi
kinoamaterji poiskali sodelavce.
Dobri scenariji je navadno te-
melj dobrega filma, dober sne-
malec pa je le poredko tudi do-
ber scenarist.

Razveseljivo je, da snemajo
filme predvsem mladi ljudje in
da hčeje s svojimi filmi izpo-
vedovati resnice o svojem življe-
nju in o svojem doživljanju, raz-
veseljivo pa je tudi, da so kino-
klubi tudi v manjših krajih in
ne samo v mestih. Prav gotovo
bo kak mlad nadarjen amater
ob svojem amaterskem delu do-
bil tudi poklicno veselje. Ama-
tersko delovanje je zanj lahko
najboljša šola in prava preiz-
kušnja.

Ob koncu še naša želja: na
petem festivalu amaterskega fil-
ma bi želeli videti tudi filme
zamejskih Slovencev, saj je zna-
no, da zlasti v Trstu deluje več
kinoamaterjev-Slovencev, da ob-
staja tudi slovenski kinoklub.
Tematika njihovih filmov je na-
vadno povezana z matično do-
movino ali pa s slovensko po-
krajino onstran meje. Njihovi
najboljši filmi prav gotovo dose-
gajo raven festivalskih filmov,
zato naše želje najbrž ne bo tež-
ko izpolniti.

J. K.

KULTURNA FOTOKRONIKA

KURENTOVANJE IN KARNEVAL

Kurenti so vdrli v mesto. To pomeni, da je prišla pomlad. V starodavno pujsko mesto pa je vdrila tudi množica 30.000 ljudi, ki bi radi doživeli kurentovanje. Silkovite maske in pesli, ki častijo prihod pomladi, so se ohranili le redkokje. Zato je prišlo tudi veliko tujcev. Nad pujskim karnevalom bedi posoben umetniški svet, ki paži, da se stari običaji ne bi sprevrli v folklorni klic. Letos nastopajo oraci iz Lancove vasi, ploharji iz Cirkove, plesalci s Polzeza pri Vidnu, oraci iz Markovca, kopača iz Markovca, Rusa, pogrebci s Hajdine itd., prišli pa so tudi belmarji iz Kostanjevice na Krki in cerkljanski lautarji.

Za gledalce so še posebno zanimivi pokaki. Pokajo s svojimi bicli, da ni moč slišati drugega kot po-
kaje. V pujski in teh predpujskih dneh nihče ne miruje. Vse plesje in teke. V predpujskih dneh potече znoja za celo reko. Skupine, ki nastajajo niso organizirane. To so kmetje, ki jim je kurentovanje prava življenjska potreba. Po dolgi zimi se je treba sprostiti in pozdraviti pomlad, da bo novo leto prineslo vse najboljša. Prebiti nekaj dni pod težkimi zivalskimi kožami ni šala. Ko kurent odloži svoja telesa in topla oblačila, marsikdaj tudi zboli. Kurentovska bolezen je pljučnica. V pujski bolnišnici to dobro vedo in se vsako leto pripravijo za sprejem večjega števila obolelih kurentov.

Pujski karneval postaja tudi folklorni festival. Na sliki: maska lautarja iz Cerclja. Ves pujski je v zna-
menje kurentovanja in pustovanja. Silkar France Mihelič je izdelal lep pinki, nalepko za automobile in postni žig, poskrbljeno pa je tudi za spominko — v prodaji je nekaj tisoč miniaturnih kurentov. Pravijo, da je letošnje kurentovanje največje. Nekdaj, pred vojno, pa tudi po vojni, kurenti niso smeli v mesto. Oblasti niso našle mišoi za ljudske občaje. Danes se je kurentovanje razmahnilo kot še nikdar dostej. V predkarnevalskih dneh so v Pujski odprli razstava Vesmanov — Birole, Gasparja in Smrekarja, predvajali so folklorne filme, imeli so koncerte in gledališke predstave ter predavanja.

AMERIŠKI REKORDERJI

V ZDA so nagli, kadar gre za
statistiko, in tako so že pred
kratkim objavili natančne po-
datke o knjigah, po katerih so
ljudje najbolj segali v letu 1965.
Na seznamu je 68 knjig, od teh
30 leposlovnih in 38 drugih (od
spominov, biografij do slovar-
jev). Statistiki so pri tem upo-
števali podatke knjigotržcev, za-
to veljajo številke za prodane,
ne pa prebrane knjige, zakaj po-
ložaj v knjiznicah je brzokone-
drugačen.

Med leposlovnimi deli so na
prvih treh mestih: »Voluh, ki
je prišel iz mrzave« (John Le Ca-
rre), »Herzoge« (Saul Bellow) in
»Mitoz« (Irving Wallace). Zanimi-
vo je, da je roman »Lizvir« Ja-
musa Michenerja, ki je bil v
»Timitu« lani skoraj skozi vse
leto na prvem mestu, po vse-
ameriški statistiki komaj pet-
najsti. Zadnje delo Daphne du
Maurier »Kokolov leta je na 18.
mestu, »Ameriški sen« Normana
Mailerja na 26. mestu, tik za
njim pa »Mož z zlatim revolver-
jem« Iana Fleminga.

Zanimivo je, da so se Ameri-
čani bolj zanimali za Italijane
kot za Kennedyja. Verjetno za-
to, ker so prevod Barzinijevih
»Italijanov« izdali precej pred
Schlesingerjevimi »Tisoč dnevi«
in Sorensenovim »Kennedy-
jem«. Toda ti dve knjigi bodo
verjetno šteli za letošnji. Na pr-
vem mestu je knjiga Daga Ham-
marskojeldaa »Oznake«, na dru-
gem že omenjeni »Italijan«, na
9. »Moje življenje« Charlieja
Chaplina, na 12. »Besede« Jeana
Paula Sartra, na 15. »Življenje s.
Picassome« Françoise Gilot in
Caritona Lakea, na 21. »Kako bi-
ti židovska mati« Dana Green-
burga, na 23. Fowlerjev Slovar
angleškega jezika in na 34. »Iwo
Jima« Richarda Newcomb.

V prvih devetih mesecih lask-
skega leta so v ZDA izdali 18.752
knjig, od tega 13.416 novih del in
5.336 ponatisov. Številke za vse
leto še niso znane, menijo pa,
da ne bodo dosegli rekorda iz
leta 1964, ko so izdali 28.451
knjig. Toda takrat so bili zelo

veseli tudi britanski založniki,
saj so izdali 26.154 knjig. Torej
ameriški snaje je ni tako pre-
netljiv.

Lani so v ZDA prodali za 1,8
milijarde dolarjev knjig. Prese-
netljivo je zopet, da so žepne
knjige prinesle le 11 odstotkov
(okoli 200 milijonov dolarjev).

V zadnjih petindvajsetih letih
so doživeli največji komerci-
alni in nakladni uspeh teje žep-
ne knjige: »Nega« dojenčka in
otroka« Benjamina Spocka
(1946): 17 milijonov izvodov;
Webstrov žepni slovar (1947):
14 milijonov izvodov; »Mestice
Peytone Grace Metalious« (1947):
9 milijonov izvodov; »Božja njiva«
Erskina Caldwellia (1946): 8,5 mi-
lijona izvodov; »Jaz porot-
nika« Mickeyja Spillanea (1948);
Angleško-španski in špansko-ang-
leški slovar čikaške univerze
(1950); »Ekodus« Leona Urisa
(1959); »Veliki pokol« Mickeyja
Spillanea (1951) in Rogetova žep-
na enciklopedija (1946): vsi po
5 milijonov izvodov.

prto ognjišče z »napov na vrhu,
zraven pa železen štedilnik. Ob
desni strani je stala precej ve-
lika miza, ki se je dala poveča-
ti na dvojnjo velikost po siste-
mu »igratne ruize«. To se je zgo-
dilo vselej, kadar je mama de-
lala strudelj. Na desni strani
vrtnega okna je bila kuhinjska
omara, na levi strani ognjišča
pa je stala klop, na kateri sta
bila vedno dva škafa, napolnje-
na z vodo, zraven pa je visela
velika zajemalka za vodo (korec).
V kuhinji nade je mama tudi
kopala v veliki kadi, namenjeni
za žento.

Klet je bila precej temna, po-
sebito temne pa so bile stopnice,
ki so vodile dol. Ko mi je ma-
ma enkrat rekla: »Gusti, v kleti
je grozdje, lahko si vzameš
grozd, ali iti moraš sama ponj,
jaz nimam časa.« sem stala dol-
go pred durmi v klet. Strašno
rada bi bila imela grozd, ali gro-
za me je bilo že tistih temnih
stopnic, ki so vodile v mračni,
samotni prostor. Ali bi — ali ne
bi? Zmagal je strah pred temo
— odpovedala sem se sladkemu
grozdu. Takrat sem bila stara
menda kake štiri leta.

V prvem nadstropju, nad ku-
hinjo, je bila soba, ki jo je stop-
nišče ločevalo od drugih sob.
Urejena je bila kot spjemnica,
imenovali smo jo alepa sobae.
V tej sobi je stala garnitura, in
sicer: enonožna miza z ovalno
ploščo iz belega marmorja in zo-
fa kakor tudi štirje fotelji, pre-
vlečeni s svetlomodrim katu-
nom z rožami. Ob steni je stala
tako imenovana tremaeu-miza z
upognjenimi nogami, nad njo
pa je viselo zrcalo v lepem zla-
tem okvirju. Na tej mizi so bi-
le razpostavljene razne lepe stvar-
i; v sredi velika porcelanasta
vaza v slogu prve polovice devet-
najstega stoletja. Mama je na
sprehodbih rada nabirala cvetje,
tako so to vaze večkrat krasi-
le

najtepi šopki. Na vsaki strani
te vaze je stal visok steklen
svečnik. Svečnika in vazo je
mama dobila še od svoje mate-
re. Drugi predmeti so bili veči-
noma poročni darovi maminih
priateljic.

Zavese so bile iz čipkaste-
ga blaga. Spodaj so bile zvezane
gube z nekakšnim pasom iz pi-
sanih steklenih perli.
V tej sobi so visele same ojn-
ate slike, ki jih je mama kot
nevesta napravila za okras svo-
jega prihodnjega stanovanja, in
sicer: 1. papanov portret po nar-
ravi; 2. mamin avtoportret po
zrcalu; 3. italijanski renesančni
pesnik Torquato Tasso in 4. ope-
sar Maksimilijan v leti (zadnji
dve sliki sta bili kopiji po sil-

kah graške galerije), 5. nemški
pesnik Hans Sachs in Eva, 6.
Walkire. Zadnji dve po fotogra-
fijah iz zbirke Silke iz Wagner-
jevih oper, dar nekega sošolca
z akademije.

Etiketni obiski, ki so se spre-
jemali v tej sobi, so bili bolj
redki. Povečini so bili to papa-
novi kolegi s svojimi soprogami,
bodisi o novem letu ali kadar
je kak novonameščeni tovariš
napravil obiske pri svojih kole-
gih. Ti obiski so se seveda tudi
vračali. Takrat je mama oblekla
svojo črno svilnato obleko (iz
prave svile) ter si naredila kako
zlato broško, uhane, zapetnico
in glave rokavice. Papa pa je
oblekel svojo črno obleko in si

IZVOZ

DUNJA RAJTER V KONJUŠNICI

Irvaška pevka in igralka Dunja Rajter je na
turneji po Zahodni Nemčiji, kjer so hudo navdušeni
nad njeno pojavo. Trenutno živi v Frankfurtu, kjer
dela za nemško radijsko postajo Südwestfunk, po-
snela pa bo tudi ploščo z naslovom »Sansoni iz petih
držav«. Na sliki jo vidimo z Johnom Parisom, last-
nikom nočnega lokala »Konjušnica« v frankfurtskem
predmestju Gravenbruch. Paris je znan napovedo-
valec popevk v nemških radijskih postajah, pa tudi
popularen pevec zabavnih popevk. Dunja Rajter je,
kot lahko sodimo, dokaj hitro uspeala.

ITALIJANI O NAŠEM FILMU

Zadnja številka filmske revije Cinema nuovo pri-
naša članek Uga Casiraghija o jugoslovanški kime-
matografiji. Avtor omenja in ocenjuje nekatere filme,
ki so jih predvajali na lanskem pujskem festivalu,
obemem pa raziskuje vzroke, zakaj se je naša filmska
proizvodnja tako pozno lotila sodobnih tem. Vzroka
sta po avtorjevemu mnenju dva. Jugoslavija je bila in
še je dežela koprodukcij, za majhen denar daje
tujcem na razpolago svoje studije, statiste, konje in
pokrajino. Ker pa so tuji v glavnem snemali zgo-
dovinske spektakle in ne umetniških filmov, niso
koprodukcije v ničemer koristile jugoslovanškemu
filmu. Se v finančnem pogledu ne, ugotavlja Casi-
raghi. Drugi vzrok vidi avtor v tem, da se naši
režiserji prepogosto lotevali tem o narodnoosvobodil-
ni borbi. Pisec sicer pravi, da je to razumljivo,
vendar so nekatere probleme NOB preveč poenostavi-
ljali, v svojih filmih so prikazovali samo zgodbo, ne
da bi jo »aktualizirali«.

Filmi, ki jih analizira, so Tri režiserja Aleksandra
Petroviča, Sovražnik Zivojina Pavloviča. Priti ali
ostati Branka Bauerja, Človek in ptica Dušana
Makavejeva in Prometej z otoka Viševce Vatroslava
Mimice.

V filmih Mimice in Makavejeva slutiti vpliv Anto-
nionija in Fellinija. Makavejevu priznava original-
nost in ga prištevamo med naše najboljšje režiserje.
V celotni naši filmski produkciji pa čuti pomanj-
kanje dobrih scenarijev, brez katerih razumljivo ne
more biti dobrih filmov.

ZANIMIVOSTI PO JUS

THE SATANIC V ŠENTVIDU

V središču Ljubljane so nalepljeni plakati, ki
vabijo na pustni ples na V. gimnazijo. Na plakatu
piše z velikimi črkami, da bo igral plesni ansambel
The Satanic. Ime očitno kaže, da znajo šentvidski
dijaki tudi angleščino, slovenščine žal še ne znajo,
saj piše na plakatu tudi »Maske zaželjene«. Tisti »je«
v besedi »zaželjene« je odvčč. Slovnično napako na
javnem plakatu zamerimo le gimnazijcem — drugim
je ne bi.

Da ne bo nesporazuma: drug lepak vabi na
pustni ples na tehniški srednji šoli. Igrajo — Andi-
rami! Morda pa so dijaški pustni plesi namenjeni
predvsem tujim turistom?

POVRŠNOST ALI KAJ VEČ

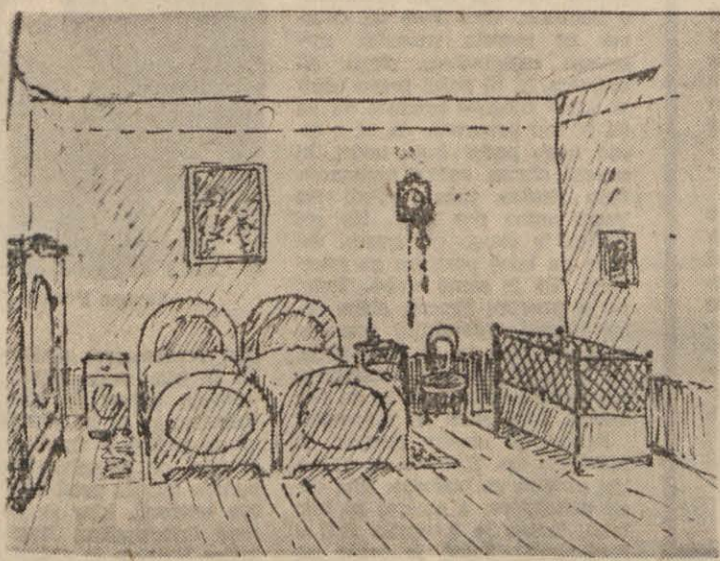
Minil je Prešernov praznik, minilo je slavje ob
podelitvi Prešernovih nagrad. Le redke knjigarne so
čutili potrebo, da v izložbenih oknih razstavijo foto-
grafije nagrajencev, morda tudi njihove knjige?

Izjema je centralna knjigarna Državne založbe
Slovenije in Ljubljani. V izložbi visi ličen napis »Pre-
šernovi nagrajenci« (v množini), pod njim pa foto-
grafiji dveh nagrajencev. Preostalim dveh ni bilo
mogoče dobiti? Tudi njihova imena ne bi bila odvčč.
Pod slikama sta razstavljena dve Vidmarjevi brošuri
in dve Kopričevci knjigi. Drukih knjig, ki so še v pro-
daji, ni bilo mogoče dobiti? Morda pa smo pikolovci
in je vse to hudo malo pomembno!

MERIKIA TOALETNA MILA

sedalom, spletenim iz industrijskega
strja. Nad posteljnima je visela
slika Matere božje z Je-
zusčkom, ki jo je mama v ja-
namen kupirala v graški galeriji.
Nad umivalnikom je viselo pre-
cej veliko zrcalo s širokim, rja-
vo politiranim okvirjem.
V mali vmesni sobici je bila
samo neka zofa in papanova
omara za knjige. Nekaj časa sem
sama spala v tej sobici. Nekega
jutra me je mama našla spečo
na tleh. V spanju sem zdrknila
z zofo in spala na tleh naprej.
Oj srečno, trdno otroško spanje!

MERIKIA TOALETNA MILA

MERIKIA TOALETNA MILA

OSLO ŽIVI Z „VM“

Ce je bilo kdaj na mestu reči, da prizorišče kakega športnega tekmovanja živi s »svojim« svetovnim prvenstvom, tedaj to velja prav gotovo za norveško glavno mesto Oslo in XXVI. svetovno prvenstvo v klasičnem smučanju, ki so ga v sredo slovesno odprli. Norveška je zibelka smučanja in svojo tradicionalno privrženost tej športni zvrsti tudi izpričuje na vsakem koraku. Ni stvar samo v tem, da je mesto okrašeno na najrazličnejše načine v znamenju »VM« (svetovnega prvenstva), pomembnejše je, da s prvenstvom žive vsi Norvežani. Smučarji iz 21 držav s treh celin, ki so se zbrali v Oslo, so tako res deležni iskrene in prav strokovne pozornosti. In kako tudi ne, ko pa malodane ni prebivalca tega več kot polmilijonskega mesta, ki tudi sam ne bi bil smučar. In kar velja za Oslo, velja tudi za vso deželo. Potemtakem je tudi naravno, da je prestolonaslednik za geslo svojega otvoritvenega govora izbral prirejenega Hamleta, ki se sprašuje »to ski or not to ski, to je vprašanje«.

SOJJEVRSNA OTVORITVE

O tem, da je smučanje tudi na norveškem dvoru izredno cenjena športna disciplina, ne velja posebej izgovarjati besedi, saj je znano, da je sedanjí kralj Olav V. v mladih letih tudi sam skakal na Holmenkollu. Zato je tudi razumljivo, da ni prevzel samo pokroviteljstva nad prireditelji, marveč redno prisostvuje tekmam, prestolonaslednik Harald pa opravlja po sebi predneskane prireditvene obdora. V zvezi s tem je zanimivo, kako so Norvežani speljali otvoritve letošnjega šampionata, saj je samo dokaz več za tesno povezavo vsega življenjskega utripa naroda s smučanjem.

Uradna otvoritev prvenstva je bila v osrednjem narodnem gledališču v Oslu in bržkone v tej častiljivi zgradbi še nikdar ni bilo (zlasti v kraljevi prisotnosti) tako pestrega občinstva.

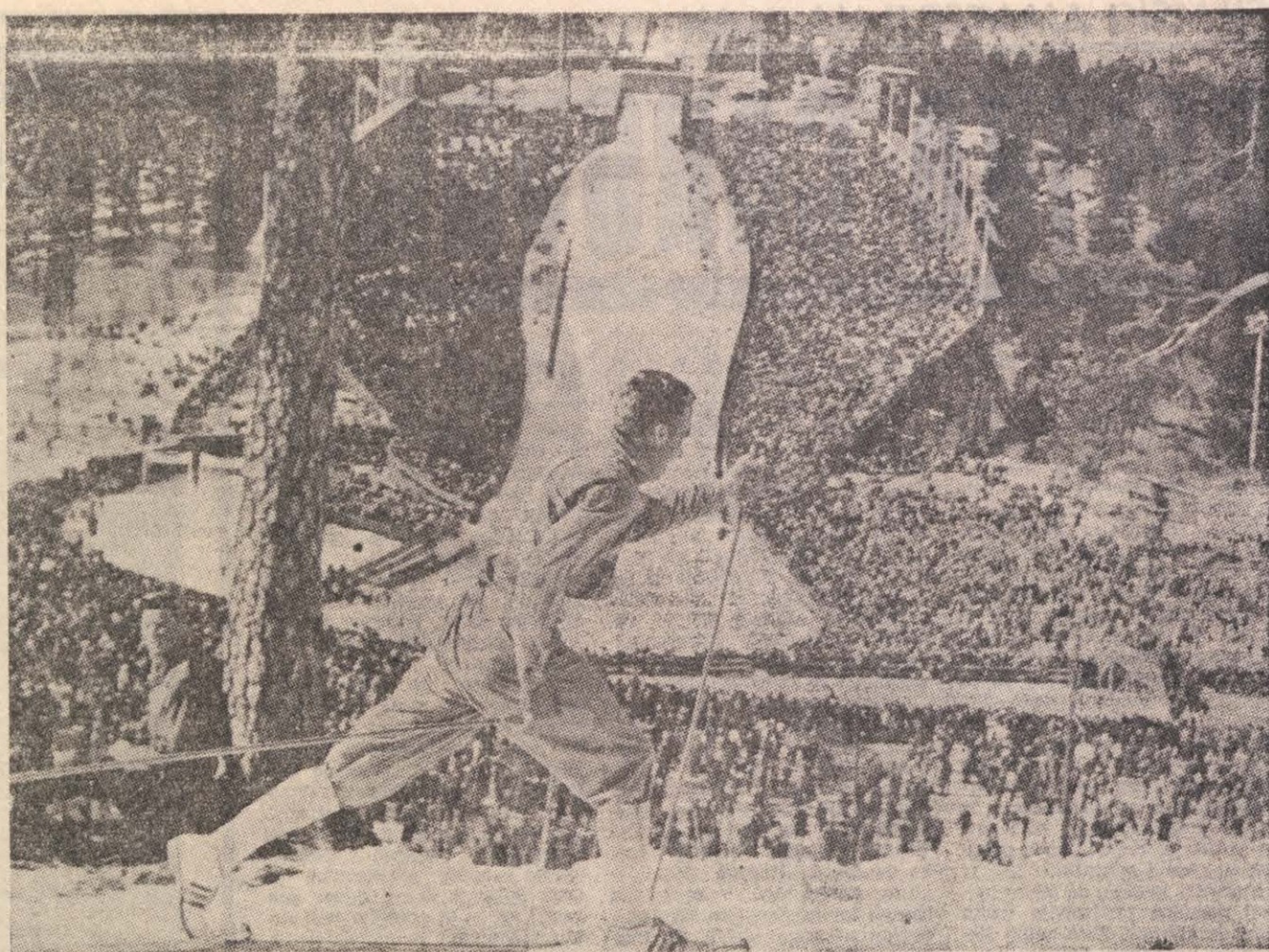
Otvoritve so se seveda udeležile vse sodelujoče reprezentance in tako so se na sedežih v parterju znašli z ramo ob ramo tekmovalci iz SZ v modrih trenirkah, Fini v belih puloverjih, Jugoslovani in Norvežani v privlačnih športnih oblekah, Mongolci v nekakšnih kimoni, vsi to barvno paleto pa je izpopolnjevala smetana norveške družbe v večernih oblekah.

In kaj vse so si gostitelji omislili, da bi pokazali, koliko velja smučanje na Norveškem. Prav za prvenstvo so naročili spesnit posebno pesem, postaviti na oder smučarski balet na Griegovo glasbo, dali skrompirati popevko šampionata, fanfare prvenstva in kdo ve kaj še vse. V približno 90-minutnem sporodu se je zvrstila na odru narodnega gledališča kopica hvalnic smučanju in najrazličnejših oblikah in vsakomur izmed gledalcev — tujevc in domačinov — se je to zdelo povsem naravno.

Zlasti smučarski balet, s katerim so umetniki hoteli opozoriti na vse lepote in mikavnosti tega zdravega športa, je bil deležen velikega priznanja aktivnih športnikov, tako da je oca večkratne svetovne prvakine, Rusinje Alevine Kočine »hororo, hororo!«, prišla od srca in v imenu vseh.

VSE V ZNAMENJU »VM«

Oslo je torej te dni zares povsem v znamenju VM. Težko bi našli izložbo, v kateri ne bi bilo emblema prvenstva, zastave sodelujočih držav, lepokoraj prvenstva... Mnogokje so razstavljene tudi lorvirke najznamenitših norveških tekmovalcev in Brandtzaega. Posebno so tudi plinski olimpijski ognjiki, ki žarijo povsod po mestu in skupno s prikupnimi hostesami prvenstva (80 izbranih Norvežankami v ličnih be-

lih plaščih s trobojnico na rokavi in modrimi čepicami) dajejo mestu še poseben blesk. Zelo se je povečalo tudi povpraševanje po smučeh, in tako se je celo zgodilo, da naši reprezentanti v Oslu niso mogli ku-piti zaželenih najkvalitetnejših smuč, kar ob podatku, da ži-me, kakršna je letošnja, na Norveškem ne pomnijo od leta 1900, tudi ni tako presenečljivo. Vsk-

nov tekmovalni dan vse do velikega finala s skoki na holmenkollski skakalnici samo še povečuje zanimanje za VM. In ob vsem tem človek skorajda nujno privede skandinavcem na sploh in Norvežanom še posebej tudi velike tekmovalne uspehe, ki so prav rezultat tega odnosa do smučanja, kakor ga naravno kaže Oslo v času svetovnega prvenstva. E. BERGANT

Menda ga ni Jugoslovana, ki ne bi vedel, da bo od 3. do 13. marca letos pri nas 33. svetovno prvenstvo v hokeju na ledu. Samo malokdo pa bržkone ve, kdaj smo se Slovenci sploh ogledali za toško igrar. Kakor marsikatero športno zvrst je tudi hokej na ledu presadili na slovenska tla pokojni inženir Stanko Bloudek. Konec leta 1928 je inženir prinesel z Dunaja prvo hokejsko opremo — za polovico moštv. Z njo je nameraval upravni odbor tedanje Ilirije ukrotiti držeče, ki so se podili križem in kračem po drsališču; ti odlični drsalci so podirali otroke in motili tudi starejše drsalce, ki so se drsali za zabavo. Res je bilo leto pozneje pri Iliriji ustanovljena sekcija za hokej na ledu. Prvim igralcem je inž. Bloudek začrtal tudi igrišče. Fantiom so v jutranjih in večernih urah odmerili tako naporen trening, da je bil oddelje red in mir na drsališču.

Naši prvi hokejisti — podatke črpamo iz brošurice »33 let hokeja na ledu v Sloveniji, ki jo je leta 1962 založila Hokejska zveza Slovenije — so se ubadali s številnimi težavami. Viktor Topiček in njegovi tovaršiči namerajo niso poznali niti pravih niti vadbenih metod. Pa vendar so se upali tudi pred občinstvom. 7. februarja 1929 je bila prva hokejska tekma v Jugoslaviji; v Kamniku je Ilirija zmagnala nad Kamnikom 15:1. Prvi sprotovalci naših hokejskih pionirjev so bili igralci KAC iz Celovca. Razen temeljitega znanja je našim primanjkovala tudi oprema. Sprva so jo imeli le toliko, da so lahko opremili vratarja in 6 igralcev. Sele v poznejših sezonah so jo imeli dovolj za vse. Precej so jim nagajale tudi muhaste zime. SK Ilirija doma ni imela tekmece, zato se je ozirala za njimi pri severnih sosedih. Leta 1932 je Ilirija izgubila (drugo) tekmo, proti celovškemu KAC (1:12). Ljubljancem so bili navdušeni; prvič so videli »pravu« hokej. Celovski in beljski VSV sta pozneje še večkrat gostovala v Ljubljani, pa tudi naši so bili v gosteh pri njih.

Prvi turnir pri nas je bil leta 1934 na Bledu organiziral pa ga je hotel »Toplice«. Na njem so sodelovali še Wintersportklub z Dunaja, VSV in FTC iz

PRVI KORAKI

Budimpešte. Ilirija je zasedla zadnje mesto, z malce več sreče pa bi bila lahko tudi prva. Kmalu po bleškem mitingu so se našli — skupaj z Dunajci — pomerili z reprezentanco Romuniji, ki je skozi Ljubljano potovala na svetovno prvenstvo v Milan (0:1). Ljubljancem so gostovali tudi v Beogradu, kjer so proti budimpeštanskemu MTK ob propagandni tekmi izgubili.

Pionirji hokejske igre pri nas so pomanjkljivo tehniko in taktiko nadomestili s poštenovalno, ki so si jo lahko privoščili, saj so bili dobri drsalci. Mladenci, ki so utrjali pot s slovenskemu športu sploh, so bili namreč vsestranski športniki; poskušali so se v vseh zvrsteh, za katere jih je nadušil inž. Bloudek. Po njih so se zgodili tudi drugod: v Zagrebu in Karlovcu so začeli organizirano igrati hokej, novoustanovljena Drsnala zveza Jugoslavije — sedež je imela v Zagrebu — pa je skrbelja tudi za državna prvenstva. Na vseh turnirjih (v Ljubljani in Zagrebu) do leta 1941 je zmagnala prav Ilirija.

Zato ne preseneča, da so v državni reprezentanci, ki je leta 1939 v Zürichu prvič nastopila na SP, igrali samo Ljubljanci. Kapkap pa niso bili kos drugim reprezentancam; s CSSR in Švico so izgubili 0:23 oz. 0:22; z Belgijci pa jim je uspelo, da so remizirali (3:3). Nekateri hokejisti, ki so tedaj kot mladenci igrali za naše barve, danes kot odrasli možje pomagajo organizirati »Hokej 66«.

V SAMPIONSKI FORMI — Vratar sovjetske hokejske reprezentance Viktor Konovalenko je bil na lanskem svetovnem prvenstvu na Fimsker »Silbka točka« moštvu, po prvih letošnih ocenah pa utegne na »Hokeju 66« braniti celo bolje od njegovih slavnijših vrstnikov iz CSSR (Dzurile), NDR (Kolbeta) in Kanade (Brodericka).

NAJBOLJŠI V VRATIH — KONOVALENKO?

Sovjetska zveza je nedvomno prvi favorit svetovnega hokejskega prvenstva v Ljubljani, med velikimi zvezdami športne revije »Hokej 1966« v Tivoliju pa bo prav gotovo vratar Torpeda iz Gorkega — Viktor Konovalenko, ki je v Colorado Springsu ponovno dokazal, da je med najboljšimi vratarji sveta, posebno pa se je proslavil z izrednimi paradami pred hitrimi in nemirnimi reprezentanti Českoslovske Konovalenko je nedvomno najpopularnejši med kakimi 300 tisoč igralci, ki so registrirani v kartotekah hokejske federacije Sovjetske zveze.

Sovjetska reprezentanca bo nastopila v Ljubljani precej pomaljena, toda stebre prve šesterice so veterani. Sekretar hokejske federacije Sovjetske zveze Genadij Epilhin je prepričan, da bo v odločilnih tekmah s Kanado, Českoslovaško in Švedsko najtežje breme na šestertici, ki je bila najboljša na hokejskem prvenstvu Sovjetske zveze: vratar — Viktor Konovalenko (Torpedo, Goriki), obramba — Vik-

tor Kuzkin (CSKA, Moskva) in Edvard Ivanov (CSKA, Moskva), napad: Konstantin Loktev (CSKA, Moskva), Vjačeslav Širšinov (Spartak, Moskva) in Viktor Jakubev (Lokomotiv, Moskva).

Sovjetski hokejisti so med zimsko turnejo po Kanadi ponovno preizkusili svoje moči z mladimi profesionalci Montreal Junior Canadiensi in izgubili z 1:2. Glavna junaka nepozabnega večera v hokejski metropoli Kanade sta bila vratarja Viktor Konovalenko na sovjetski strani in slavni Jacques Plante, najboljši profesionalni vratar sveta v šestih sezonah, ki je v dresu Montreal Canadiensov pripravil ke o svojih najdragocenejših Stanleyevih pokala v petih zaporednih sezonah od 1956 do 1960. Mladi Kanadčani so bili na igrišču premočni in Konovalenko je s prvimi ekshibicijami pobiral aplavz. Nepozabni Maurice Richard, ki je izredno popularen tudi v Sovjetski zvezi, tako da so moskovski časopisi leta 1955 objavili celostranske

reportaže o najboljšem profesionalcu sveta, je bil med gledalci navdušen: »Konovalenko je prvi vratar v amaterskem dresu, ki me je zares navdušil. Ze po svojem potovanju na svetovno amatersko prvenstvo v Pragi sem pred leti izjavil, da bo reprezentanca Sovjetske zveze kaj hitro dosegla kvaliteto naše National Hockey League, in Konovalenko je zares prvi sovjetski igralec, ki bi lahko branil v vsakem klubu NHL«.

Maurice Richard je bil sicer nekoliko razočaran z igr. sovjetskega napada pa tudi predsednik National Hockey League Clarence Campbell je prepričan, da je bila reprezentanca Sovjetske zveze, ki je gostovala v Kanadi pred petimi leti, mnogo boljše od letošnje. »Videl sem vse tri evropske reprezentance in Sovjetska zveza je zares najboljša. Njihova igra je natančna, šablonska, rutinska.« pravi Clarence Campbell. »Njihove podaje so izvrstne, vsi so odlični drsalci, tudi njihovi streli so žalostni, brez prave moči. Po tekmi z Montreal Junior Canadien-

si sem se pravzaprav spraševal, ali so njihovi napadalcji brez hokejske domišljije ali pa je takšen igra rezultat sovjetske hokejske šole!«

Vsi kanadski gledalci, strokovnjaki in novinarji in tudi Clarence Campbell so navdušeni ob spominu na izredne obrambe Konovalenka, na pravo revijo hokejske akrobatike. »Da, zares je sramo en Konovalenko, Vratar velikega formata, vratar za National Hockey League. Sicer pa: vse tri evropske reprezentance so imele zares odlične vratarje in tudi trenerji profesionalnih klubov so si v zadnjih letih že zapomnili njihova imena: Konovalenko, Dzurila, Nadrcal...«

Konovalenko bo v vratih Sovjetske zveze zadnja ovira Nedomanskemu, Hucuku, Nygrenu, Caseriju, Lundstromu in drugim strelecem Českoslovske, Kanade in Švedske, velika nada sovjetskega športa za ponovno zmoglaslavo med svetovnimi hokejskimi velisilami, tokrat v športni dvorani v Tivoliju. A. PASTERNAK

KRATKO TODA NOVO

Mehikanci so si omislili za del atletskih tebrancev imenitnega trenerja, in sicer kar enanega strokovnjaka Lydiar da iz Novega Zelanda, ki je nazadnje vzpostavil obe novezelandski odpriti — Petra Snelja in Murraya Halberga. Novi trener bo delal samo s tekači na dolge proge in do tri dni nastopil sprost po pogodbi za tri leta.

Francoška šolska vodstva so se odločila za sprotno športno propagandno med mladino. Za izrazito dobre uspehe v šoli dobivajo učenci za nagrado športne knjige z avtogrami slovitih športnikov. Pranjio, da sta med mladinci najbolj cenjena podpisana strelca Jazaja in plavalke Kili Caron. Nekateri šolski se baje že hvalehi, da gre zdaj po šolah bo.

Krošne kolezarske vožnje, 4 triavo cele tedne, gledajo ni nas ponekod še kot bolj ali manj nesodobne. Vzlic temu pa so jih začeli na novo urejevati tudi že v Aziji. Florijni so Ktiatci, ki so lani izpeljali pro v polarni Koonung kakih 4300 km da teč v 20 dnevih. Kakor bere, imajo tamniki še precej »zamit industriji kolez, ki ni še zastajala za evrop-čim.

Nogometni trener Diaz v majsterici Rosario (Argentina) je uvedel za svoje var-

vance enkrat tedensko treninge za šahovnicami. Vrh tega morajo igralci dvakrat med tednom doma reševati šahovske probleme. Mož zagovarja mnenje, da sodoben nogomet lahko uspešno obvladajo samo misleči ljudje, ne pa kakšni garaži za žogo. Šahovska igra je po njegovem najboljša vaja za dobre domisleke tudi na zelenem polju. Pranjio, da gre klubu, odkar trenirajo tudi za deskami, bolje kakor prej.

Dviganje uteži je ena izmed športnih zvrsti, ki se je v zadnjih desetletjih nesluteno razmahnila. S sodobnimi rekviziti in preskušeni tehniki prijemci so se zlasti dosežki v trilateralu povzpeli do zamke in tež, ki jih nekoč ni so pričakovali niti največji optimisti. Prav ti si upajo po vsem dosedanem trdit, da ni več daleč dan, ko bo kakšen lilitipatanc z ročkami (12 bantamske kategorije) dvignil toliko, kolikor je pred malone 40 leti pognal od tal 120 kg tešak atlet vsega samo dobrih 370 kg in postal svetovni prvak. Zdej jih bo kmalu treba 600...

Gledalce, ki so znani kot razgrajbači na nogometnih tekmah, naj bi v Angliji med potekom svetovnega prvenstva na kratko malo zaprili ali pa odgnali na daleč kmurški zunanji mesta. Tako vsaj pradija govo nogometni sodniki, ki menijo, naj bi jih v skrajni popustljivosti za vsako nešportno kretno ali besedo tako občutno obolobiti, da bi jih mnilo veselje za take nastope.

NOGOMETNI VITEZ, KI MU NI ENAKEGA

Neki angleški menažer tretje razrednega kluba, ki je v neprestanem strahu, da njegovo moštvo ne bi zdržnilo v še nižje tekmovalne, je na vprašanje, če bi želel imeti v svoji sredini slovitega madžarskega emigranta Ferenc Puskasa, odgovoril: »Njega? Tega Madžara? Saj on ni dober, ima vendar samo eno noglo! To je anekdota, ki po malem še zmeraj kroži na angleškem otoku.

Toda Puskas, ki ga radi imenujejo »mažor v galopu in ima že 39 let, že zmeraj igra sijajno in daje gole. Kadarkoli je govora o njem, pravijo Angličji, da je velik igralec. Če igra zares, pa tudi tedaj, kadar greši, kajti Puskas dela napake prav tako dramatično in lepo, kakor uspešne poteze.

Puskas je prvi nogometni igrarec stadiona »San Bernabeu« v Madridu. Celo Pele ali Greaves ne moreta zasenčiti njegovega zmagovalnega sloga. Ni branilca, ki bi našel pravo orožje zoper njegove prodore ali pa da bi mu preprečili, da bi z desno nogo podal žogo levcu, ki zmeraj skriva veliko nevarnost. Sam Puskas pravi: »Tudi jaz imam samo dve nogi. Na eni stojim, z drugo pa igram. Seveda pa kdaj pozabim na njeni vlogi. To je zame slabo. Tedaj, pa si pravim: Ferenc, slabo deljaš danes! Uporabljaj napadno nogo. Morja pa je celo bolje, da se rajiš posvetiš izdelovanju madžarskih klubov, če že ne veš, katera noga služi za nogomet.«

Ferenc je stasite postava in polžiran las. Kjer se pojavlja, povsod ga poznajo. Ima do štiri prilatjeljave, a zmeraj ni bilo tako. Rojen je 2. aprila 1927 v Budimpešti. Prvič je prišel na

oko strokovnjakom v desetem letu starosti. Vojna se niti še ni končala, ko je že oblekel državni dres. Nastopal je v klubu Kispest, ki se je pozneje preimenoval v Honved — klub armade.

Kapetan moštva Puskas je začel vojaško kariero kot poročnik. Priznava, da je napredoval v majorja samo zaradi uspehov v reprezentanci in Honvedu. Veliki Ferenc je 84-krat nastopal za Madžarsko in dosegel 85 golov.

Znano je, da so Angličji v danjšemu priznanju precej skopli, to da vsaj enkrat pa so ga morali nagraditi z vsem, kar so imeli. To je bilo leta 1953 na stadionu Wembley, kjer je Puskasova četa pokazala nekdanjim nogomet-

samo nogometno prevaro in točnim strelom, česar si Angličji še danes ne znajo prav razlagati. Ta nepozabna tekma (6:1 za Madžarsko) je ovenčala Madžara z veliko slavo. O tem pravi Puskas tole:

»Honved in reprezentanca, kjer koli sta gostovala, sta zmagovala. Večina igralcev v reprezentanci je bila iz mojega kluba. Odlitno smo se razumeli, zaradi česar ni mogoč tudi nihče delati napak. Razen tega smo bili tudi izredno nagrajevani. Za zmago nad Angličji je dobil vsakdo izmed nas popolnoma opremljeno novo hišo.«

Naposled, nesrečno leto 1956. Madžarski nogometaši so bili tedaj na zmagovitih pohodih: v Beogradu, Moskvi, Pragi, Parizu in na Dunaju. Pet nastopov v petih evropskih nogometnih prestolnicah in pet zmag neprekosljivih nogometnih virtuosov. Ne-ljubi dogodki in domovini so jih zatekli na Dunaju. Medtem ko so se nekateri vrnili domov, je Puskas zavrnil to misel. Selil se je iz kralja v kralj, iz države v državo, kajti FIFA ni pristala, da bi ga registriral katerikoli tuji klub. Nekdanjemu majorju je predla trda.

Leta 1958 mu je bila kazen o prepovedi nastopa vendarica skrčšana in odšel je k najboljšemu moštvu na svetu — v madžarski Real.

Puskas priznava, da v začetku v Španiji ni bilo lahko ne živeti, ne igrati. Pogrešal je prijatelje, pa vendar se je moral slej ko prej privaditi novemu načinu življenja in novemu načinu igranja. Razen tega pa je želel Real v svojih vrstah svetovnega dirigenta Alfreda di Stefana. Tudi drugi igralci in tej

enajsterici so uživali mednarodni sloves. No, končno je Ferenc le našel v Madridu in Realu tako potreben mir in počitek.

Eno njegovih najboljših tekem je bilo finalno srečanje za pokal evropskih prvakov med Realom in Eintrachtom v Frankfurtu. Če so Angličji leta 1953 videli Puskasa mladega, hitrega, se je tokrat predstavil kot velik stratez in prekaljen napadalec na tekmi, o kateri so mnogi trdili, da je bila najlepša v zadnjih letih. Puskas in Di Stefano sta na tem srečanju vnesla nove oblike in napadu. Drug drugega sta dopolnjevala v izvršnih zamislih. V nemško mrežo sta spravila sedem točnih in neubranljivih strelcov. Medtem ko je bil Di Stefano neumorni umetnik, se Nemci spominjajo Puskasa kot sijajnega strelca iz vseh situacij. Rekl so, da je prvi vitez v nogometnih arenah.

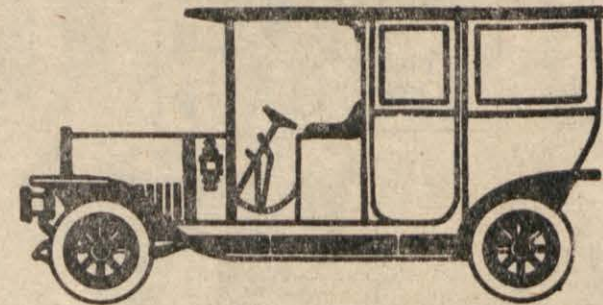
Puskas blesti še danes, vendar pa pri teh letih že resno razmišlja, da se mora posloviti od nogometnih igrišč. Realov trener Munhos odreja tega naravniziranega španca v moštvo samo za velika srečanja. Puskas ima ob slovesu zagotovljeno dobro življenje zase in za svojo družino. Za nekaj let namreč pošilja na špansko tržišče mesne izdelke — madžarske specialitete, ki jih izdeluje njegova tovarna.

Na domačem jedilnem listu so redoma njegove najljubše jedi — golaž, paprikaš in druge madžarske specialitete. Seveda pa rad poslušata tudi madžarske melodije. Toda kljub vsemu temu pa Ferenc še zmeraj ne more pozabiti Honveda, Margit Sziget, Budimpešte... ST. L.

Ferenc Puskas

nim profesorjem sodobno igrarje. To je bila zanje prava lekcija. Poseben užitek je bilo gledati Puskasa, ki je bil izredno hiter in se znašel v vseh situacijah. Pravijo, da je nekaj kvadratnih metrov igrišča pred vrati Puskasove teritorij, kjer je slavni Ferenc knockautiral legendarnega krilca Wrighta in vratarja z eno

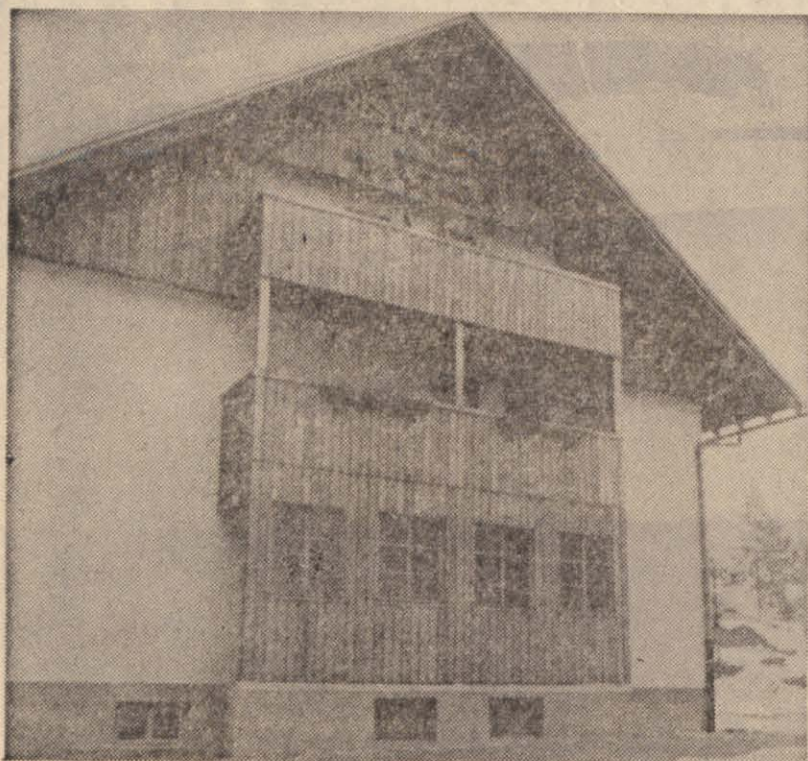
bleščeeče opere vaš auto

Auto cel

ODLOČITE SE ZA ODDIH V BOHINJSKEM KOTU

Ce se v Bohinju napotiti čez mostiček mimo cerkve sv. Janeza, pokrite s skodlami, in greš za dober streljaj skozi Staro Fužino, te pripelje pot do nove restavracije TRIGLAV.

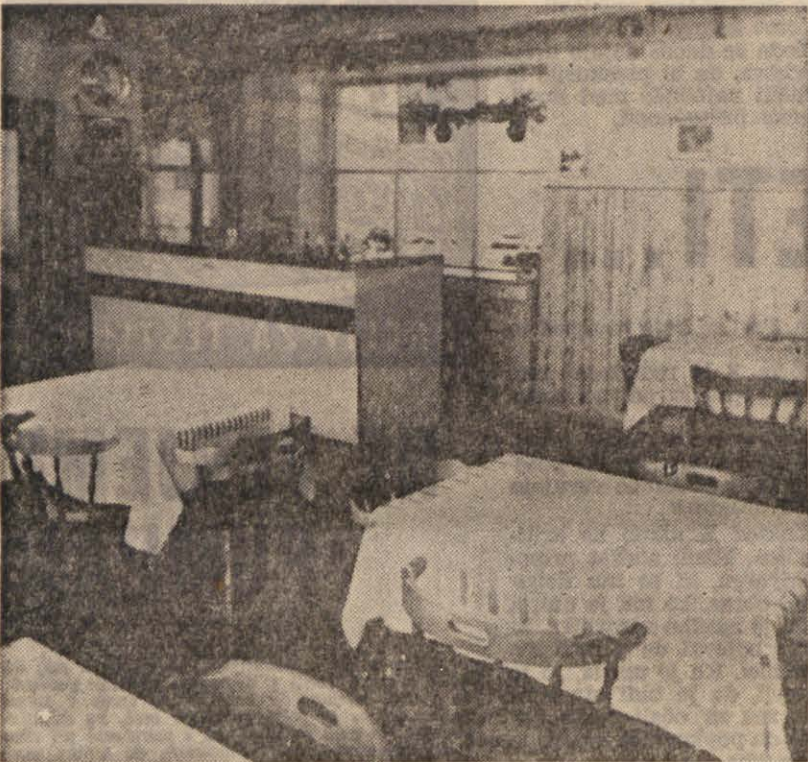

Pročelje nove restavracije TRIGLAV v Stari Fužini

Restavracija je grajena v gorenjskem slogu in dokaj spretno vsajana v staro bohinjaško okolje, med kmečke hiše z umetno kovanim železjem v oknih. Se bolj kot zunanost pa gosta presenetijo prostori, zaradi domčnosti, s stenami, ki so obložene z lesom, s slogovnim pohištvom, z izbranimi reprodukcijami znanih mojstrov na stenah...

Za obisk v restavraciji Triglav v Stari Fužini smo se odločili predvsem, da seznanimo bralce z njeno ureditvijo, z zmogljivostjo te sodobne restavracije in z vsem drugim, kar bi utegnilo zanimati vsakogar, ki bo obiskal to lepo gorenjsko okolje.

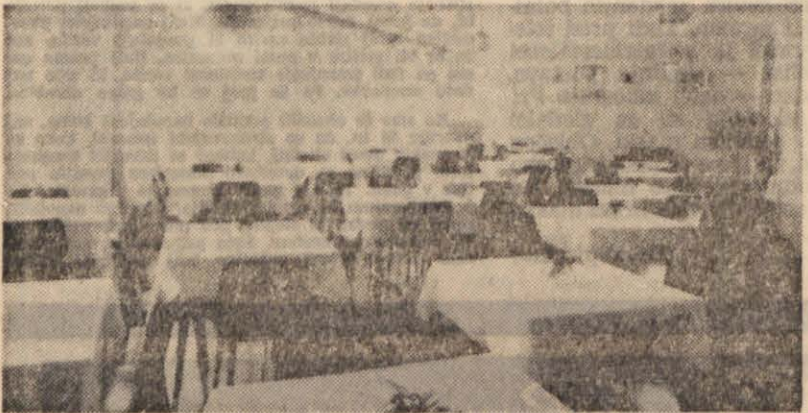
Restavracija Triglav je zares nova, saj so jo začeli graditi komaj spomladi 1964. leta, deset mesecev pozneje pa so jo že odprli. Gradilo jo je splošno gradbeno podjetje Sava z Jesenic. Po letu dni poslovanja je poslopje seveda dograjeno, zunanost je urejena, prizidane so garaže za goste, nad njimi pa terasa. Nad teraso, kjer bodo gostom prestregli z dnevnimi obroki, bodo verjetno še letos napravili tudi prosojno streho. Toda poglejmo v notranje prostore restavracije.

Pogled v točilnico oziroma kmečko sobo

Poleg kmečke sobe s točilnico mizo ima ta prijetni turistični dom prostorno jedilnico, najsobodnejše urejeno kuhinjo in tudi deset sob za pranošča. V petih sobah stoji po tri postelje, v ostalih pa po dve. Gostil imajo na razpolago tri kopalnice, dve s tuši, eno s kadjo. Hkrati lahko postržejo v restavraciji 268 gostov, v kuhinji pa lahko pripravijo 400 obrokov. Restavracijske garaže lahko sprejmejo pod streho osem do deset osebnih vozil.

Najmočnejša »turistična« sezona v Bohinju je seveda poletje. Saj je odveč naštevati, kam lahko greste na izlet: na Bled, na Pokljuko, na Vogar pa na Vogel, na Komno... Po izletu pa se lepo priče kopanje v jezeru. Tu je še posebej raj za lovec in ribiče. Predvsem pa je pomembno, da danes npr. iz Ljubljane v Bohinju pelje avtobus domala vsako uro. Torej lahko tedenski oddih preživite tako rekoč v hribih in na kopanju hkrati.

Velika in svetla jedilnica

Značilno za naš turizem in tudi pomembno je, da sprejmemo vsako leto na oddih mnogo tujcev. V restavraciji Triglav so bili lani med drugim npr. prav iz Severne Nemčije, iz Solingena, nekaj pa celo iz Indonezije. Restavracija ima namreč tudi depandanso »Lovec«, ki je na zelo lepem kraju, blizu jezera.

Kakor je bila gradnja te restavracije pomembna za razvoj našega turizma v Bohinju, smo prepričani, da bo tudi dokaj prispevala k skupnim naporom, ki nam jih nalagajo naloge za pospeševanje omenjene dejavnosti v prihodnje. Pri tem delu želimo delovnemu kolektivju restavracije TRIGLAV kar največ uspehov.

In tu pripravljajo specialitete vseh vrst

MARSEILLE

PRETIRANA LJUBEZEN DO LEVŌV

Hansa Hamana bo njegova pretirana ljubezen do levov stala tri mesece ječe, čeprav je v zagovoru pred sodiščem prsegel, da tako ljubi leva, da se sploh ni zavedal, kako se je pregrešil proti zakonu, ko je eno takih kraljevskih živali kar ukradel iz živalskega vrta in jo odnesel v svoje majhno stanovanje v predmestju Marseille. Navdušenje nad levi je moža celo tako zasleplilo, da je leva ukradel prav enemu podobnih ljubiteljev teh živali — menda jih je na svetu kar precej — kot je on sam. Gre za dreserja Dimmyja Freya, ki ima na domačem vrtu kar dva para kraljevskih mačk. Ko je bila ona izmed levij pred porodom, jo je prepeljal v marsejski živalski vrt, da bi tam skotila pod nadzorstvom veterinarja. In levinja je povrgla v prisotnosti veterinarja, lastnika in Hansa Hamana, ki dela v živalskem vrtu kot čuvaj, dva lepa mladiča. Pridno ju je obližala, potem pa ju je stisnila med prednje šape in pomirjeno zaspala. Tudi veterinar in lastnik levnje sta zadovoljno legla v posteljo. Buden je ostal le Hans Haman. Mlada levč-

ka sta mu bila tako všeč, da kar ni mogel v posteljo. Toda glej, levinja se je nedomoma s stokom zbudila in na svet je čez kako minuto prišel še tretji levček, ki je bil še lepši in večji kot prva dva. Čuvaj je počakal, da je levinja obližala še tretjega mladiča in da je zaspala, potem pa se je prikradel v kletko, zgrabil levčka, ga stisnil pod suknljč in odhitel domov. Tam je svoji zaročenki, neki Monique naročil, kako mora na cucelj hraniti levčka z mlekom, potem je vso noč zaljubljenemu bedel nad svojim nekaj ur starim ljubljencem, naslednji dan pa nekoliko utrujen, toda nadvse zadovoljen odšel v službo, kjer nihče ni vedel za tretjega levjinjega mladička. Toda zaročenka očitno ni bila ravno tako navdušena nad pridobitvijo, ali pa mogoče ni bila ravno veča ravnanja s takimi dojenčki, pa je levčka začela hkrati kar z mlekom v prahu. In zgodilo se je neizogibno: levček je čez nekaj dni umrl. Kako se je za zadevo zavedelo, ni jasno. Toda Hans Haman je sedaj že v zaporu. Pa tudi brez zaročenke. Z njo se je namreč sprl tisti dan, ko je levček umrl, in sicer zato, ker je izjavila, da bi rajše kot leva imela doma navadno mačko.

BUENOS AIRES

30 LET V UMOLBOLNICI NAMESTO TEDEEN DNI V JEČI

Argentincec Alejandro Novoa je moral preživeti v umobolnici kar trideset let, pa čeprav je bil duševno povsem zdrav, in šele pred dnevi, ko je dobila umobolnica novega direktorja, ki je hotel zvedeti, kako ljudje se pravzaprav zdravijo v njegovi ustanovi, je spet prišel na prostost in se vrnil k svoji družini. Ko so ga odpeljali v umobolnico, otroka še nista hodila niti v šolo, sedaj je mož že večkrat ded.

In vsega je kriva politika. Novoa so leta 1935 osumili, da je anarhist, pa so ga pripravili skupaj z drugimi ljudmi, ki so zahajali v neko gostilno, v kateri je bilo res kdaj pa kdaj slišati kako anarhistično prevratniško misel. Toda vsi so se že po tednu dni, ko se je izkazalo, da so povsem nenevarni, znašli spet na prostosti. Novoa pa je imel smolo, da se je zdravniki, ki ga je v jetnišnici pregledali — mož se sedaj ne spominja več njegovega imena — zazdelo, da ni povsem uravnovešen. Zato je moral naprej na pregled k psihiatru, in sicer kar naravnost v umobolnico. Toda psihiatr tistega dne ni imel časa, potem tudi naslednjega dne ne in ko je končno le utegnil pregledati Novoa, je bil Novoa že tako divji in hkrati prestrašen, da je zdravnik menil, da res ni čisto pri pravi. In tako je bila njegova usoda zapečatena za trideset let.

Ko se je Novoa po tridesetih letih vrnil k ženi, pa še nikdar ni opravil s psihiatrom. Ugotovili so sicer, da je duševno povsem zdrav, toda sedaj bi radi še ugotovili, kako mu je to pravzaprav uspelo po tridesetih letih, ki jih je preživel med najhujšimi duševnimi bolniki, in to v umobolnici, ki je vse prej kot bolnišnica.

RIM

SLIKE PO ŽELJI

Očitno tudi v kriminalu ne gre brez specializacije. Italijanska policija namreč za gotovo ve, da je v Italiji precej takih kriminalcev, ki so se posvetili izključno organizaciji tatvin in potem tudi tihotapljenju raznih umetnin. Ve celo, koliko je takih ljudi v raznih krajih Italije. Tako naj bi bili v Rimu trije, v Milano dva, v Benetkah štiri, v Firencah pa kar pet ljudi, ki se ukvarjajo samo s tatvinami umetnin in ki lahko izpolnijo skoraj vsako »naročilo«, se pravi, lahko poskrbe, da kakva umetnina izgine brez sledi ne glede na to, kje je hranjena in kako nanjo pa-

STRELA V REAKCIJSKO POTNIŠKO LETALO

Tokrat se na srečo ni končalo tragično: veliko reakcijsko potniško letalo tipa »Boeing 707« ameriške družbe TWA je kljub temu, da je nekaj kilometrov pred rimskim letališčem vanj tresčila strela, srečno pristalo. Strela je udarila v meteorološki radar — na fotografiji je vidna luknja, kamor je tresčila — po pristanku pa so ugotovili, da razen luknje ni povzročila na letalu, ki je letelo na liniji Kairo—Atene—Rim, prav nobene škode. Celo meteorološki radar je ostal nepoškodovan.

zijo. Vsi ti ljudje so skoraj pod nenehnim nadzorstvom policije, toda ker gre v resnici za »velike šefe«, ki samo sprejemajo naročila in potem delijo naprej, jim ni moč ničesar dokazati, zato so tudi še na prostosti in nemoteno »delajo«. Vsak tak šef ima svojo tolpo, ki jo le kdaj pa kdaj poveča s kakim tujim strokovnjakom, in tolpa potem opravi vse: pripravi načrt, ukrade naročeno umetnino in jo tudi dostavi na dogovorjen kraj. Pravzaprav ni naročila, ki ga taka tolpa ne bi mogla opraviti. Če je umetnina shranjena v blagajni ali trezorju, ima pri tatvini glavno besedo tisti član tolpe, ki je strokovnjak za vlamljanje v blagajne, če je umetnino treba ukrasti iz stanovanja, muzeja ali cerkve, v katero je treba splezati čez visok zid, po pročelju ali pa priti vanjo s strehe, samo tatvino opravi tisti član tolpe, ki bi lahko kot akrobat nastopal celo v cirkusu. In tako naprej. Po policijskih statistikah so take tolpe ukradle samo v Italiji — po potrebi gredo na delo tudi v tujino — od leta 1957 več kot 6.000 najrazličnejših umetnin. Dosele je policija našla le dva odstotka ukradenih slik, kipov in starin, ki pogosto vsej ljujo tudi nekaj deset milijonov, včasih pa celo milijarde. Pri vseh tatvinah pa je očitno, da so opravljene po naročilu, za kaj tatvini niso nikdar odnesli vsega, kar bi lahko, včasih pa celo ne najdragocenejše umetnine, ki je bila v prostoru, v katerega so vlomili, ampak vedno le nekaj kosov, prav tiste, ki si jih je nekdo želel. In kdo naj bi bil ta »nekdo«? Policija meni, da lahko pride naročilo od kakega

trgovca z umetninami, ki nima ravno predpovedov, lahko pa tudi naravnost od kakega že norega zbiralca umetnin, ki je pripravljen odšteti težke milijone samo zato, da bi potem lahko kako umetnino zaklenil v svojo zasebno galerijo. Kaže pa, da je takih čudnih ljubiteljev umetnin zadnje čase vedno več, saj sicer ni mogoče pojasniti vseh teh tatvin umetnin, ki si sledijo iz dneva v dan.

BOJ BRITANSKE OBVEŠČEVALNE SLUŽBE

BOJNI PLINI - ODGOVOR „V-1“?

Poletje 1944 je bilo nebo nad jugovzhodno Anglijo velikansko bojišče, ki mu dotlej ni bilo enakega. Na stotine letičnih bomb je iz severne Francije letelo proti angleški obali, in Britanci so poskušali z vsemi silami prileto na London 370 bomb. Zavezniški bombniki so obranili svojo prestolnico. Prvih deset dni ofenzive je odgovorili z velikimi bombnimi napadi na izstrelila »V-1«. V jugovzhodni Angliji je bilo osem eskadril britanskih lovcev, ki so napadali letede bombe. Britanci so namestili 480 zapornih balonov, na »V-1« je streljalo po 200 baterij težkega in lahkega protiletalskega topništva.

Letičnih bomb pa je bilo vsak dan več. Prve tri tedne ofenzive so izstrelili 820 bomb. Tudi žrtve je bilo vse več. Do 27. junija je bilo ubitih 1769 ljudi, 28. junija je leteda bomba padla na gradbo letalskega ministrstva, ubila je 198 uslužbencev. Čez štiri dni je ena sama bomba v Chelsea ubila 124 ljudi, 5. junija je notranje ministrstvo objavilo, da je ofenziva »V-1« trajala že 2500 žrtve.

Kaj naj storijo zavezniki? Sestali so se vodje stavbov in razpravljali, ali bi bilo prav, če bi za strah bombardirali manjša nemška mesta. Stab vojne letalstva je namreč razpravljal o predlogu, naj bi razglasili za talca kako nemško mesto, ki ga zavezniški bombniki dosežejo, pa ga do tedaj še niso bombardirali.

Najbolj vnet zagovornik tega predloga je bil lord Cherwell. Sodi, da bodo v Nemčiji tako povzročili zmedo: »Ziviljenje v tem mestu bi postalo neznanost. Po dveh, treh mesecih bi seveda lahko izjavili, da Nemci niso izpolnili pogojev, in bi za talca proglasili kako drugo mesto.«

Odločili so, da načrt natanko pretehtajo. Takrat je Churchill govoril v parlamentu in dejal, da je leteda bomba orožje, ki »ne dela razlike«. Izjavil je: »Uporaba te vrste orožja odpira celo vrsto resnih vprašanj, ki jih nikoli ne bom podrobneje obravnavala.« Britanci so bili zaradi napadov »V-1« tako ogorčeni, da so začeli razpravljati o predlogu, naj v boju proti ciljem »samostrela« uporabijo pline. Ze 8. decembra 1943 so načelniki štabov razpravljali o tem, ali naj izstrelišča letičnih bomb napadejo s plinom, podobno predlog so februarja 1944 zavrnili tudi v Washingtonu.

Britanska vlada je razpravljala o uspehu nenadnega in nepričakovanega napada z bojnimi plini. Toda ugotovili so, da bi v nadaljevanju plinske vojne imeli več koristi Nemci kot pa zavezniki. Nacisti so bili nanjo bolj pripravljeni. Toda Hitler je vseeno premisljeval, ali ne bodo zavezniki morda uporabili plinov, saj

„VOLKOVI“ ZAVIJAJO NAD KANALOM

Od polnoči pa do opoldneva 16. junija 1944 so izstrelili 244 letičnih bomb. Petinštirideset se jih je razletelo takoj potem, ko so zletele s katapultov, in poškodovale so devet izstrelišč. Tokrat je napad na London uspel. Ze zgodaj jutraj je nemško izvidniško letalo sporočilo glavnemu štabu armade, da je nad ciljem opaziti »odsev velikega požara«.

Uradno poročilo nemške vojske je bilo prvega dne zelo zadržano: »Minulo noč in danes opoldne smo juž na Anglijo in London bombardirali s povsem novimi izstrelki velikega kalibra.« Za javnost je Gobbels prepovedal besedo »masševanje«, čes »iz Londona se nimamo nobenih sporočil«.

Na Veliki London je do prihodnje polnoči padlo 73 bomb »V-1«. O hudem napadu so naslednjega dne razpravljali na seji britanske vlade. Najvažnejši sklep se zdi odločitev, da bodo prosili generala Eisenhowerja, naj stori vse, da bi uničili preskrbovalne poti in izstrelišča letičnih bomb, kolikor to ne bi odločilno zmanjšalo sil, ki so potrebne v bitki za Francijo«.

Tako je Eisenhower že 18. junija uvrstil objekte »samostrela« prav pod vrh lestvice ciljev zavezniškega letalstva. Nad njimi so bile na lestvici najlog je »ni moč potrebe bitke«.

Tistega dne so Wachtelovi vojaki izstrelili že petsto letede bombe. Eno letalo brez pilota je popoldne zadelo kapelo kraljeve garde v Wellingtonovi vojašnici in ubilo 121 ljudi. Churchill je zagotovil Eisenhowerju, da bo London držal tudi to preizkušnjo. Odkar so letede bombe padale na prestolnico, je bil Churchill kot preroben. Njegov sodelavec pripoveduje: »Pomladil se je za deset let, odkar je bilo v mestu tako, kot da smo na fronti.«

Hitler je bil vesel uspeha ofenzive letičnih bomb. 17. junija je v največji tajnosti z letalom odpotoval v severno Francijo, kjer je v Margivalu ves dan razpravljal s svojimi generali. Heinemannu in Walterju se je zahvalil za uspeh napada »V-1« in dejal, da si veliko obeta. LXV. korpusu je prepovedal kakršni koli drugi cilj in ukazal, naj vse letede bombe izstrele na London. Izjavil je, da je ponosen, ker se Nemčija »bojuje s tako modernimi orožji«.

Ko se je Hitler vrnil v Berchtesgaden, je zahteval, naj povečajo proizvodnjo letičnih bomb. Minister za oboroževanje Speer je bil nevoljen, saj je vedel, da bodo

zato morali okrniti raketo »A-4«, ki mu je bila tako pri sru. Nekaj dni potem si je Speer zapisal: »Führer je odločil, da naj v prihodnje izdelamo samo po 150 »A-4« na mesec. Sredstva in delovno silo, ki jih bomo tako prihranili, naj uporabimo za povečanje proizvodnje »čehnjeh kočic« (letičnih bomb)«.

V tovarni Mittelwerk so zelo zmanjšali izdelavo raket. Maja so sestavili še 437 raket, junija pa so jih dokončali samo še 132 in julija komaj 86. Proizvodnja letičnih bomb pa se je povečala. Šele avgusta so preklicali Führerjev ukaz »Inzavija je uspeša, in očitno je bilo, da so katapultni polkovnika Wachtela v nevarnosti. Zavezniški vojaki so se bližali izstreliščem.«

Junija pa je bil Hitler še vnet za letede bombe. Sestindvajsetega je ukazal močnejši ogenj. Jodu je dejal, da meni, da bo prišlo do druge zavezniške invazije, ki bo naperjena proti katapultom letičnih bomb. Dva vojaka polkovnika Wachtela, ki so ju takrat poklicali v Berchtesgaden, pripovedujeta, kako se je Hitler veselil, da končno spet bombardirajo London in je sedaj v mestu še huje, kot je bilo leta 1940. Odlikovani vojak je zapisal:

»Pri Führerju je bil pravkar sestanek, kjer so razpravljali o vojaškem položaju. Zbrani so bili najvišji generali. Ob 23.30 je napočil veliki trenutek. Vrata so se odprla in midva sva vstopila. Führer se je s sodelavci sklanjal nad zemljevid severne Francije, kjer so bili z zastavicami označeni položaji naših baterij. Prijazno se nama je nasmehnil in nama stisnil roko.«

Hitler je dejal, da je zelo presenečen zaradi prvega velikega uspeha, in vprašal, če se Wachtelovi vojaki zavedajo, kako zelo so njihova orožja pretresla Anglijo. Vojak je odgovoril: »Sovražnikova letala neprestano bombardirajo naše položaje in to je dokaz moči našega orožja, moj Führer!«

Hitler mu je prijazno pritril in obljubil, da bo poskrbel za povečanje proizvodnje letičnih bomb. »Führer nama je razložil, da naše enote zaposlujejo stotine sovražnikovih letal. Tako razbremenjujemo domovino in bojišče na zahodu,« piše vojak. Dodal je še, da v vseh granatah, kar so jih bili v prvi svetovni vojni izstrelili na Pariz, ni bilo razstreliva za eno samo letede bombo: »Tako prizanašamo našim ljudem in letalom, zakaj »V-1« je letalo in bomba v enem...«

Tiste noči so izstrelili dvaštoščo letede bombe. Hitler je čestital generalu Heinemannu, Nemški radio je kar naprej poročal: »Na južno Anglijo in London dejajo naša najmočnejša razstreliva.« Ze prvi večer ofenzive je prišel v Wachtelov štab radijski poročevalec nadporočnik dr. Karl Holzamer in pripravil prvo uslušno pričevanje s fronte ob Kanalju. Vsa Nemčija je poslušala »voščje« zavljanje grmečih cevj argus, ki ga je prenašala radio, ko je »V-1« letela čez Kanal na »cilj« 42«.

PARIZ

KAJ JE BILO POD MAVCEM?

Dijak, ki pride na tako težak izpit, kot je francoska velika matura, z roko v mavcu, lahko vzbudi pri profesorjih samo prizanesljivost in naklonjenost, toda mož, ki je sicer že v letih, pa nekaj ur v avtomobilu sedi pred poslopijem, v katerem so izpiti, ves čas nekaj lista po knjigi in potem govori v nekakšno škatlo, mora kljub vsej dostojanstvenosti in resnosti vzbuditi sum vestnega prosvetnega delavca, ki ga opazuje. In če ta prosvetni delavec, pravzaprav profesorica dijaka v mavcu, prepozna v moškem avtomobilu očeta enega svojih dijakov in če nekaj ve o miniaturnih radijskih oddajnikih in sprejemnikih, se zadeva mora končati s preiskavo, če pa je preiskava pomanjkljiva, pa vse skupaj s precejšnjo nadlogo sodišča, ki mora o zadevi razsoditi. In kot je vse videti, je nadloga res pre-

cejšnja. Oče in sin sta bila pred dnevi — od domnevnega delikta je minilo več kot pol leta — že tretjič pred sodiščem, pa bosta na odločitev sodišča morala počakati še nekaj tednov. Zgodilo se je namreč to, da so nekaj dni po izpitu, na katerem je dijak res presenetljivo dobro napisal odgovore na vprašanja iz fizike in naravoslovja — potem so mu prepovedali nadaljevati izpit — dijaku sneli mavčno obezvo in jo temeljito pregledali. Toda niti pod njo niti v njej ni bilo nobenega radijskega sprejemnika. Res pa je tudi, da je bila roka zdrava, dokaz, da sta z očetom goljufala. Toda očetov odvetnik se ni dal. Kaj naj bi bilo kaznivega v tem, če si človek na zdravo roko da mavčno obezvo? In kaj je hudega, če dijakov oče, v skrbeh za izid izpita sedi pred poslopijem, v katerem sin opravlja izpit, in lista po učni knjigi? Ker čudne škatle, v katero je bil govoril, nihče ni pravočasno videl, tudi nihče ne more zavrčati očetove trditve, da je šlo za povsem navaden zavoj z darilom za sina, v katerega je pač glasno

govoril zato, ker je bil živčen. In tako v resnici ni nikakršnega trdnega dokaza, hkrati pa je povsem jasno, da sta oče in sin je nekaj napletla. Zato bi tudi sodišče najraje odločilo vso zadevo v arhiv.

NEUHAUSEN
POŠATI IN DUHOVI
ZA MILIJON ALI DVA

V Neuhausenu, na Spodnjem Bavarskem, deluje verjetno ena najbolj nemavnih tovarn na svetu: z njenega tekočega traku — res gre za pravi industrijski tekoči trak — prihajajo namreč najrazličnejše pošasti, duhovi, prikazni, okostnjaki in lobanje. Vsa ta industrijsko izdelana groza lahko kriči, stoka, govori, se premika, tuli in na splošno kar lepo straši vsakega, ki se z njo sreča nepripravljen. Odjemalcev za te čudne izdelke je menda več kot preveč: kupujejo jih bolj ali manj neslani šaljičvi, ki si hočejo privoščiti grozljivo šalo v družinskem ali prijateljskem krogu, pa tudi angleški plemiči, ki z najrazličnejšimi prikaznimi vabijo v svoje razpadajoče gradove strahu željne in radovedne turiste.

Desetletne izkušnje bavarske tovarne naj bi zagotovile, da njenim strahovom ne morejo kljubovati niti še tako trdni živci. Tako vsaj zagotavlja njen prospekt, v katerem ponujajo truplo ženske, ki ječi, ropotajoč in škripajoč okostnjak, prikazen v rjuhi, ki prekoline vsiljivce, lobanjo, ki prileti skozi sobano, itd. Katalog je izredno bogat, nadse obetajoč pa je pripis, da tovarna izdelava kakršnokoli pošast po posebni želji naročnika.

Toda tak grozljiv koniček je precej drag. Sintetično izdelan okostnjak lahko stane sicer samo nekaj deset tisočakov, toda če mora po želji kupca tudi govoriti — za to poskrbe magnetofoni in radijski oddajniki, že velja nekaj sto tisoč. Bolj zapletene prikazni pa lahko olajšajo kupca tudi za milijon.

STOCKHOLM

MAMILA PO ZRAČNI POŠTI

Pismo se zdi kakor vsa druga. Besedilo ne pove ničesar, papir je običajen. Toda naslovnik ve, kaj mu je storiti. V roko vzame vzglico, jo ovlaži in z njo drgne po označenem robu pisemske pole. Potem liže vzglico in čez pol ure že ima halucinacije. Utone v svet čudovitih barv in oblik, občuti neizmerno širino... Pisma z mamilami so frančuzana v Angliji in nosijo londonski poštni pečat. Premijniki, ki dobro plačajo, pa so na švedskem. Ime mamila, ki ga uživajo, je LSD 25. Zdravilo LSD, ki ga sicer prodajajo le na recept, pomaga pri številnih duševnih boleznih. Je mamilo in že 25 do 50 gramov ga je dovolj, da povzroči blodnje. Kriminalistični komisar Ake Gustafson s stockholmske policije za boj proti mamilom je izjavil: »Heroin je v primeri z LSD le lahko pivo.«

Zdravilo, ki ga je bila prva izdelala znamenita švicarska tovarna Sandoz in naj bi pomagalo duševnim bolnikom, sedaj v Angliji in Ameriki izdelujejo v številnih »kletnih laboratorijih in ga prodajajo narkomanom, ki plačajo vnaprej. Toda le redki uživajo mamil ostanje pri LSD. Zakaj halucinacije niso vedno tako prijetne, ampak se kaj rade spremenijo v višnje groze.

HAMBURG

V 20 LETIH UBITIH
200 »ROSEMARIE«

»Prostitucija ni samo najstarejši poklic tega sveta, ampak — vsaj v Zvezni republiki Nemčiji — tudi najbolj nevaren

po klic,« je pred dnevi izjavil eden izmed policijskih inspektorjev, ki raziskujejo umor »dekleta Karine«, frankfurtske kurizane Helge Mature, o čemer smo že poročali v našem tedniku. Policist je svoj izjavo podprl s statističnimi podatki: od leta 1946 so v Zahodni Nemčiji umorili kar 200 prostitutk in sedemdeset umorov med tistimi, ki so se zgodili od leta 1950 naprej, je še vedno nepojasnenih.

Na splošno velja, da policija ne more pojasniti 10 odstotkov zločinov, toda ko gre za prostitutke, pa je odstotek trikrat večji: kar trideset odstotkov morilcev prostitutke je še vedno neznanovanih. Helga Mature in Rosemarie Nitribitt sta samo najbolj znana primera, toda vsako leto mora zahodnonemška policija odločiti v arhiv številne dosjeje o umorih, ki jih ni mogla pojasniti. Morilci so navadno spolni blazneži ali pa roparji: skoraj vedno ubijajo ženske, ki so jih srečali le pred kako ura, zato ni nič čudnega, če za njih praktično ni nobene sledi. Skoraj vse ubite prostitutke so bile ubite ali zadavljene: uporaba strelnega orožja je pri takšnih zločinih izredno redka.

Statistika je sicer pomanjkljiva, ker ni točnih podatkov, koliko je pravzaprav prostitutk v Zahodni Nemčiji. Pri policiji jih je vpisanih kakih 20.000 in te morajo na občasne preglede k zdravnikom, toda neka parlamentarna komisija, ki je razpravljala o prostituciji, je ugotovila, da je v Zahodni Nemčiji vsaj 100.000 žensk, ki se s tem poklicno ukvarjajo.

za tiste bombe, ki so v resnici padle pred središče mesta. Tako Nemci ne bodo mogli s fotografij izvidniških letal ugotoviti, da obveščevalci lažejo, in če jim bodo verjeli, bodo morda tistim bombam — ki so bile že tako letele premoale daleč, še skrajšali pot. Prevara je uspela. Ze čez nekaj dni je dve tretjini bomb padlo na jug Terze.

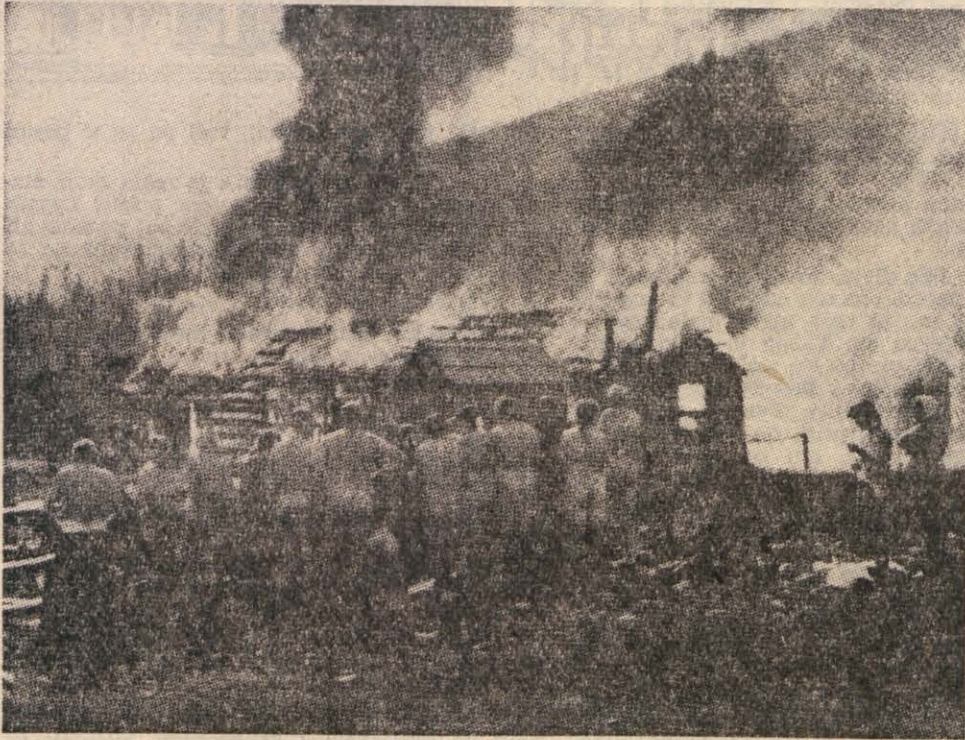
Nemci pa niso imeli samo vedno več bomb, ampak so jih tudi izboljševali. Vsaka druga bomba je imela kot nož oster prednji rob krija in je tako uničila zaporni balon, ki ji je oviral pot proti Londonu, ali pa je prerezala vrh, s katero je bil balon privezan. Do septembra 1944 so Britanci tako izgubili 630 balonov. Ze sredi julija so morali povsem na novo organizirati obrambo proti letalnim bombam. Južno Anglijo in področje nad Kanalom so razdelili v štiri operativne cone. Britanski lovci naj v prihodnje napadajo letede bombe že nad Rokavskim prelivom, vsa protiletalska topništvo so zbrali na ozkem obrambnem pasu ob obali. Na robu londonskih predmestij je bilo treba postaviti učinkovito balonsko zaporo, ki bo strmoglavila še tiste »V-1«, ki jih ne bi sestrelili že s topovi in lovci. Med pasom protiletalskega topništva na obali in balonsko zaporo pa naj bi tudi napadala lovška letala.

Novi obrambni načrt se je obnesel. Ze 28. avgusta je protiletalsko topništvo sestrelilo 93 letalnih bomb od 98, kar jih je bilo priletelo nad Anglijo. Toda lord Cherwell je še vedno sodil, da morajo Nemce ukaniti in jih še naprej preprečevati, da napadi »V-1« niso niti najmanj uspešni. 20. julija je predlagal nov načrt, saj so njegovi statistiki ugotovili, da je moč iz osmrtnic v »Timesu in »Daily Telegraphu dovolj natančno razbrati, v kateri del mesta najpogosteje zadevajo posamezne salve letalnih bomb. Predlagal je, naj v časopisu objavijo ponarejena osmrtnice.

Obveščevalna služba je sprejela lordov predlog, tudi vodje štabov so ga podprli. Tako je 2. avgusta Sandys prosil ministrskega predsednika, naj vlada privoli, da obveščevalna služba poskusi s ponarejenimi osmrtnicami pripraviti sovražnika, ki po ponevedoma usmerjal svoje bombe od središča mesta.

Notranji minister Morrison se je upri načrtu. Dejal je, da vlada nima nobene pravice odločati o smrti ljudi samo zato, »ker žive nekoliko bolj na jugu od središča mesta.« Kabinet je sprejel Morrisonov ugovor. Toda ne da bi vlada za to vedela, je obveščevalna služba do konca napadov storila vse, da bi prevarala Nemce, da ne bi streljali na središče vele mesta.

PRIHODNJC:
RAZBITINE »V-2« NA ŠVEDSKEM — ZAKAJ SO NEMCI HOTELI RAKETO, KO JE BILA LETEČA BOMBA CENEJŠA — DVOJNI NAPAD NA LONDON

KNJIGA JIH JE SPREOBURNILA

Več kot tri leta je bilo mestece Krestova v Britanski Kolumbiji zapuščeno in mračno. Veter je nosil sneg na pogorišča, železna ograjda postelj so štrlela iz zamevov in nihče ni bil mogel verjeti, da se je pred leti v tej dolinah paslo govedo in je bila v mestu blaginja. Pred tednom pa se je v Krestovo vrnilo življenje. Dušebrižniki so se vrnili na svoje domove.

Do leta 1962 je bila Krestova prestolnica »sinov svobode« — fantastične sekte, ki šteje približno 3000 religioznih anarhistov. Kanadska vlada ima z njimi že od nekdanjega tečaja. Sinovi svobode so potomci nekdanje ruske sekte dušebrižnikov, ki so leta 1899 prišli v Kanado. Verujejo, da je človek odgovoren samo bogu in se upirajo vsaki »posvetni« vladi. Da bi dokazali, kako zaničujejo »meso«, od časa do časa vsako svoje domove, se slečejo in zmečejo v plamene tudi svoje obleke. Ko pa sta prevzela vodstvo sekte fanatik Peter Verigin, ki se je imenoval za »sina« Stefana Sorokina, in »Velika Fanny« Storgov, so plameni dušebrižnikov segli tudi na tuje posesti.

S terorjem so se uprli kanadski vladi, ki je hotela, da dušebrižniki plačujejo davke in pošiljajo svoje otroke v šolo. Zdi se, da so v zadnjih štiridesetih letih zagrešili 112 »opustošenj«. Minirali so drogeve daljnovidov, podirali železniške mostove. Pravijo, da so dušebrižniški teroristi povzročili škodo za 20 milijonov dolarjev in imajo na vesti 20 življenj.

Nemiri so dosegli vrhunec, ko so vodje sinov svobode leta 1961 obožljivi kanadsko vlado, da je leta 1924 umorila Petra Verigina. Bombni atentati so bili vse pogostejši, in končno je bilo kanadski policiji dovolj. Sestavili so poseben oddelek policije proti dušebrižnikom, preiskali so njihove domove, našli bombe in končno zaprl 120 najbolj vročih »vernikov«. Obsojili so jih na kazni do deset let zopora in jih spravili v ječo Agassiz, ki se je menda ne da zažgati. Tako so preprečili sinovom svobode, da bi si poiskali svoje običajno pot na svobodo.

Družine zapornikov so protestirale, kot se za dušebrižnike spodobi. V Krestovi so požgale svoje domove in obleko ter nage prišle protestirat v Agassiz. Potem pa je leta 1964 uprava zopora podarila svojim zapornikom nekaj knjig »Teror in imenu boga«. Gre za dokumentirano razpravo o dušebrižnikih, ki jo je napisala novinarka Simma Holt, 43. Dokazuje, da kanadske oblasti niso ubile voditelja Petra Verigina.

Nekatere mlajše sinove svobode je knjiga tako prevzela, da so v zaporu začeli delati, prosili se za druge knjige in učitelje. Stirinajst so jih pogojno že izpustili na svobodo in pred tednom so kanadske oblasti s ponosom objavile, da so se prvi že vrnili v Krestovo in na zemljiškem uradu povprašali, če lahko kupijo zemljo. Prikratk, upajo, bodo sinovi svobode davkoplačevalci.

PROTI HITLERJEVIM ČUDEŽNIM OROŽJEM

je aprila 1944 ukazal povečati proizvodnjo zaščitnih mask.

Kakorkoli že, na seji britanske vlade 5. junija so predlagali, naj oporišča »V-1« bombardirajo s plinskimi bombami in naj med nemškimi mesteci izberejo talce, ki jih bodo kasneje zravnali z zemljo. Američani so nasprotovali. Sodili so, da plinov ni mogoče lokalizirati samo na izstrelišča letalnih bomb, bombardiranje nevojaških ciljev pa bi razdrobilo udarno silo zavezniškega letalstva.

Eisenhower je pisal Tedderju, svojemu namestniku v Angliji: »Kot sem že izjavil, sem proti maščevalnim ukrepom. Prosim, nasprotujte se napre!« Vseeno pa so avgusta 1944 ponovno razpravljali o plinskem napadu, ko so Nemci začeli ofenzivo z raketami.

„V-3“ JE POD ZEMLJO
ŠE VEDNO OHRANJENO

V prvi polovici julija so zavezniški bombni napadi na oporišča »V-1« dosegli višek. Angleži so prikratk uporabili šest ton težke »potresne bombe«. Upali so, da bodo ogromne bombe tako stresle apnenčevе griče, v katere so bili Nemci izkopalni svoje bunkerje, da se bodo sesuli.

Polkovnik Eugen Walter, načelnik štaba LXV. korpusa, takole opisuje to silno bombardiranje: »Bombe so nad bunkerjem izkopal tako velike lijkave, da se je začel premikati cel hrib. Na streho bunkerja je bilo kamenje, nad sabo smo ves čas slišali grozotno premikanje zemeljskih plasti in smo vsak čas pričakovali, da se bo udria streha. Celo vojaki z zelo trdnimi živci v bunkerju niso mogli dolgo zdržati.« Najuspešnejše je bilo bombardiranje »visokotlačne črpalke« v Mimoyecquesu. »Potresne bombe« so opravile svoje in neki nemški gradbeni svetnik je sporočil v glavni stan, da naprave ne bo nikoli več mogoče uporabljati.

Avgusta 1944 so zavezniški vojaki zavzeli Mimoyecques in seveda tudi gradbišče »visokotlačne črpalke«. Toda niso ga takoj uničili. Še več. Naprava je ostala cela do konca vojne. To zavlačenje uničenja Hitlerjevega orožja »V-3« priča o takratnih napetih odnosih med britansko vlado in generalom de Gaulleom.

Poleti 1944 je Churchill izjavil, da je povsem nevarno, da se »neka zavezniška vlada« upira razstrelitvi naprav, potem ko ni uspela, da bi se sama ubrala sovražnika. Februarja 1945 je polkovnik Sanders ugotovil, da je naprava v Mimoyecquesu mogoče izdelati do konca in da gre za orožje, ki lahko uniči London. Sanders in Sandys sta sestavila poročilo in opo-

zorila na nevarnost: »Naprave v Mimoyecquesu je brez težav mogoče dokončati in z njimi streljati na London. Dokler se stoji, so potencialna nevarnost za Anglijo.«

Se ob koncu marca 1945 bunkerja niso uničili. Britansko zunanje ministrstvo je nasprotovalo, da bi vlada še naprej odločno zahtevala uničenje naprav. Prav takrat so se namreč pogajali o sklenitvi prijateljske pogodbe med Britanijo in Francijo, in zunanje ministrstvo ni maralo zahtev, ki bi lahko uzašile Francoze. Za kaj pa naj bi uničenje Mimoyecquesa uzašilo Francoze, ministrstvo ni pojasnilo. Šele kasneje je prišlo na dan, da so nekateri britanski ministri sodili, da na petelinu »visokotlačne črpalke« niso imeli prvostavno Nemci.

25. aprila 1945 je Churchill izjavil: »Ne verjamem, da bodo Francozi sploh kdaj privolili, da bi porušili te naprave.« Čez pet dni pa je že približ, da Velika Britanija ne sme odlašati z ukrepi, ki ji bodo zagotovili varnost v prihodnosti. Zahtevati morajo, da poveljništvo zavezniških sil v Franciji kar najprej ukaže razstrelitvi naprav v Mimoyecquesu. Churchill: »Povsem nevzdržno je upiranje Francozov, da ohranijo naprave, ki neposredno ogrožajo našo varnost, mi pa smo za njihovo svobodo prelili toliko krvi.«

Končno so 9. maja 1945 britanski inženirji položili na ustja jaskov v Mimoyecquesu velike naboje razstreliva in ga vžgali. Čez pet dni so zamašili vhod in izhod železniškega predora s 25 tonami trotila. Ko so razstrelivo vžgali, so tunel sicer zasulil, podzemelske naprave pa so ostale bolj ali manj nepoškodovane. In še danes so za zasulim vhodi ohranjene jeklene plošče, železniške proge in dvigala Hitlerjeve »visokotlačne črpalke«.

PONAREJENE OSMRTNICE
NAJ UKANIJO STRELCE

Poleti 1944 so dvojni agenti britanske obveščevalne službe sporočili, da Nemci zahtevajo natančna poročila kam so zadele letede bombe. Niso vedeli, kaj naj stori. Če Nemcem sporoče resnične podatke, jim bodo pomagali, da bodo še bolj streljali, če pa jim nimenoma sporoče napačne podatke, bodo Nemci s fotografij izvidniških letal spoznali, da obveščevalci lažejo, in jim ne bodo več verjeli.

Dr. Jones je iz lastnih izkušenj vedel, da obveščevalci ponavadi natančno poročajo o kraju, o času pa se velikokrat zmotijo. Zato je predlagal tole prevaro: Dvojni obveščevalci naj Nemcem sporoče pravi kraj, kam so zadele bombe, ki so letele čez središče Londona, zlažejo pa naj se za čas in trde, da gre pri teh zadetkih

KB
LJUBLJANA

NAGRADNO ŽREBANJE

KREDITNA
BANKA IN
HRANILNICA
LJUBLJANA

Za vlagatelje, ki imajo
vloženih najmanj
2000 Ndin na odpovedni
rok nad eno leto

30 NAGRAD

- zastava 750
- ročna motorna kosilnica
- ročna motorna žaga
- 5 jedilnih servisov
- 20 hranilnih knjižic po Ndin 300,00
- dvakrat po 14 dni počitnic za dve osebi na severnem Jadranu

30 NAGRAD

- 4 mopedi
  - šivalni stroj Bagat
  - 10 brivskih aparatov Remington
  - 15 hranilnih knjižic po Ndin 200,00
- Razpis velja do 30. aprila 1966.

OBČANI, DELOVNE ORGANIZACIJE - /KLJUČITE SE V NOVO OBLIKO VARČEVANJA ZA STANOVANJA, ZDRUŽENO S POSOJILOM

Za vlagatelje, ki imajo
vloženih najmanj
500 Ndin na odpovedni
rok nad eno leto

Vloge sprejemajo in
dajejo podrobnejše
informacije
poslovne enote
Kreditne banke in
hranilnice Ljubljana

v Ljubljani
Osrednja poslovna
enota, Šubičeva 2
Mestna hranilnica
Ljubljanska, Copova 3
Moste, Vide Pregar-
čeve 8

Bežigrad, Titova 55
Stara Ljubljana,
Mestni trg 16
Šiška, Celovška 99
Vič, Tržaška 36

Zunaj Ljubljane

Črnomelj, Logatec,
Domžale, Medvode,
Grosuplje, Rakek,
Hrastnik, Ribnica,
Kamnik, Trbovlje,
Kočevje, Vrhnika,
Litija, Zagorje.

KB
LJUBLJANA

William
Saroyan

V NORI DEŽELI

Moja stara mama je stopila v sobo, z negotovanjem pogledala okrog sebe in nekaj zamrmrala predse. Nato je vzela z mize knjigo, jo odprla in si ogledovala čudni tisk, pa jo je besno in nestrpno spet zaprla, kot da na svetu ne bi bilo bolj smešne stvari od knjige. Vedel sem, da hoče nekaj povedati, zato sem se naredil, kot da spim.

Moja stara mama je sicer prava velika stara dama, morda je po svoje odličnejša od vseh starih gospa, ki sem jih imel čast spoznati. Morda je celo najodličnejša vseh gospa na svetu v starosti nad sedemdeset let, toda moje načelo je, vse ob svojem času in priložnosti. V tej nori deželi stalno prirejajo neka tekmovanja dojenčkov in podobno, toda o tekmovanju babic še nisem slišal. Tam bi moja stara mama gotovo dobila srebrni pokal in zlat lorovor venec. Zelo jo imam rad, toda zdaj bi hotel spati. Ne zna brati in ne zna pisati, pa to je končno vseeno. Zivljenje pozna bolj kot John Dewey in George Santayana skupaj. To zadostuje. Če jo vprašam, koliko je dvakrat dva, besno poskoči in te prosti, da jo vendar nekaj nadlegovati s tako bedastimi vprašanji. Pa je vendar pravi genij.

»Tega je štirideset let,« je rekla, »da so prosili to neumno žensko Oskan, naj jim pove o svojem obisku v vasi Gultik. Oskan je vstala in začela. Tam imajo kokoši in če jih hočejo poklicati, pravijo: pi, pi, pi. Krave imajo tudi. Te se oglašajo z mu, mu mu.«

Moja stara mama je bila še sedaj strahovito ogorčena nad pripovedjo ene neumne ženske. Spet se je spomnila svoje domovine in tamkajšnjega življenja in vedel sem, da mi bo vsak čas začela razlagati življenjsko zgodbo svojega moža Melika. To je navadno delala zelo glasno. Sedel sem torej na postelji in se ji nasmešnil.

»Je to vse, kar je vedela povedati?« sem vprašal. »Pi, pi, pi in mu, mu, mu?« »Zmeda je bila v njeni glavi,« je rekla stara mama. »Zato so jo verjetno poslali v šolo, da se je naučila brati in pisati. Končno je poročila moža, ki je imel levo nogo hromo. Imenovali smo ga Topal Aršag. Na pol pohabljen,« je rekla moja stara mama. »Zakaj pa pri tem lepem vremenu nisi v parku na sprehodu?«

»Hotel sem malo zadremati,« sem povedal. »O bog,« je rekla moja stara mama, »moj mož Melik je bil človek, ki je po ves dan in pol noči pils in prepeval jezdil na črnem vranu skozi gozdove. Če so ga meščani zagledali, so stekli domov in se poskrili. Divji Kurdi po gorah so trepetali, kadar so ga opazili. Sram me je zate,« je rekla, »da se pri tako lepem vremenu zablješ v knjige.«

Prijela je prvo knjigo, ki ji je prišla pod roke, jo odprla in si jo z gnusom ogledovala. »Kakšno pisanje pa je to?« je vprašala.

»To je zelo znano delo zelo znanega pisatelja,« sem rekla. »Ime mu je bilo Dostojevski. Bil je Rus.«

»Nikar mi ne govori o Rusih!« je rekla moja stara mama. »Kako so nas ti izgrabili! Pomemben mož — o čem pa govori tu?«

»O vsem,« sem rekla. »Pravi, da moramo ljubiti svoje sosede in biti z njimi usmiljeni.«

»Same laži,« je rekla moja stara mama. »Katero pleme na zemlji pa je ljubilo naše pleme? Sredi zime je jezdit v Stambul.«

»Kdo?« sem rekla.

»Melik,« je zavpila. »Moj zakoniti mož. Kdo neki? Kdo bi si še drznil jezdit tako daleč v najhujši zimi? Prinesel ti bom pisano ruto iz Stambula,« je rekla. »Prinesel ti bom zapeljivo in ogrlico. Bil je seveda pijan, toda bil je moj mož. Sedem otrok sem mu rodila, preden so ga ubili. Če bi še živel, bi jih bilo še pet več,« je potožila.

»Slišal sem, da je bil okruten človek,« sem rekla.

»Kdo pa je o mojem možu rekla nekaj tako neprijaznega?« je vprašala moja stara mama. »Z neumneži in slabici ni imel potrpljenja. Ti bi si moral prizadevati, da bi postal tak, kot je bil on.«

»Jahati znam,« sem rekla. »Pijem in pojem tudi rad.«

»Tu, v tej deželi?« je rekla. »Kam pa bi tu lahko odjahal na konju?«

»Lahko bi odjahal do mestne knjižnice,« sem rekla.

»Potem bi te zaprli v mestne zapore. Kam pa bi privezal konja?«

»Privezal bi ga za drevo,« sem rekla. »Pred mestno knjižnico stoji šest majhnih dreves.«

»Če bi v tej deželi poskušal jahati po cestah, bi te vsi imeli za neumnega,« je rekla moja stara mama.

»To že zdaj mislijo o meni,« sem rekla.

»Pa ti je to vseno?« je vprašala.

»Popolnoma,« sem rekla. »Zakaj pa naj bi si to gnal k srcu?«

»Morda pa je to res?« je rekla.

»To je navadna laž,« sem rekla.

»Zdravo je, če človek ni priljubljen,« je rekla moja stara mama. »Moje moža Melika so sovražili prijatelji in sovražniki. Strašno so ga sovražili in on je to vedel. Vendar pa se je vsakdo vedel, kot bi ga imel rad. Bali so se ga, zato so se vedli, kot da ga imajo radi. Boš igral z menoj partijo scambila? Karte imam tukaj.«

Spet se je počutila osamljeno, kot mlado dekle.

Vstal sem, sedel nasproti nje in prižgal cigareto zanj in zase. Ona je delila in dala tri karte meni, tri sebi, nato je naslednjo obrnila in igra se je začela.

»Deset centov?« je vprašala.

»Ali petnajst,« sem rekla.

»Torej petnajst, toda jaz igram bolje od tebe,« je rekla.

»Mogoče bom imel srečo,« sem rekla.

»Na srečo ne dam prav nič,« je rekla. »Niti pri kartah. Zaupam pa premissi vnanju in predvidevanju, kaj naj človek naredi.«

Govorila sva in igrala in jaz sem izgubil tri partije. Izgubljeno igro sem ji plačal, vendar sem ji dal pol dolarja.

»Je tako v redu?« je vprašala.

»Malo manj zneso,« sem rekla.

»Ne lažeš?« je vprašala.

»Nikoli ne lažem,« sem rekla. »Izgubil sem petinštirideset centov. Torej mi dolguješ pet centov.«

»Je to pet majhnih?« je vprašala.

»Ali pa en malo večji,« sem rekla.

»Samo tri imam,« je rekla. »Dala ti jih bom in ti ostala dva dolžna.«

»Tvoje računstvo pa napreduje,« sem rekla.

»Ameriški denar me popolnoma zmeša,« je rekla, »toda, si že kdaj slišal, da bi me kdo ogoljufal, v tej nori deželi?«

»Ne!« sem priznal.

»Tega si ne upajo,« je rekla. »Vedno prešte jem denar in če je kdo v bližini, mora za me noj še enkrat prešteti. Ta tat, ta kramar v Hanfordu, ta Dikranian. Ta mi je vrnil tri cente premalo. Za šest funtov sira. Pet ljudi je šlo za menoj. Prelisčili te je za tri cente,« so rekli. Počakala sem en teden, potem pa sem spet šla v njegovo trgovino. Za tri cente sem si vzela tri zavojčke cigaret. Če okradeš tatu, se ti bog

smehlja. Nikoli še nisem tako uživala pri kajenju kot takrat, ko sem kadila cigarete, ki sem jih vzela Dikranianu. Pet ljudi je šlo za menoj. Mislim, da je sem stara ženska. Mislim, da me lahko ogoljufa. Šla sem spet v njegovo trgovino in nisem rekla niti besede. »Dobro jutro, dobro jutro, kako lepo vreme. Funt riža. Funt riža.« Obrnil se je, pa sem vzela tri zavojčke cigaret. Ha, ha, okradil tatu, pa se ti bo bog smehljal.«

»Preveč si vzela,« sem rekla, »petnajstkrat preveč si vzela.«

»Petnajstkrat preveč?« je vprašala moja stara mama. »Vzel mi je tri cente in jaz sem vzela tri zavojčke cigaret, ne več, ne manj.«

»No, dobro,« sem rekla. »Nekje se to verjetno izenači. Pa vendar ne verjameš, da se bog smehlja, če okradeš tatu?«

»Seveda verjamem to,« je rekla moja stara mama. »Kaj ne pravijo tega v treh jezikih, v armensčini, kurdščini in turščini?«

Povedala je stavek v kurdščini in turščini in to je v mojih ušesih zvenelo kot glasba, tiha, prijetna glasba v ameriški atmosferi.

»Rad bi govoril te jezike,« sem rekla. »Kurdščina,« je rekla moja stara mama, »je govornica srca. Turščina je glasba. Turščina teče kot potok vina lahko, sladko in čudovite barve. Naš jezik,« je divje zavpila, »pa je jezik grenkobe. Prevečkrat smo se srečali s smrtjo in naš jezik je težak od sovražstva in besa. Samo enega človeka sem slišala govoriti naš jezik tako da je zvenel kot govornica srečnega naroda.«

»Kdo je bil ta človek?« sem vprašal.

»Melik,« je rekla moja stara mama. »Moj mož Melik. Če je bil trezen, je govoril mirno in njegov glas je bil prijeten, globok in dobrodušen. Če pa je bil pijan, je rjovel kot lev in bil človek misli, da prihaja na zemljo sodni dan. Nobenega človeka nisem slišala govoriti tako, kot je govoril on, pijan ali trezen, niti enega človeka, ne tukaj in ne v domovini.«

»In če se je smejal?« sem vprašal.

»Če se je Melik smejal,« je rekla moja stara mama, »je bilo, kot bi se morje čiste vode pijačo od veselja vzdigovalo k mesecu.«

Saj sem vam povedal, moja stara mama bi dobila na vsakem natečaju srebrni pokal in zlat lorovor venec.

Zdaj pa je bila divja, besna na tragiko, ki je doletela naš narod. »In niti eden od vas opeh-capegh-norcev mu ni vsaj malo podoben,« je vzkliznila. »Njegov sin Vahan je malo spominjal nanj, po Vahanu pa ste mi vsi tuji. To je moja največja bolečina.« Beseda »opeh-capegh« je enostavno neprevedljiva. Pomeni pa približno — slučajno skupaj priti. Če s to besedo označimo kakega človeka, mu to ne more biti ravno v čast. Nasprotno, tepec je, nekdo, ki ga sicer moramo imenovati človeka, vendar to najraje takoj spet pozabimo. Skratka »opeh-capegh« je skoraj vsakdo.

»In če je jokal?« sem vprašal.

»Moje moža ni nihče videl jokati,« je rekla moja stara mama. »Drugi možje so se zapirali v hiše in strašili žene in otroke s svojim jokom, moj mož pa je takrat pijan odjahal v gore in preklinjal. Morda je v gorah jokal, toda jokal je sam in le bog je bil priča njegovi slabosti. Toda vedno se je vrnil in še bolj divje preklinjal. Takrat sem ga spravila v posteljo, sedela pri njem in ga gledala.«

Zvzdihom je sedla in se ogledala po sobi. »Vse te knjige,« je rekla. »Ne vem, kaj misliš, da se boš naučil iz njih. Kaj piše v njih? Kaj ti bodo povedale?«

»To se dostikrat tudi sam vprašam,« sem rekla.

»Si vse prebral?«

»Nekatere dvakrat, druge trikrat,« sem rekla. »Nekatere pa sem samo prelistal.«

»In kakšno je njihovo sporočilo?«

»Nič posebnega,« sem rekla. »Včasih veselje in smeh, včasih pa ravno nasprotje, bes in skrb.«

»Dekleta, ki se naučijo brati in pisati, so vedno najneumnejša,« je rekla moja stara mama. »Svojin možem so slabe žene. Ta bedasta Oskan je hodila v šolo, potem pa ni vedela povedati drugega, kot Tam imajo kokoši in če jih hočejo poklicati, pravijo: pi, pi, pi. Je to kakšna modrost?«

»To je nedolžnost,« sem rekla angleško.

»Tega norega jezika ne razumem,« je rekla moja stara mama.

»To je čudovit jezik,« sem rekla.

»To misliš zaradi tega, ker si tukaj rojen in ne znaš niti besede kurdsko, turško ali arabsko.«

»Nimaš prav,« sem rekla. »Angleščina je čudovit jezik zato, ker jo je bral in pisal Shakespeare.«

»Shakespeare?« je rekla moja stara mama.

»Kdo je pa to?«

»To je največji pesnik, kar jih pozna svet,« sem povedal.

»Nesmisel,« je rekla moja stara mama. »Ko sem bila stara dvajset let, je k nam v vas prišel potujoči pevec. Ta človek je bil grd kot hudič, vendar je znal pesmi v šestih jezikih. Celo noč je stal pred nami in pesnil. Niti verza ni prebral in se ga naučil na pamet, vsako vrstico se je izmišljeval sproti. Ime mu je bilo Nori Marko. Ljudje so mu dajali denar in čim več denarja je imel, bolj je bil pijan in čim bolj je bil pijan, boljše pesmi je pesnil.«

»No, da,« sem rekla. »Vsaka dežela ima svoj način pesnikovanja in predvajanja pesnitev

Angleški pesniki so pisali, vaši pa so si pesmi sproti izmišljali.«

»Toda če so bili pesniki,« je rekla moja stara mama, »zakaj pa so potem pisali? Pesnik živi, da poje. So se bali, da bodo kaj pozabili ali izgubili? Zakaj so vsako misel zapisali? So se bali, da jo bodo pozabili?«

»Verjetno,« sem rekla.

»Hočeš kaj jesti?« je rekla moja stara mama. »Imam zelenjavno juho in kruh.«

»Nisem lačen,« sem rekla.

»Greš danes zvečer spet ven?« je vprašala.

»Da,« sem rekla. »Danes zvečer je zborovanje filozofov. Povabili so me, naj poslušam in se kaj naučim.«

»Kdaj boš končno prenehal počenjati ta nesmisel?« je rekla.

»To ni nesmisel. Ti filozofi bodo razložili, kako lahko izboljšamo svet, da bo na zemlji pravi raj.«

»To je nesmisel,« je rekla moja stara mama. »Ta svet je tak, kot je vedno bil in ta svet je tak, kot ga ljudje hočejo.«

»Buržujsko govorjenje,« sem rekla angleško, nato pa sem rekla v armensčini: »Filozofi se zanimajo za reveže. Premoženje bogatih hočejo razdeliti med revne. Pravijo, da bo na ta način vse na svetu spet dobro. Vsi bodo srečni.«

»Vsakdo je reven,« je rekla moja stara mama. »In najbogatejši človek na svetu je prav tako reven kot največji berač. Na svetu vlada revščina duha. Daj jim ves denar sveta, pa bodo ljudje prav tako revni. Vse to je zaradi boga.«

»Ljudje ne verjamejo v boga,« sem rekla.

»Ce verjamejo ali pa ne, to je stvar med njimi in bogom. Jaz tudi ne verjamem v slabo, toda, kaj to pomeni, da slabega ni?«

»Vseeno bom šel,« sem rekla. »Da bom vsaj slišal, o čem bodo govorili.«

»Torej moram jaz ostati doma?« je rekla.

»Pojdi v kino,« sem rekla. »Saj veš, kako prideš do tja. Takoj za vogalom je. Ni daleč. Danes je nov film.«

»Sama?« je rekla. »Niti ne mislim na to.«

»Jutri,« sem rekla, »bova šla skupaj. Danes zvečer lahko poslušas radio. Zgodaj se bom vrnil.«

»Imaš kakšno knjigo s slikami?«

»Seveda.«

Dal sem ji knjigo Zivljenje kraljice Viktorije, ki je polna slik. »Ta žena ti bo všeč,« sem rekla. »Bila je angleška kraljica in je že mrtva. Knjiga je polna njenih slik, od rojstva do smrti.«

»Ah,« je rekla moja stara mama in pogledala sliko kraljice Viktorije, na kateri je bila mlado dekle in to lepo mlado dekle. »Ah, da, da, dobri ljudje, ki morajo umreti.« In odšla je po hodniku v kuhinjo.

Slekel sem obleko in skočil pod prho. Voda je bila prijetno hladna in začel sem peti.

Nato sem vzel novo srajco in temno obleko, odšel v kuhinjo, poljubil staro mamo in zapustil hišo. Moja stara mama je stala pri oknu in gledala za menoj.

Nato je odprla okno in se nagnila ven.

»Fant moj,« je zavpila, »napij se malo. Nitar ne boji tako resen.«

»V redu,« sem rekla.

PRIHODNJIČ: NOV ROMAN JUŽNO OD JAVE

nam že dobro znanega avtorja
ALISTAIRA MACLEANA

Napeta dogodivščina iz druge svetovne vojne!

SATIRA NE POZNA MEJA

MIROSLAV ŠVANDRLIK – ČEŠKOSLOVAŠKA:

VSE, SAMO DIKTATOR NE

Ko je Newtonu nenadoma padlo na glavo jabolko, ni zgubil žitcevo, marveč je takoj napisal ustrezno formulo. Tudi upokojenec Sambel se ni nič razburil, ko mu je padel na glavo strešni žleb, marveč se je, kakor je bil dolg in širok, stegnji po pločniku. Res je: ustrezne formule ni napisal. Najbrž zato ne, ker ni bil genialen in ker je dobil pretres možganov.

Nad njegovim primerom so se zamislile avtoritativne ustanove. Ugotovile so, da se strešni žlebi ne izdelujejo za to, da bi padali na glave mirnim državljanom. Ker je človeštvo že vajeno, da tako imenovane razpoke civilizacije kritično ocenijo, je bilo rečeno, da pomenijo slabo pripravljenost strešni žlebi nedopustno malomarnost, kakor je na primer med drugim tudi nepustnost, da trop lačnih psov vdre v institut za gospodarska vprašanja.

Sklenjeno je bilo, da popravi opravijo delavci ustreznega servisa — tovariši Galda, Filik, Nolišek in Guvrovec. Sami so namreč izjavili, da nobeno družbeno obdobje, zlasti še naše, ne dovoljuje, da bi bili državljanji v življenjski nevarnosti zaradi slabo pripravljenih strešnih žlebov.

Naslednji dan je Galda odpotoval na šestmesečno službeno potovanje v Sudan. Filik je obtožil ženo nezvestobe, pri čemer je sumil lastnega sorodnika in bil zaradi tega nesposoben za vsakršno stvarno delo. Nolišek je skušal pobliže spoznati šakala v živalskem vrtu in je zdaj pod posebnim zdravniškim nadzorom.

Vsa teža odgovornosti je tako padla na ramena tovariša Guvrovca. Ta je iz dneva v dan odlagal srečanje z upravnikom ustrežne delavnice in takoj zavlačeval nalog o popravilu strešnega žleba.

— Če sam prevzamem nase odgovornost se za Galda in Filika in Noliška, mar to ne bi pomenilo, da hočem postati diktator? — je premišljeval. — Poleg tega je še veliko vprašanje, če sem povlačen sam prevesti nase tolikšno odgovornost. Najbolje bo, da vsa stvar počaka tako dolgo, dokler se Galda ne bo vrnil iz Sudana, dokler se Filik ne bo ločil od žene in dokler ne bodo Noliška izpustili iz bolnišnice.

In tako Guvrovec kljub vsemu ni postal diktator. Kasneje je bilo ugotovljeno, da je za vse nazivac temu kriv upokojenec Sambel, ki ga je prineslo mimo pravih v trenutku, ko je s strehe padel strešni žleb in je bila v obrtni delavnici stiska z ljudmi.

MERIMA TOALETNA MILA

MAJHNE MODROSTI

Mladi ljudje se vedejo, ko da bi bila mladost poslednja šansa življenja in ne šele priprava na življenje.

Prvi nauk demokracije: vsi ljudje so zanimivi. (Chesterton)

Če slediš svojemu impulzu, boš to nemara obžaloval. Če mu pa ne slediš, boš morebiti izpustil ene tistih redkih priložnosti, ko se lahko izkažeš kot samostojen človek.

Tudi kdor v nič ne veruje, potrebuje ženo, ki vanj veruje.

Bojazen je temnica, v kateri se razvijajo negativni.

Bi si radi zapomnili, kar ste pravkar prebrali? Potem se pogovorite sami s seboj. Zaprite oči in si recite: »Ali si to že vedel?«, potem si povejte, kar ste pravkar prebrali, in zaključite s presenečenim: »Česa ne poveš!«

Pesniki so, kakor vemo, zelo občutljivi ljudje. Najbolj so občutljivi za zven denarcev. (Robert Warren)

Komu mar, kaj hoče pesem povedati? Pesmi je treba vzeti kot doživetje. To je tako kot z mojo ženo. Ne razumem je. Ne vem, kaj hoče povedati. Je pa doživljiva. (John Ciardi)

Tu pa tam zalotim koga pri branju kakke moje pesmi. Pa je v zadregi pogleda in reče: »Moja žena vas silno občuduje.« To nam pesnikom kaže, kam sodimo. (Robert Frost)

Winston Graham

skal sem primerno kmetijo. Opazil sem namreč, da mnogi ljudje kupujejo kmetije, ko ostarijo. Ne morejo skriti dejstva, da so bili njihovi predniki kmetje. Radi imajo nekaj arov svoje zemlje, na kateri opazujejo rast rastlin. Nekateri nikoli ne najdejo primernega posestva, jaz pa sem imel srečo, da sem ga dobil še kar hitro.

Philippa mi je predlagala, naj poskusim iskati na zahodu. Obožuje namreč mlo podnebje in ima tudi precej sorodnikov, ki bi ji lahko pomagali. Iskati sem začel v Wiltshiru in brez uspešno nadaljeval proti zahodu. Ko sem prišel do Cornwalla, sem že skoraj obupal. Zahodne nisem mogel iti, če nisem hotel pasti v morje. Potem pa sem se v neki gostilni ob kozarcu piva dogovoril, da bom poskusil srečo na Pencarrionu, kmetiji ob južni obali.

Res sem jo našel. Bila je prazna in na prodaj.

Seveda ni bila takšna, kot sem pričakoval. Hiša je bila zgrajena v elizabetinskem slogu in je že skoraj razpadala. Iz ene sobe je raslo drevo, ki je že preluknjalo streho. Tudi tržnice ni bilo blizu. Okoli hiše pa se je rasprostiralo štiriideset juter pašnikov, devet juter gozdov, nekaj sadnega drevja in kratka steza, ob kateri so rasle modre orhideje. Na robu gozda se je dvigal dimnik zapuščenega rudnika kositra. Kmetija je bila prazna vse leto, toda sosednji kmet je zemljo obdeloval, tako da je bilo posestvo kar dobro oskrbovano.

Tudi cena je bila še kar primerna za moj žep, zato sem hitro poslal telegram Philippi. Ko je prispela, je potrebovala natanko sedem minut, da se je odločila, kar je bilo za tri minute manj, kot sem predvideval. Tik preden smo podpisali pogodbo, se je sklonila k odvetniku: »Upam, da niste ničesar zamočali, na primer o podganah, o arzeniku v zemlji...«

CORNWALLSKA KMETIJA

Ne da bi vedel, gospa. Včasih je bila to mogočna zgradba in naši predniki so se le redkokdaj zmotili pri izbiri zemljišča.

Kmalu smo se veselili. Vse je bilo v najlepšem redu, razen vremena in zanemarjenosti. Verjetno je razrušeni severni del zgradbe odganjal kupce, vendar smo ga kmalu podrli, preostali del hiše pa smo uredili v udobno bivališče. Najeli smo dva vaščana, Bray in Auketta, in se zagrižli v delo.

Sama pokrajina je bila čudna in neznanja. Precej časa sem premišljeval o hiši in o zidarjih, ki so jo bili gradili. Hotel sem zvedeti čimveč o Pencarrionih, ki so se bili prvi naselili na tej zemlji in ji vladali kar tri stoletja. Vendar pa se Philippa s tem ni strinjała.

»Saj je vseeno, kdo je ti stanovač,« je menila. »To naju prav nič ne zanima. Čemu bi mislila na preteklost?«

Slučajno pa je bila prav Philippa tista, ki je prva odkrila nekaj o ljudih, ki so prebivali na tej kmetiji.

Ze več kot pet let se nihče ni zmenil za jabolane na vrtu. Zatorej sem se nekega dne iz čistostetskih nagibov odločil, da jih bom očistil. Ko sem tako visel na drevesu z žago v roki, sem opazil, da se Philippa živahno pogovarja z Aukettom. Postal sem radoveden, o čem sta se tako dolgo pomenkovala.

Pri večerji sem jo vprašal. Zdelo se mi je, da mi neče povedati. Potem pa je spregovorila: »Kako se je imenoval prejšnji lastnik?«

»Tredinnick.«

»Kdo pa je bil pred njim?«

»Boduél, vsaj tako mislim.«

»Tako je! Boduel. Aukett mi je povedal, da je znal.«

»Morda se je prevečkrat zadel ob straniščno vrata.« sem zlobno pristavil.

»Resno mislim. Zgodilo se je pred sedmimi leti. Na tej kmetiji je živel le dve leti. Doma je bil s Cornwalla. Med vojno si je nabral precej denarja in se z ženo preselil iz Londona na to kmetijo. S seboj je pripeljal tudi služabnike.« Philippa se je ozrla po sobi. »In Boduel je bil tisti, ki je obnovil hišo.«

»Kaj je napravil?«

»Kar veliko. Ko je hišo kupil, je bila prava razvalina. Pa saj si mi že večkrat rekel, da je nekeko že pred nami porabil veliko denarja... Verjetno je Boduel kupil hišo samo zato, da bi ogledal svoj ženi, ki ga pa je že po osemnajstih mesecih zapustila. S seboj je vzela le kovček in dragocenosti. Aukett pravi, da je pobegnila z nekim pesnikom. Vendar je Boduel mislil, da se bo nekega dne le vrnila. Seveda se ni nikoli. Boduel je v raznih spekulacijah izgubil denar. Neke noči se je hotel obesiti. Obesiti se je hotel v najini spalnici, tako pravi Aukett.«

»Gotovo pretirava. Stari ljudje so res občutljivi.«

»Vsekakor pa so ga še pravočasno rešili. Pozneje so ga zdravniki pregledali in ga proglašili za blaznega. Nato so kmetijo kupili Tredinnickovi. Ker pa so bili vsi veliki pijanci, je kmalu propadla.«

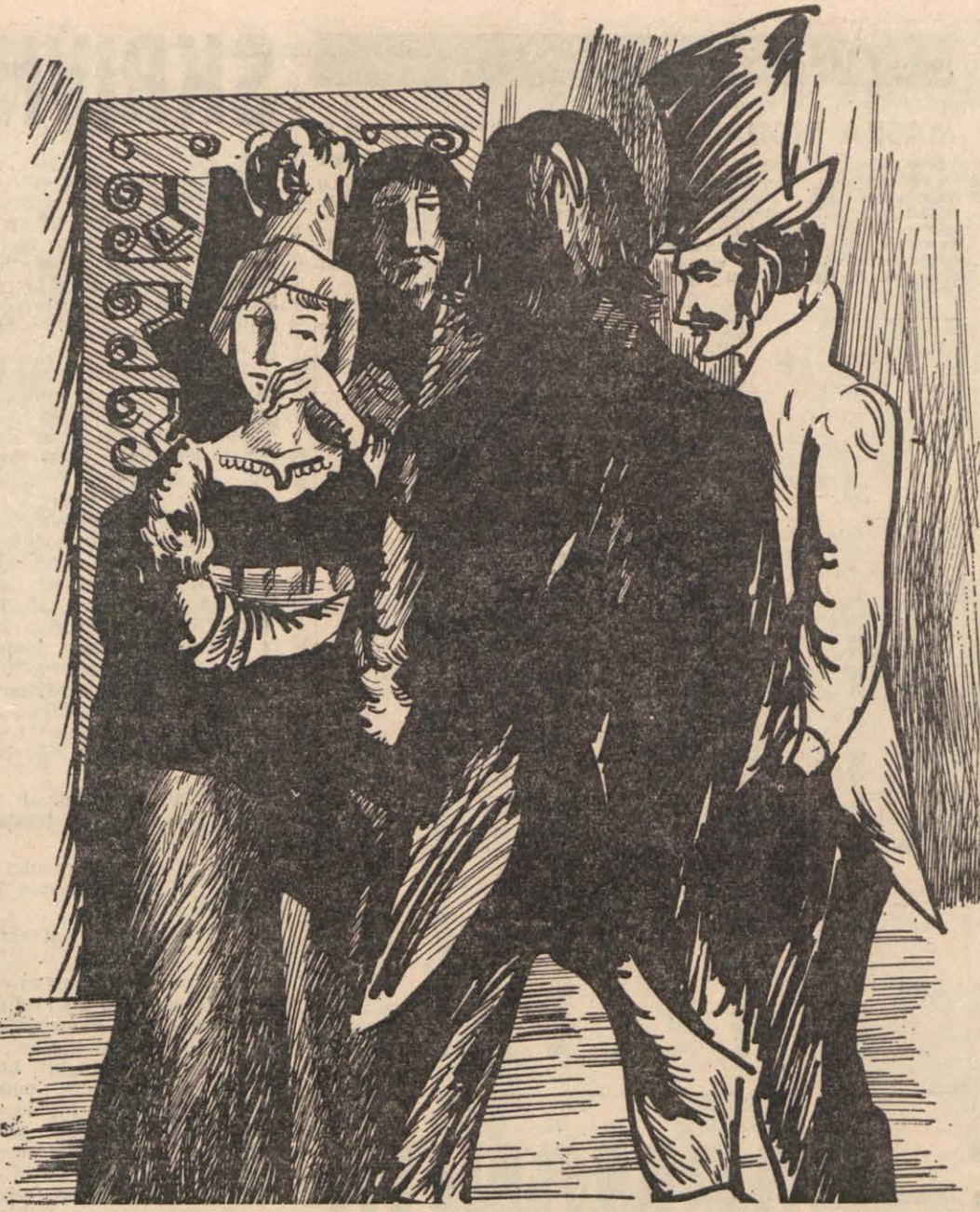
Najin pogovor se je s tem končal. Ko sva se spravila v posteljo, je rekla: »Premišljujem, kateri tram je uporabil.«

Philippa ni živčno dekle in tako Boduelova zgodba ni spremenila najinene življenja. Bila sva zelo zaposlena z urejanjem zanemarjene zgradbe. Tudi zemlja ni hotela čakati in potreboval bi najmanj trideset moč in tri buldožerje. Vseeno pa sem bil vesel, da je ni bilo na kmetiji v decembru, ko se je pripetilo vse drugo.

Aukett, Bray in služabnica so živeli v leseni koči ob vzhodni hrabi. Ko je bila Philippa na obisku pri svoji materi, sem sam spal v hiši. To mi je bilo kar všeč. Ni me bilo strah, da bi srečal deset generacij Pencarrionovih na stopnišču ali pa da bi se prebudil ob škripanju Boduelove vrvi. Nekega jutra pa sem nekaj zaslišal.

Ze peto noč sem bil sam. Prejšnja dva dni je neumljeno tulil vihar in sipal dež po hribih in dolinah. Dimniki so se majali, okna so rožljala, vrata so šoputala, kapljalo je od vsepovsod, med kamenjem je brizgalo tekoče blato in preproge so se zvijale kot kače.

Navadno se zbudim ob pol sedmih. Ko sem se tisto jutro prebudil, sem takoj sprevidel, da je vihar ponehal. Bilo je povsem mirno. Tišina je bila značilna za počelje in za zimski čas, ko tudi ptice umolknejo. Čeprav je bila soba

ANEKDOTE

Farma nekega vermontskega kmeta leži na meji New Hampshire. Potem ko je štiriideset let obdeloval zemljo, mu deželni merilec zemlje sporoči, da spada posestvo odslej v New Hampshire.

»Prava sreča,« reče kmet, »še ene zime v Vermontu ne bi prestal.«

Mark Twain je med obilno pošto prejemal tudi fotografije neznanh ljudi, ki so trdili, da so mu podobni. Enemu od njih je odgovoril:

»Vaša slika mi je bolj podobna, kot sem sam sebi. Zato jo bom dal v okvir in jo uporabljal pri britju namesto ogledala.«

Phineas Taylor Barnum, »kralj nenaavadnosti« (1810–91) je bil dolga leta in je v Ameriki nemara še zdaj pojem, simbol za reklamo. Njegova potujoča razstava posebnosti je slovela na polovici zemeljske oble. Nekoč je v New Yorku neki moški kupil vstopnico za Barnumov panoratičum in vprašal, ali bi lahko videl tudi samega mistra Barnuma. Peljali so ga k njemu. Mož si je Barnuma ogledal z vseh strani in se potem obrnil k izhodu. Nameščeneec je tekel za njim. Da si lahko ogleda še celo vrsto posebnosti, velikane, prilikavce, leve, tigre.

»Vem, vem,« je rekel mož, »ampak videl sem Barnuma in samo to je vredno plačila za vstopnico.«

MERIMA TOALETNA MILA

Bila je lepa kot srna, s temnimi lasmi in belo poltjo. Očarala me je. Moj oče je bil poštar.«

Zbrnel sem pernico in si jo potegnil čez ramena. Opazoval je vsak moj gib. »Hotela je celo, da bi sprejel njeno družinsko ime — Pencarrion. Armine! je strašno čistila svoje prednike.«

Boduél se je dvignil in z nožem v roki stopil do okna. »Vidim, da ste obrezali jabolane.«

»Da.«

»Nikoli nise rodile jabolok. Cvetje je uničil veter.« S palcem je preizkusil ostrino noževega rezila. »Ste sami tu?«

»Kaj se je zgodilo potem?« sem hitro vprašal.

»Kje?«

»Mislim, med vami in vašo ženo?«

»Oh... sprva sva se pripravila. Zelo je bila trmasta. Jaz nisem niti hudoben niti nasilen. Hotel sem le prijaznost in razumevanje. Ona pa se je vedno zanimala samo za umske sposobnosti. Pa saj razuma ne moremo ločiti od življenja! Bila je pristranska, izbirčna in strahopetna.« Sedel je. »Tudi jaz sem bil nekoliko kriv. Ste slišali za gorsedd?«

»Le kje naj bil Vrata so bila zaprta, kajne?«

Zamišljeno me je pogledal. »Gorsedd je star cornwallski običaj. Ljudje izvolijo narodne pevce in se sprehajajo v belih svečeniških oblečilih. Čeprav sem rojen na Cornwallu, se mi zdi ta prireditev zelo neumna. Toda Armine! je imela veliko domišljije in se je teh prireditev z veseljem udeleževala. Potem se je celo zaljubila v nekega pesnika, po imenu Trelowarrena, ki je pisal pesmi v cornwallskem jeziku. Kot da ni že dovolj drugih jezikov! Zato sem se ji velikokrat posmehoval.«

Bilo je že skoraj popolnoma sveto. Opazil sem, da ima oguljeno obleko in zelo blatne čevlje. Imel sem vtis, da je prejšnji dan taval po viharju.

»Se z ženo razumeta?« me je nepričakovano vprašal.

»Včasih je treba popuščati. Tudi jaz sem se zelo trudil. Vedel sem, da mi vaščani zavidajo. Nazadnje je tisti pesnik odšel v južno Afriko. Slučajno sem dobil v roke pismo, polno smešnih citatov in metafizičnega pojmovanja ljubezni. Silil jo je, naj me zapusti in se mu pridruži. Prebral sem njen odgovor. Pisala mu je o svojem velikem trpljenju in mu obljubila, da me bo zapustila ob prvi priložnosti. Se vam zdi, da sem res duševno neuravnotežen?«

»Ne.«

»Taktur pa sem bil, saj je nisem pustil iti. Pridrvel sem v spalnico in ji pokazal pismo, ki mu ga je bila napisala. Stala je pred velikim ogledalom in se občođovala v svoji beli gorsedski obleki. Povedal sem ji, kaj si mislim o njej. Pa tudi ona ni bila tiho. Nahrnila me je in pristavila, da verjetno zato odpiram tuja pisma, ker sem poštarjev sin. Zgrabil sem jo za vrat in jo začel daviti. K temu je veliko pripomogla tudi tista vražja obleka.« Boduel je vzdihnul skozi svoje velike rumene zobe. »Vas zebete?« je vprašal.

»Ne.« sem previdno odgovoril.

»Mene pa je taktur zasebilo. Se spominjate tiste Browningove pesmi o možu, ki je zadavil svojo ljubico in potem še celo noč ležal ob njej? Trupla ne moreš imeti rad pa tudi sovražiti ga ne moreš. Moral sem se ga hitro znebiti. Bila je polnoč in služabniki so spali. Ste morda opazili stari rudnik kositra na koncu sadovnjaka?«

»Da.« Njegova pripoved me je pretresla.

»Rudnik je globok skoraj petsto metrov in je že sedemdeset let preplavljen. Zagrabil sem jo in jo odnesel. Še vedno je bila v tisti nesrečni svečeniški obleki. Meseca ni bilo na nebu. Zej pre sem večkrat metal odpadke v tisti jasek — in veste, da so napravili več hrupa kot ona. Odšel sem še po kovček in ga z olajšanjem vrget za njo. Ko sem se vrnil v hišo, sem nalašč pustil vrata odprta in zaspal.«

Boduél je postal nemiren. »Vaše pohištvo mi ni všeč,« je rekel. »Jaz sem imel starinsko pohištvo. In ta miza!«

»Potrudil sem se, kar sem mogel,« sem ponizno dejal.

»Danes je res težko živeti. Kaj menite, je res vsak mrtilec tudi norec? Vse sem dobro izpeljal. Ljudem sem rekel, da je odšla na pošto, župnika pa sem celo zaupal, da je pobegnila za Trelowarrenom. Četudi bi kdo zasutil, rudnika ne bi mogli izsušiti, ker bi bili preveliki stroški.«

Pogledal je skozi okno. Svetloba se je ustavila na rezilu noža, pečatnem prstanu, kravati, sponki in plešasti glavi. Nato je narahlo odprl vrata in pristuhnul. Zaslišal se je moški glas.

»Moj služabnik je,« sem nestrpno pripomnil. »Nikar se ga ne bojte.«

Zalostno se je nasmehnil. »Prišel sem le iz radovednosti. Vsa ta leta sem premišljeval, kako je kaj na Pencarrionu. Sprevidel sem, da tu ni več mesta zame. Stvar se pač spreminjajo. Zdjaj sem samo še tujec, vsiljenec.«

»Kaj pa boste storili?«

»Mislim, da je ona le zmagala. Kar prav bo, če se ji pridružim. Ze velikokrat sem premišljeval, kako te, če se spustiš po zračniku.«

»Ne bodite neumni!«

Ustavil se je pri vratih in premišljeval: »Sicer pa so me že vsi pozabili. Rad bi, da bi se me vsaj vi spominjali. Edini ste, ki poznate resnico. Nekomu sem jo moral povedati.«

Odšel je.

Tisto decembrsko jutro sem zagledal v sobnem ogledalu svoj prestrašeni obraz. Bil je zganjen in starejši kot prejšnji večer. Nekoč je zaloputnil vrata. Hitro sem si nataknil copate, oblekel plašč in zdrljal na dvorišče. Za vogalom je stal Aukett.

»Tisti človek, ki je prišel iz hiše, je tak kot — «

»Ustavite ga!« sem kriknil.

Teke! sem med vejami okleščeni jablan, ki so še vedno ležale vseprevle. Aukett mi je sledil. Pred dvoriščnimi vrati sem se ustavil. Boduel je že stal na ograji pri rudniku. Njegova čokata postava je bila jasno začrtana pod jutranjim nebom. Ruševine dimnika so se dvigale tik ob njem.

Poklical sem ga, toda bil je že na drugi strani. Ko sem prepežal zdaj, je bil že na robu jaska. Zavpil sem mu, naj počaka.

Tedaj me je zagledal. Posmehljivo je dvignil roko, v kateri se je še vedno bleščal nož. Ko sem se pogel proti njemu, je skočil.

Bil sem tako daleč, da samega padca nisem slišal. Ko pa sem prišel do odprline, sem zaslišal odmev padajočega telesa.

Njegovo truplo so kmalu našli. Nikoli pa niso našli drugega, ženskega trupla. Philippa sem telefoniral, naj ostane pri materi, dokler preiskava ne bo končana. Zadeva je bila zelo neprijetna.

Ko sem v naslednjih tednih premišljeval, do kod tega bistrumost navidezno zdravega človeka, sem bil že skoraj prepričan, da Boduel ni bil niti najmanj neumen in da se je hotel znebiti svoje žene. Njegov način je bil preprost in miren. Čeprav je v večini primerov težko skriti truplo, je to njemu neverjetno uspelo.

Sele čez nekaj mesecev sem spoznal, da je Boduel le napravil napako. Philippa, ki vedno vtakne nos v vsako stvar, je slučajno zvedela za njegovo ženo, ki zdaj živi kot gospa Trelowarren v južni Afriki, kamor je bila zbežala s človekom, ki se vedno piše keltske pesmi.

MERIMA TOALETNA MILA

BRALKE SVETUJEJO

MASKA INDIJANKE

Sem redna bralka in vas prostim, da mi odgovorite na naslednje vprašanje: kakor veste, je pred nami pust in tudi jaz bi se rada udeležila pustne zabave v maski Indijanke. Zato bi rada vedela, s kakšno kremo, oljem ali drugim sredstvom naj si narišem obraz, da bo lepo rjav ali sagorel.

Vnaprej lepa hvala in tudi vam vse pustovanje! Maja iz Ljubljane

ODGOVOR NAM JE POSREDOVAL KOSMETIČNI SALON CUTIS V LJUBLJANI, PRAZAKOVA UL. IN SE GLASI: NAMAZITE SI OBRAZ S TEKOČIM PUDROM. NATEMNEJE NIJANSE. TEKOCI PUDRI SE DOBIJO V NASIH DROGERIJAH.

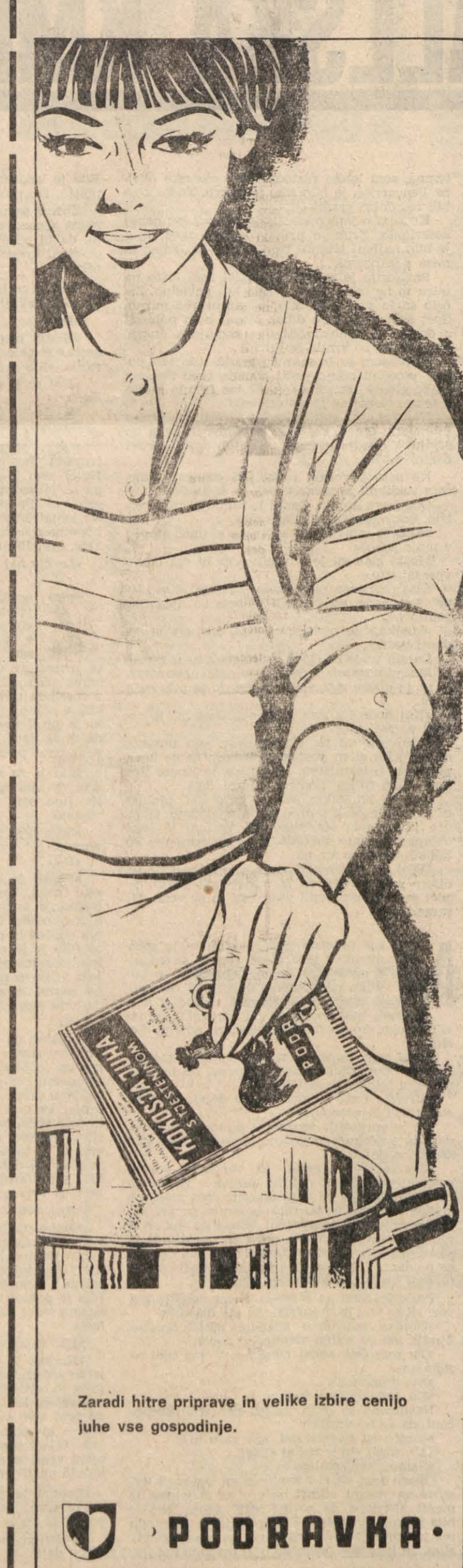
Višina	star.	teža	vrst	prsi	pas	bokci	bedra	meča	roke
1,85	18	51	31	79,5	60,4	82	46	31	24,3
	25	52	31,5	81	61,4	83	48	31,5	24,6
	30	53	32	82	61,5	85	48	32	25,1
	40	55,5	32,2	84	63	87	49	32,3	25,3
	50	56,6	32,5	85	64	88	49	32,5	25,7
60	57	32,7	86	65	88	50	32,7	25,9	
1,80	18	50,5	31,7	82	64	85	48,5	31,7	24,8
	25	56	32,3	84	64,5	86	49	32,3	25,6
	30	57	32,7	85	65	87	50	32,7	25,9
	40	59	33,1	87	65,5	89	50	33,1	26,4
	50	60	33,5	88	67	91	51	33,5	26,8
60	60,5	33,7	89	68	92	52	33,7	27	
1,85	18	58	32,9	84,5	64,5	87	50,5	32,9	26
	25	59	33,1	85	66	88	51	33,1	26,4
	30	60	33,5	86,5	66,5	90	51	33,5	26,8
	40	62	34	90	67,5	92	52	34	27,6
	50	63,5	34,2	92	69	94	53	34,2	28
60	64	34,4	93	70	95	53,5	34,4	28,2	
1,70	18	50,5	33,3	87,5	67	89	52	33,3	26,5
	25	62	34	90	68	91	53	34	27,6
	30	63,5	34,2	90,5	69	92	54	34,2	28
	40	65	34,8	93	70,5	95	55	34,8	28,4
	50	67,5	35	95	71	97	56	35	29
60	68	35,2	96	72	98	56,5	35,2	29,1	
1,75	18	63	34	89	69,5	91	53,5	34	27,9
	25	65	34,8	91	70,5	92	55	34,8	28,4
	30	67,5	35	92	71	94	56	35	29
	40	69	35,5	95	72	96	57	35,5	29,9
	50	71	36	97	73	99	58	36	30,2
60	72	36,3	98	74	100	59	36,3	30,5	

O VITKOSTI

TEŽA + MERE = HARMONIJA

Današnji ideal moderne ženske estetike je: **BITI IN OSTATI VITKA!** To je življenjsko pravilo, ki mnogim ženam postavlja težke probleme. Lepotna pravila so se spreminjala, še danes se in se bodo naprej, a zdi se, da je vitkost, ki se tako lepo sklada z mladostjo, ena od pridobitev našega časa. Vendar — ali se ni tudi sama linija »manekenka« razvijala? Limija, ki so jo ukazale velike modne hiše, ne toliko, da bi ustregle svojim odkupovalkam, kot pa, da bi poudarile svoje modele, nas je stala več suhosti kot vitkosti. To je speljalo na led mnogo neprevidnic, ki so se bale zrediti se za nekaj kilogramov in so pri tem tvegale celo svoje zdravje, ker je pač linija »manekenka« bliže estetski harmoniji.

nice, ki se pritožujejo, da so preveč like ali premajhne. Sploh pa nam statistike od začetka stoletja pa do danes povedo, da se povprečna človeška višina povečuje, kar je splošen pojav v celi Evropi (in prav gotovo tudi drugod) in raste predvsem od leta 1930. Statistike, ki so jih opravili strokovnjaki v tem letu, nam prikazujejo porast višine, ki je presenetljiv: 10,8 cm (6,5 odst.) na Nizozemskem, 6,4 cm (3,8 odst.) v južni Nemčiji, 4,6 cm (2,7 odst.) v Franciji, 8,1 cm (4,7 odstotkov) v Norveški in v Španiji le 2,4 (1,4 odst.). Kje so vzroki? Zelo malo jih poznamo, verjetno pa so boljša prehrana, boljše higiena in morda celo sedanja materialna možnost poročiti se izven svojega rojstnega kraja. Če želite zrasti, je to mogoče le, če vaše okostje se raste in če se vezni hrustanec še ni spojil, kar je mogoče ugotoviti le z radiografijo. V splošnem telo neha rasti s 17—18 leti.

Vprašanje let in teže je prav gotovo eno tistih, ki vam zadaja največ problemov, zato je tu tabela mer, ki naj vam vsaj malo pomaga pri njihovem reševanju. Trenutek, ko boste prebrali težo in mere za vašo leta, je vaš »trenutek resnice«. In potem, verjemite, leta zginejo. Mlade ali manj mlade, za vas starosti ni več in zanima vas le še vprašanje: kakšne vrste mladost (pri dvajsetih, štiridesetih ali šestdesetih) — kakšne vrste zrelost? Na vas je, da to ugotovite, da spoznate svoja leta in njihove prilastke, pred vsem pa neprestano pazite na svoje ravnotežje — duševno tako kot telesno. In nikar ne bodite sramežljivi ali prestrogi s seboj, saj je skrb za lepoto obenem tudi skrb za zdravje. Ne pozabljajte tega!

Zelo dobro je, če si napravite majhno osebno statistiko. Odločite se, da boste vsakega pravega v mesecu ali pa na primer vsakega petnajstega zaznamovali v poseben zvezek ali grafikon vse svoje podatke ali pa vsaj najvažnejše: težo, obseg prsi, pasu, bokov. Tako boste iz meseca v mesec sledili estetski krivulji, ki vas bo razveseljevala, žalostila ali zadovoljevala, odvisno pač od načina življenja. In ker nam vloga in dejavnost moderne žene narekuje prijetno in mladostno silueto, je nikar ne smemo zanemarjati (ki bi je, mimogrede povedano, marsikateri močnejšega spola tudi ne smel!) Vsaka žena ima svoj osebni življenjski ritem in vse premnogokrat je njeno življenje preveč podvrženo službi, hiši, domu, otrokom. Vsaj eno uro na dan bi morala žena imeti samo zase, in to je zelo malo. O oddihu in aktivnosti smo že zadnjič govorili, a najbrž ne do škodovalo, če ponovimo. Telovadba mora skraj vedno ohraniti skladne oblike, jih razvijati in oblikovati. Dobro organizirajte vaš dopust, ob nedeljah hodite redno v naravo in predvsem pazite, da si ne pokvarite počitka, tistih kratkih uric, ki so samo vaše in so nepogrešljive. Tiste, ki svoje zanemarjanje zdaj že obžalujete, pa nikar ne obupajte, saj imate na razpolago vse mogoče razne shujševalne kure, masaže. Telovadbo in spet telovadbo, končno pa zdravo prehrano vendar vse to vedno pod nadzorstvom. O tem pa bomo še kdaj govorili! D. Z.

SKRIVNOST TROJANSKIH KROFOV

Pust je pred pragom. In kot ni duri brez pragov, ni pusta brez krofov. O krofih se pogovarja staro in mlado, posebej seveda gospodinjice. Nekaj bralk pa nam je pisalo, naj jim posredujemo recept za krofe, ki jih prodajajo na Trojanah.

Recept za krofe ni nobena skrivnost, — je povedala gospodinja Konšek, ki je zaslavela s svojimi krofi tja v deveto vas, kuhinja na Trojanah je napravila množičen pohod na goste s krofi leta 1962. In ko so dekleta v kuhinji napravile stotisoči krof, so se slikale. Tega dne, 4. avgusta, ne bodo nikoli pozabile. Zdaj je to že zgodovina. Mimica in Zalka jih zdaj delata na tekočem traku. Januarja letos sta jih napravili 20 tisoč. Lani je bil poletni dnevi povpreček 1700 krofov, rekord pa so zabeležile 11. julija, ko so nacrville 3630 krofov.

Doslej so na Trojanah nacrville vsega skupaj 1.280.000 krofov.

Pa smo jih v resnici še več, — je pripovedovala gospodinja Konšek.

In ker recept ni skrivnost, na dan z besedo.

Pri nas porabimo za eno partijo krofov 100 jajc, od teh 40 celih in 60 rumenjakov, tri četrtil kilograma maslo, če je margarina, mora biti boljše, 30 žlic sladkorja, pomarančne in limonine lupine ter toliko pomarančnega soka, kolikor smo obrnjeni pomaranč. K temu damo še 15 do 20 dekagramov kvasa, odvisno od temperature v kuhinji, malo več kot tri litre mleka, moke pa potrebi, kar je od-

visno od velikosti jaje, od kvalitete moke in količine mleka.

V pogreto moko vmesimo vse, kar smo pripravili, in stepamo najmanj eno uro, tako, da se testo loči od kuhinje in posode. Testo mora biti primerno trdo. Vzhamo testo stremo na porgrižno mizo, z obodcem izrežemo krofe, jih nadevamo z marmelado, stisnemo po dva in dva skupaj, še enkrat obrežemo z obodcem in damo vzhajati.

Vzhajane krofe ocvremo na ne preveč vroči masti ali olju na olju. V cvrtnjaku je lahko do 180 stopinj.

Recept je pravzaprav

takšen kot povsod. Zakaj pa so vaši boljši kot naši doma? — Saj so tudi doma dobri. Veste, čisto zanesljivo je res, da tista, ki dela krofe z ljubeznijo, ne naredi slabih.

Če niso vselej dobri, je lahko kriva tudi moka. Kajti gospodinja Konšek ima o moki svoje mnenje.

Če smo že uvozili seme za tako imenovano italijansko, italijansko pšenico, naj bi uvozili še recepte. Pri nas se še ni rodil, ki bi bil že vnaprej vedel, kaj bo nastalo, če se je na primer odločil za potico ali zavitek. Marsikateri kuharici moka jemlje vesleje.

elegantni udobni Čevlji Leda

ALI IZKLOPITE ELEKTRIČNO GRELNO BLAZINO PRED SPANJEM?

V mrzlih stanovanjih in ob dragem kurivu si ljudje na razne načine pomagamo, da si ogrejemo ležišča in tako poskrbimo za dobro spanje. Grda razvada da se vam zdi termofor v postelji? Pa nikakor ni! Nekateri zdravniki so prišli do spoznanja, da je vzrok revmi velikokrat ledeno mrzla, morda še nekoliko vlažna postelja, ki jo moramo segreti oziroma posušiti s svojo telesno toploto. Prav nič se torej ne stramujmo, če se odpravimo spat s kosom opeke, steklenico tople vode ali posodo, napolnjeno s peskom.

Poleg navedenih načinov ogrevanja ležišča poznamo še ogrevanje z elektriko. Pri nas so na voljo električne blazine, v inozemstvu pa lahko kupijo tudi odeje. Toda pri ogrevanju z elektriko moramo biti previdni kot pač povsod, kjer gre za elektriko. Na kaj moramo posebej paziti?

presežejo temperaturo nad 100 stopinj Celzija. Kdo pa more garantirati, da bo vklopljena blazina ležala vso noč lepo razgrnjena?

ČUVAMO JO PRED VLAGO

Električna blazina postane nevarna, če pride v dotik z vlago. Spirale so sicer izolirane in tako zaščitene pred vlago, vendar, kdo pa ve, ali je izolacija še brezhibna? Lahko jo poskušamo od zunaj, lahko jo premakne prepogljena spirala ali pa se izrabi po daljši uporabi blazine. Če s tako blazino grejemo posteljo bolniku, ki se močno potli, ga izpostavimo veliki

nevarnosti, lahko tudi smrtni.

Se posebej moramo biti previdni, da blazine po nesreči ne polijemo, kar se čisto lahko zgodi pri bolnikih. Zato jo odmaknemo, če bolnika umivamo ali če mu ponudimo čaj, juho ali kompot.

KAJ SE ŠKODUJE BLAZINI

Blazini so nevarne šivanke, lasnice ali drugi ostri predmeti. Umazane blazine ne pemo, niti je ne dajemo v kemično čiščenje. Da jo obvarujemo umazanije, jo oblačimo v prevleko in to večkrat menjamo in preperemo.

DOBI SE:

● V novi Nami ležijo na polici zelo elastični iztepači v oranžni barvi po 565 st. d. (ND 5,65). Med plastiko so tudi ploščice za stenске obloge. Ploščice ali dve, cena 80 st. d. (ND 0,8), štiri pomnilni korito pred odrginami, ki nastanejo s premikanjem posode. Na pultu, kjer prodajajo ženske robce in rokavice, naletimo na okusna in praktična pokrivala za vse vrste športa. Napravljena so iz rut, volnena so najdražja 2343 st. d. (ND 23,43), svila so precej cenejša. Na žalost imajo v volni samo rumenkaste odtenke. Med gospodinjstvi potrebščinami so v velikem košu nagrnade kuhinjske krpe oziroma bri-

sače v živih barvah. Krpe so uvožene, češke, lanene, stanejo 450 st. d. (ND 4,5). V prtiličju lahko kupimo v Ljubljani najcenejši toaletni papir po 52 st. d. (ND 0,52), elida milo po 160 st. d. (ND 1,6), lanolin milo, veliko, po 135 st. d. (ND 1,35), odlišen glicerini žele za roke tovarna Albus po 198 st. d. (ND 1,98).

● V trgovini na Trubarjevi cesti Usnje Soštanj, nam po želji odrežejo kose tankega usnja, ki jih krojač prišije na mesto ščitnega traka na spodnje dele moških hlač. Usnjeji trakovi, ki so neumljivi, stanejo približno 200 st. d. (ND 2) za hlače.

TT' PLAČA VSE VAŠE MESEČNE IZDATKE

5. KOLO

SREČNA DRUŽINA

SREČNA DRUŽINA — Drugi kupon petega kola

Ime in priimek: .....

Točen naslov: .....

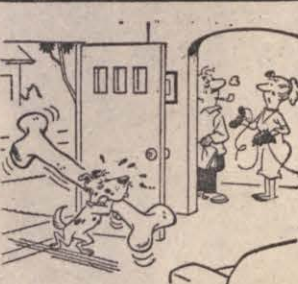
Odgovor na vprašanje: All ste za to, da bi v našem listu objavljali Haškovega »Švejca« v fotografijah?

Zaradi hitre priprave in velike izbire cenijo juhe vse gospodinjice.

PODRAVKA

Objavljamo drugi kupon v petem kolu nagradne igre »Srečna družina«. Če boste kupone skrbno shranjevali, jih ob koncu izpolnili in poslali na naš naslov, boste tokrat morda prvi vi srečni izžrebanec ali izžrebanka. Saj to pa najbrž veste, na izžreban družini povrnemo vse gospodinjске stroške za tekoči mesec. Nagrada, ki ni kar tako!

MERIMA TOALETNA MILA

— Čuvaj iz muzeja je pri telefonu in hoče govoriti s tabo.

— Tvoja mati je, draga. Pridi jo vprašat, kaj bi rada.

— Daj, Zofija, poprsjakaj me malo po hrbtu...

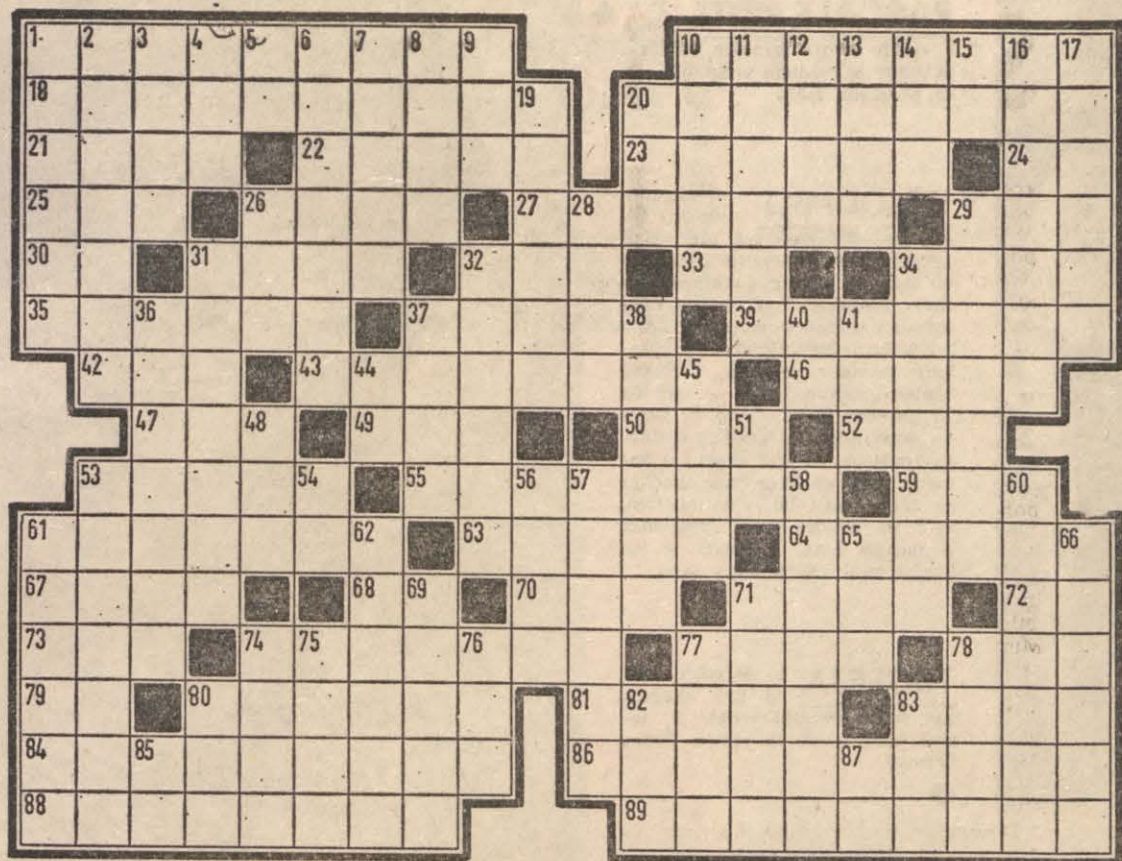
— Ponedeljek je in še deset je ura. Ne pomnim tako dolgo tega tedna...

— Ali si se že naveličal smučanja?

izdaja in tiska CP «Dalo» v Ljubljani — Glavni in odgovorni urednik Zoran Jerin — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva 3/II, p. p. 150-111, tel.: 23-522 do 23-526 — Prodajni oddelki: Ljubljana, Titova 1, tel. 20-463 Naročnina: celoletna N. din 36 — ali din 3.600, polletna N. din 18 — ali din 1.800, četrtletna N. din 9 — ali din 900, mesečna N. din 3 — ali din 300 Za izozemstvo plačana v Jugoslaviji letna N. din 60 — ali din 6.000, mesečna N. din 5 — ali din 500; plačana v tujini — celoletna: v USA dolarjih 6,4 dolarja, v britanskih funtih 2 funta 3 šillinge, v zahodnonemških markah 26 mark, v švedskih kronah 33,5 krona, v italijanskih lirah 4.000 lir Ogljanski oddelki: Ljubljana, Trnava 1, tel.: 21-896, št. 2, žiro računa NB 501-1-167 — Rokopisov ne vračamo.

VODORAVNO:

1. poslednja egiptovska kraljica, ki je po Antiojevem porazu naredila samomor, 10. vrsta okusne hrške, 18. francoski filmski režiser (Claude, »Vrag v telesu«), 20. pred leti umrl ruski pesnik in pisatelj, dobitnik Nobelove nagrade za literaturo (»Dr. Zivago«), 21. uradni akt, 22. ime predsednika Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije Koliševskega, 23. oborožena sila države, 24. kraljica zvezne države ZDA North Caroline, 25. tok za puščice, 26. domače moško ime, 27. pokrajina v osrednji Italiji, zibelka italijanskega knjižnega jezika, 29. figura pri četvrtki, 30. kemični znak za aluminij, 31. sibirski veletok, 32. premik, kretanja, 33. plokovna mera, 34. snov, ki ima lastnost, da teži za raztezanjem v vedno večjem prostoru in nima stalne oblike, 35. plemiški naslov (stopnja med baronom in grofom), 37. ime hrvaškega peva zabavnih glasbe Dedića, 39. okolje, sredina, 42. kraljica največje slovenske knjižnice, 43. velika morska ptica iz rodu ga-rzapetino kril do 3,5 metra, 46. tropsko drevo, 47. eno od imen nedavno preminulega indijskega premiera Sastrija, 49. del tedna, 50. vodni pojav, 52. oseba iz biblije, bajeslovni začetnik gojenja vinske trte, 53. sprožitev strelnega orožja, 55. pripadnica starega germanskega naroda, 59. kraljica za razstrelivo

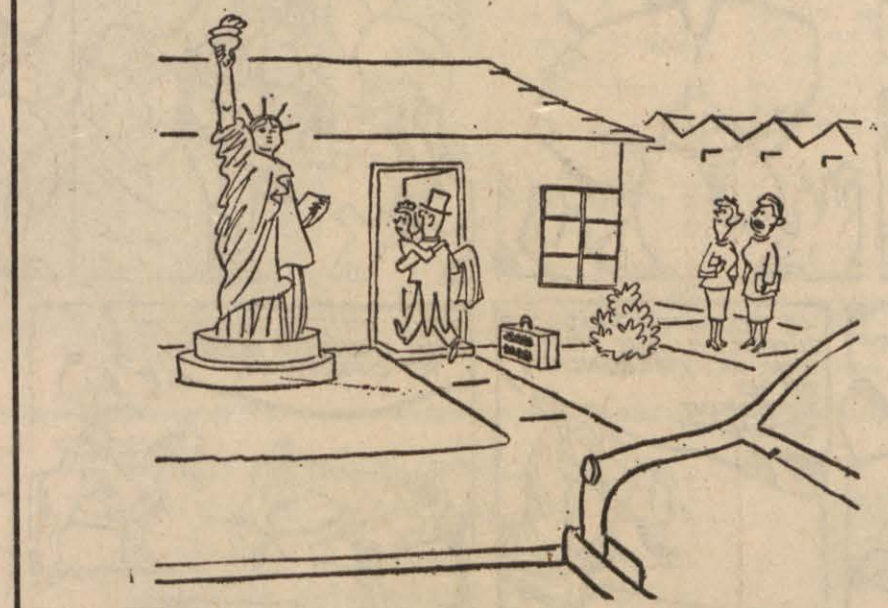
RESITEV KRIZANKE IZ PREJSNJE STEVILKE

KRIZANKA: 1. Passau, 7. kandis, 13. pritok, 19. allegro, 21. Orient, 22. sanskrit, 24. staja, 25. Polet, 27. furija, 29. Ur, 30. Tana, 31. bakla, 32. naduha, 33. rips, 35. ena, 36. manta, 37. Marina, 38. dinja, 39. la, 40. bunker, 41. Alko, 42. banket, 43. parket, 44. pilot, 45. starina, 47. Sianka, 49. prag, 50. stela, 51. Ba, 53. karda, 54. kolika, 56. taksa, 57. lan, 58. luka, 59. sopara, 60. Bersa, 61. birt, 62. Alfred N (obel), 63. Merano, 64. bunka, 65. Ketto, 66. duplina, 69. edmina, 71. stadion, 73. Saigon, 74. Tavčar, 75. špakja

MERIMA TOALETNA MILA

— Nekaj časa ni mislil na drugo kot na glasbo... potem pa je prišla ona...

— Ne vem, če se bo žena prilagodila njegovemu pojmovanju zakona.

trinitrotoluol, 61. akademik, siasatelj na visoki soli, 63. na prostem zakoličena smer za cesto ali železnico, 64. v višji matematiki količina, ki ji je določena vrednost in smer, 67. žensko ime, 68. kraljica za »Ljudska tehnika«, 70. ženski pevski glas, 71. zidarska žlica, ometača, 72. oblika pomožnega glagola, 73. okrajšano žensko ime, 74. slava, veličanstvo, 77. vrsta tekmovalne jadrnice, 78. velika morska in sladkovodna riba, 79. kemični znak za nikelj, 80. najvišja gora v Turčiji, 81. prvotni prebivalci Nove Zelandije in nekatere otokov v Oceaniji, 83. lisa, maroga, 84. država v Srednji Ameriki, 86. azijska država z glavnim mestom Kabul, 88. planinec, plezalec, 89. pokrajina na Bliznjem vzhodu, ki so jo naselili Židje in si jo zdaj delita Izrael in Jordania.

NAVPIČNO:

1. mesteca nad Reko, nekdanj pomembno kulturno središče istrskih Hrvatov, 2. grenka sestavina hmelja, 3. pogost del nazivov kemičnih sestavin, 4. francoska teroristična organizacija, ki je delovala v Alžiriji, 5. kraljica pri naslovu, 6. glavno mesto države Združenih držav Amerike George, 7. prisilno delo graščaku v fevdalnih časih, 8. praska, zarez, 9. dolgoropa papirja, 10. nemška denarna enota, 11. glavno mesto Eritreje, sestavnega dela Etiopije, 12. socialni položaj, 13. drama Miroslava Krleža, 14. razdobje, epoha, 15. oznaka za neznanca, 16. delavska ali vojaška pivnica, 17. naglas, poudarek, 19. cirkuški umetnik, 20. ozek kos blaga ali usnja, 26. japonska denarna enota, 28. Avar, 29. prvina, osnova, 31. okusna morska riba, 32. poldraga

BERITE PO KOSILU

»Tu berem, da ima kralj Ibn Saud 213 otrok.«
 »Grozno, da uboga žena!«
 »Prišel sem, da bi se vam še enkrat prisrčno zahvalil, tovariš doktor.«
 »Zdravnik je malce v zadregi: »Trudno se ne spomnim, ali ste pacient ali dedič?«
 »Tovariš natakar, zrezek je bil tako vroč, da ga nisem mogel jesti!«
 »Pa bi malce popihali!«
 »Saj sem, pa mi je odfrčala!«
 »Oh, Pika, če boš vsaj za pol ure utihnila, ti dam sto dinarjev,« pravi živčni očka.
 In zares, Pika je že nekaj minut tiho toda čez nekaj časa vpraša: »Očka, ali lahko za deset dinarjev nekaj povem?«
 »Peter,« učiteljica sprašuje profesorica, »če bi imel dve jabolki, eno veliko in eno majhno, katero bi dal bratu?«
 »Hm, to je odvisno, kateremu bratu, večjemu ali manjšemu.«

kamen škriatne barve, 34. letalka, 36. izobrazba, omika, prosveta, 37. nekdanji predsednik alžirske skupščine (Ferhat), 38. noviteta, 40. kraljica za »mesto pečata«, 41. nekdanji kraljevi namestnik na Hrvaškem, 44. začetnik starejšega igralca ljubljanske Drame, 45. glavno mesto Jemena, 48. ameriška filmska igralka, ki se je pred leti smrtno ponesečila v Italiji (Belinda), 51. začetnici priljubljenega basista ljubljanske Opere, 53. v tanke lističe razvaljan kositer za zavijanje čokolade, sira itd., 54. začetnici obeh imen pisatelja Tolstaja, 56. naselje,

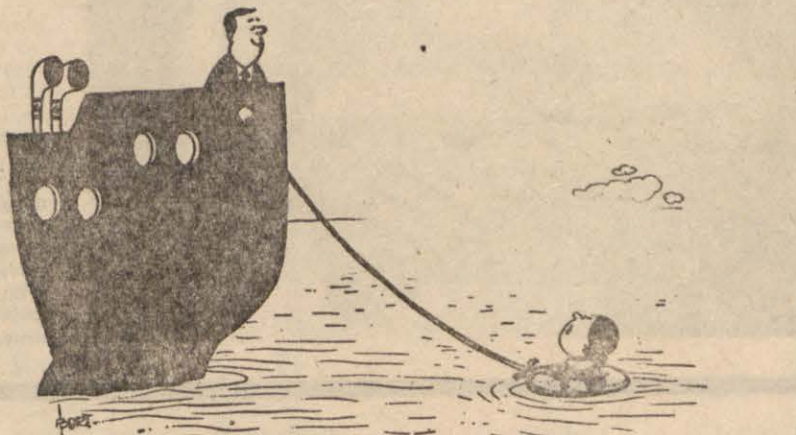
MERIMA TOALETNA MILA

zemljepisno določeno mesto, 57. mesni izdelek, 58. sodobni francoski pisatelj (Claude), 60. drsalnica na igrišču, 61. ličilo, ženska toaletna potrebščina, 62. vrsta hačrta, 65. žensko ime, 66. tuje žensko ime, 69. krilo poslopja, 71. staro enoglasno cerkveno petje, 74. nekdanja lekarniška mera, 75. zaščitnik domačega ognjišča pri starih Rimljanih, 76. del umetniškega imena prve slovenske filmske igralke, 77. indijski filozofski sistem, 79. del teniške igre, 80. ljubkovalno ime za očeta, 83. medmet, ki poziva k tišini, 85. začetnici slovenskega dnevnika, predhodnika »Delca«, 87. kraj v Ciliciji, pri katerem je Aleksander Veliki premagal Perzijce (KOR)

PUSTOLOVŠČINE CISCA KIDA

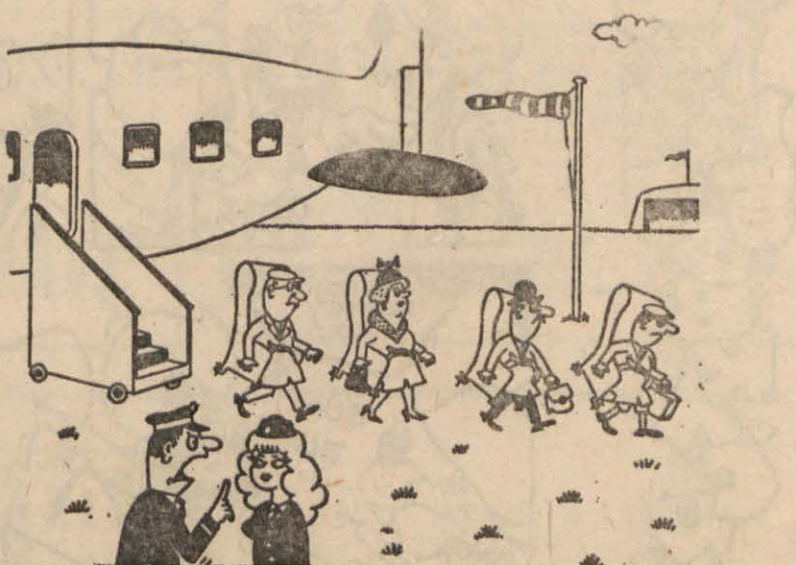
— ...in potem se princ ni hotel poročiti s princeso in živel je srečno do konca svojih dni.

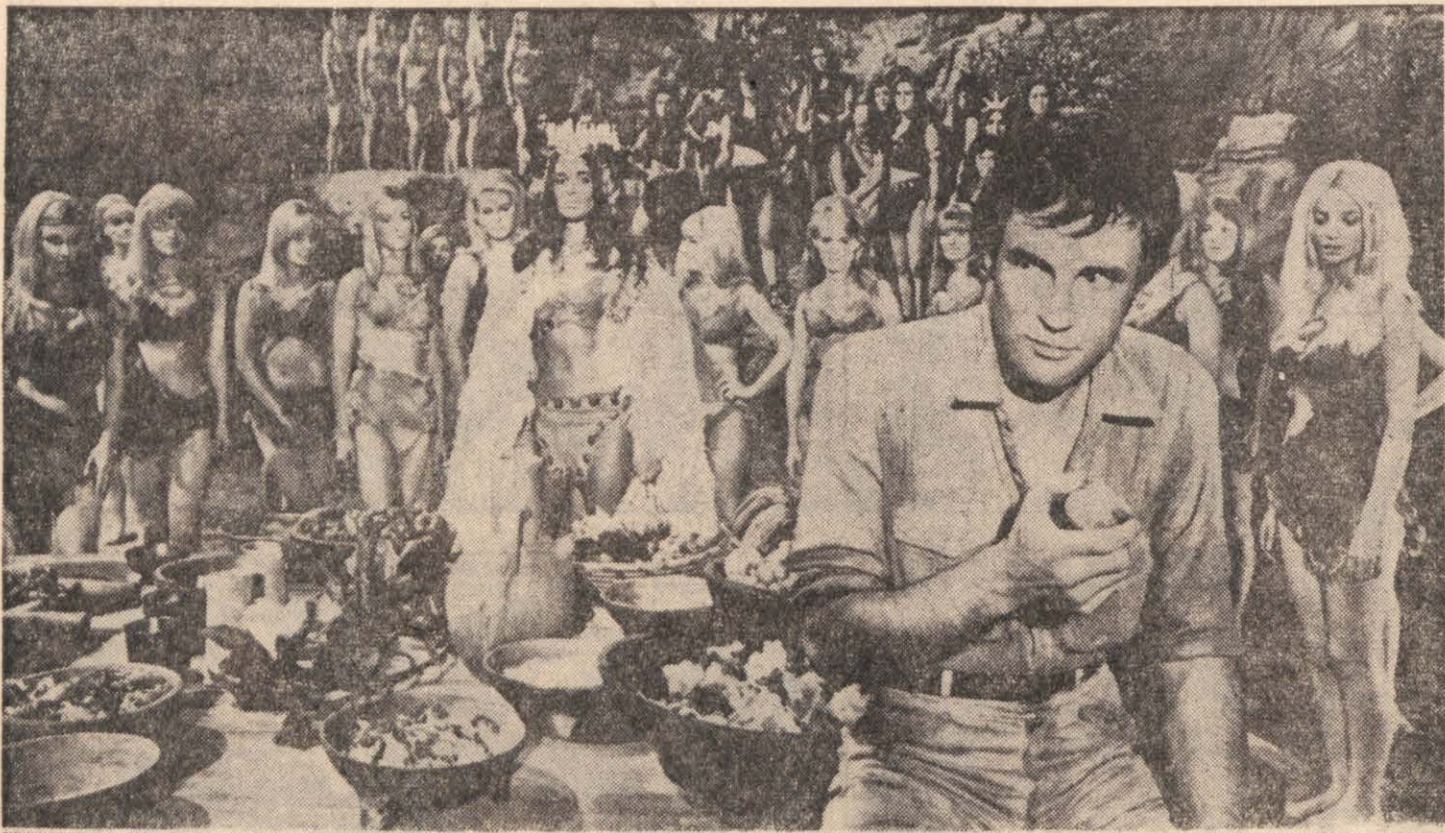
— Lahko bi mi prej povedal, da nimaš toliko denarja, da grem s teboj na krizarjenje.

— Rekla sem ti že, da ne maram, da vodiš domov te pijance!

— Spet ste pozabili opozoriti potnike, naj si odprejo varnostne pasove.

PASCALE PETIT Je še vedno v zenitu svoje igralske kariere: pravkar je posnela v Španiji neki vohunski film.

V MODI SO »prazgodovinski« filmi. Po »Milljonu let pred Kristusom« sedaj snemajo v Londonu tudi že »Prazgodovinske ženske«. Vsebinska? Mož našega časa zatava v dolino — ni povsem jasno, kako — izgubljeno sredi gora, kjer postane ujetnik čudnega ljudstva samih žensk — tudi to ni povsem jasno, kako — seveda samih lepotic. Kraljica čudnega ljudstva, ki živi skoraj v kamni dobi, ga hoče zase, hočejo ga tudi druge bojevite lepotice, mož pa ostane zvest izvoljenki iz našega časa, h kateri se na koncu tudi res nekako vrne.

TROFEJA z Aljask: šest in pol kilograma težak morski pajek je postal plen lovca in ribiča Paula LeRoya.

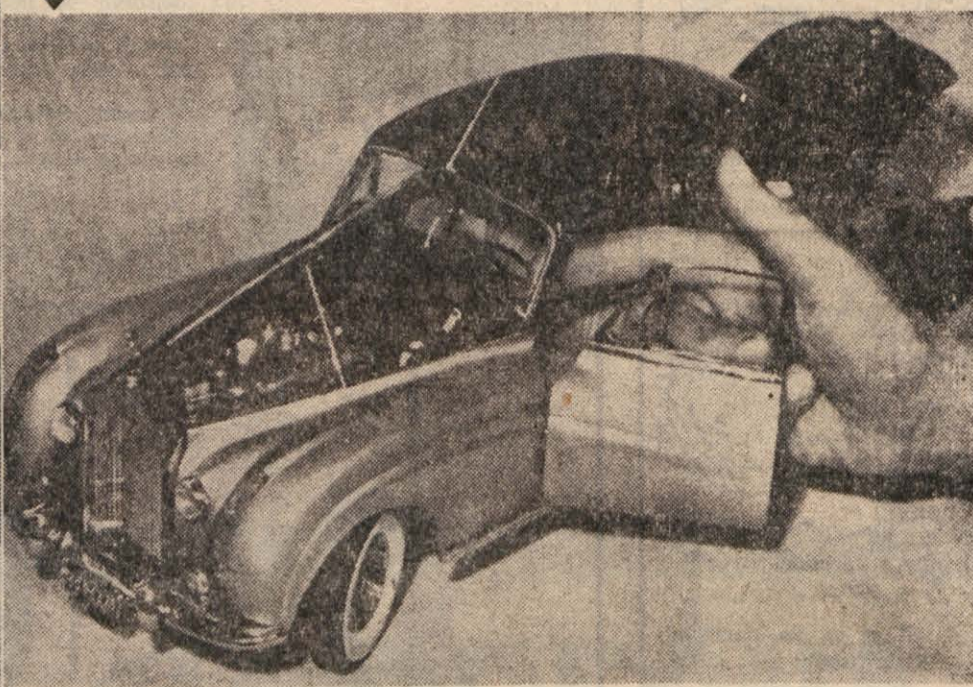
NAČIN prve pomoči »usta na usta« je rešil še eno človeško življenje. Iz goreče hiše v Bostonu so rešili deklico, ki ni kazala več nobenih znamenj življenja, toda dih njenega reševalca je premagal smrt na poходу.

KOZMETIČNI salon, v katerem je posneta fotografija, ima svojo posebnost, hkrati pa je tudi posebnost Pariza. Salon je namreč v precej verni kopiji misisipskega parnika, ki pluje po Seini nekaj kilometrov proti toku, potem pa spet nazaj in v katerem je poleg kozmetičnega salona še igralnica in nočno zabavišče.

OTROŠKA IGRA se je spremenila v donosno obrt: nekaj — verjetno ne najboljših kiparjev — je začelo to zimo v najbolj snobovskih zimskih letovišnih oblikovati sneg v najrazličnejše kipe in portrete.

DRAŽJI OD PRAVEGA: po treh letih potrpežljivega dela je Guyu Royu, urarju iz Nice, uspelo izdelati kar najbolj verno kopijo avtomobila znamke rolls-royce. Motorček deluje. Urar meni, da ga je njegova igrača veljala več, kot bi ga nov avtomobil iste znamke.

BOBONGON
 MIKA MUSTER

